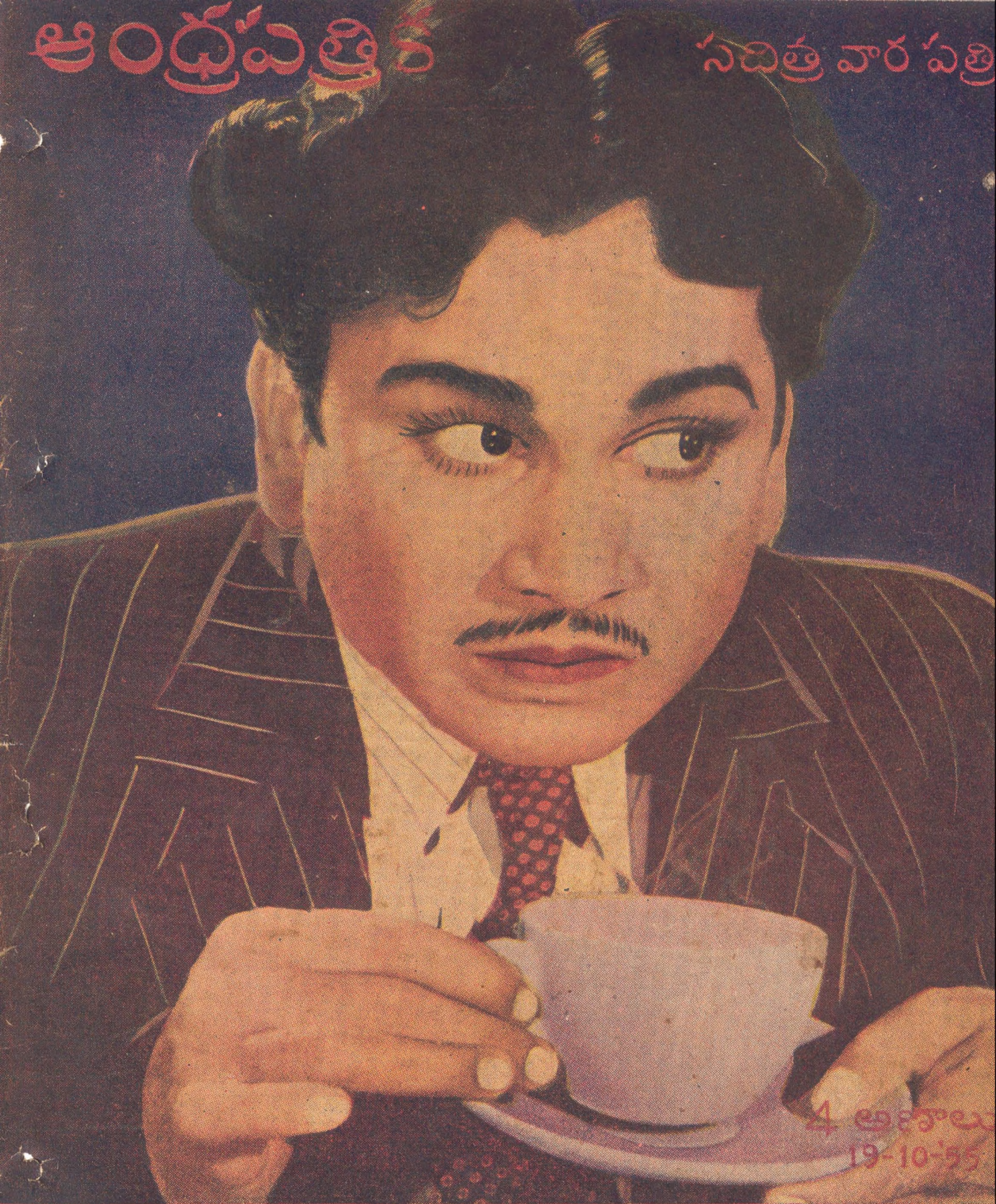


ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్ర వార పత్రిక



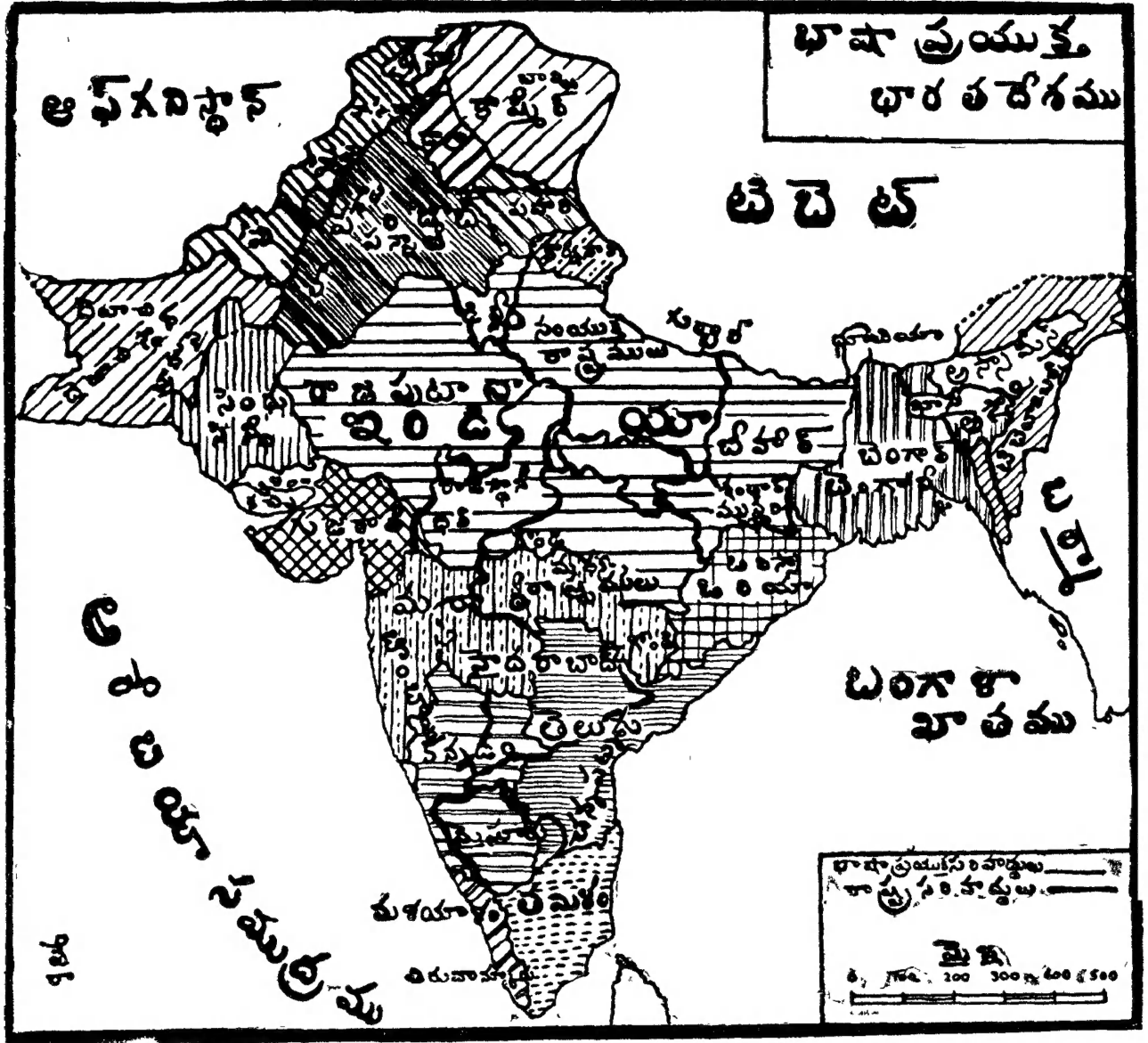
4 అణాలు
19-10-55

ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY



శివుడు -
ఎలిఫెంటా - శిల్పం
చిత్రకారుడు :
యం. రాజా,
దామెర్లస్కూలు
—రాజమండ్రి.

ఫజల్ ఆలీ కమిషన్ నివేదికలో సూచించబడిన హైదరాబాద్ నూతన రాష్ట్రస్వరూపం :
 హైదరాబాద్ రాజ్యాన్ని మూడు భాషాప్రాంతాలుగా విడగొట్టి మీర్ జిల్లాతోసహా తెలంగాణను చేర్చి
 నూతన హైదరాబాద్ రాష్ట్రంగా రూపొందించాలని రాష్ట్ర వనత్వ వ్యవస్థీకరణ కమిషన్ తూచించింది.



భాషా రాష్ట్రాలు

భారతదేశంలో ప్రస్తుతం ఉన్న 27 రాష్ట్రాలనూ భాషలవారీగా 18 రాష్ట్రాలుగా పునర్నిర్మించాలని ఫజలాల్ కమిషన్ భారతప్రభుత్వానికి సిఫార్సు చేసింది. కమిషన్ సూచనప్రకారం సూత్వరాష్ట్రాల స్వరూపం ఈ చిత్రంలో చూపబడింది.

నూతన భాషారాష్ట్ర వ్యవస్థ

ఫజల్ అలీ, పండిట్ కుంజా, కె. పి. సణీకర్ గార్లు సభ్యులుగా రాష్ట్ర పునర్వ్యవస్థీకరణ నిమిత్తం భారత సభ్యత్వం నియమించిన కమిషన్ తమ నివేదికలో భాషాప్రయుక్తమైన రాష్ట్రాల నిర్మాణాన్ని సూచించారు. ఈ నివేదికలోని సూచనల ప్రకారం ఇప్పుడున్న మొత్తం 27 రాష్ట్రాలను ఈ క్రింది పట్టికలో చూపినట్లు మొత్తం 18 రాష్ట్రాలుగా పునర్నిర్మించబడాలి. హైదరాబాద్ రాజ్యాన్ని మూడు భాషాప్రాంతాలుగా విడగొట్టి, బీదర్ లో సహా తెలంగాణా ప్రాంతాన్ని హైదరాబాద్ చేరుతో ప్రత్యేక రాష్ట్రంగా ఏర్పించి, 1961 ప్రాంతాల ఎన్నిక కోసం ఈ ప్రాంత శాసన సభ్యులచేత విశాలాంధ్ర నిర్మాణం విషయమై తుది నిర్ణయం చేయించాలని నివేదికలో సూచించబడింది. ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణసమయంలో మైసూరులో చేర్చబడిన బళ్లారి మొదలైన తాలూకాలను తిరిగి ఆంధ్రరాష్ట్రంలో చేర్చవేయాలని కూడా ఫజల్ అలీ కమిషన్ సూచించింది.



లక్ష్మణుడు ఫజలాల్



సభ్యుడు పండిట్ కుంజా



సభ్యుడు ఫణిక్కుర్

భారత సమాఖ్య (కొత్త) రాష్ట్రాలు: వాటి విస్తీర్ణం - జనాభా

రాష్ట్రాలు	విస్తీర్ణం చదరపు మైళ్ళలో	జనాభా లక్షలలో	రాష్ట్రాలు	విస్తీర్ణం చదరపు మైళ్ళలో	జనాభా లక్షలలో
1. మద్రాసు	50,170	300	11. ఉత్తరప్రదేశ్	113,410	632
2. కేరళ	14,980	136	12. బీహారు	66,520	385
3. కర్ణాటక	72,730	190	13. పశ్చిమ బెంగాలు	34,590	265
4. హైదరాబాదు	45,300	113	14. అస్సాం	89,040	97
5. ఆంధ్ర	64,950	209	15. ఒరిస్సా	60,140	146
6. బొంబాయి	151,360	402	16. జమ్మూ-కాశ్మీర్	92,780	44
7. విదర్భ	36,880	76	కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు		
8. మధ్యప్రదేశ్	111,200	261	1. ఢిల్లీ	578	17,44,072
9. రాజస్థాన్	132,300	160	2. మణిపూర్	8,628	577,635
10. పంజాబు	58,140	172	3. అండమాన్ - నికోబార్ దీవులు	3,215	30,917

మధ్య దూరం

కందుకూరి లింగరాజు

మంశక్ష్మరావుకు పెళ్ళయినప్పటి నుండి అత్తివారిని సరించి ఆలోచించడమే ఎక్కువైపోయింది. పెళ్ళిలో బ్రూలు-కొప్పల విషయం ఎల్లావున్నా వాళ్ళు చూపించిన హోదా, అమర్చిన సదుపాయాలు, అంతా ఓగడియారంలో మరల్లా తనులయిపోవడం ముగ్ధుణ్ణి చేసింది. పైగా అంత నిర్దుష్టంగా ఏకీలు కాకీలు పనిచేయగలిగింది అన్న విషయం ఆశ్చర్యంకల్గిస్తే, ఇది వరలో తను చూచిన పెళ్ళిళ్ళలో, కాలాచెయ్యి విరగతన్న కోడలు మాడం ఇంత గొప్పగా ఏళ్ళు ఎల్లా చేయగలిగేరన్న ఆశ్చర్యం జనుకూడి, మామగారు చాలా కంటా యింపు మనిషి అన్న భావం ఏర్పడి రోయింది.

విషయానుక్రమణిక

ముఖచిత్రం: 'జి.ఎ. రాముడు'

చిత్రంలో ఎ.నా. గోపాలరావు.

మధ్యదూరం	4
చీకట్లో పద్మనిల	10
ముక్కు	11
దుర్గామందిరం	12
అమ్మ	18
సంపద తెచ్చిన శంతాపం	23
వనితలోకం—	27
అంతరార్థాలు	31
బాలపాపిరి—	35
కథాశయ సుధానిధి—	36
మార్చిన్ రాట్లర్ — (గీతిక)	38
పిల్ల చేసిన పెళ్ళి	43
సినిమా—	50

దీంతో, అత్తగారు, బావమరుగులు మరదళ్ళు వగైరా వాళ్ళ కుటుంబం అంతా ఒకళ్ళతర్వాత ఒకళ్ళు, వాళ్ళు వాళ్ళు పంచుకున్న పాత్రలు మాస్తే, అవీ కూడా సరిగ్గా సరిపోయేయన్నట్లు కనిపించేయి. దీంతో ఆ సంసారంలో ఈ వీళ్ళంతా అతుక్కుపోయిన సమిష్టిసముదాయం అనుకుని, గౌరవం పెంపొందించుకున్నాడు. వాళ్ళు రెండతిష్టల భవంతి, హోదాకల్గిన ఉద్యోగం, శాశ్వతంలో ఆయన సంపాదించిన స్వార్థితం, పలుకుబడి, ఉన్నతి, వీల్ల కలయిక అంతా కూడా పర్యవేక్షిస్తే ఓ ఆశుకుర, భృత్యుభావం కూడా రేకెత్తించేయి.

దాంతో పుట్టింటివైపు సమాజ ఆరంభమయింది. చిన్న పల్లెటూలో వుండి వ్యవసాయం చేయిస్తూ, పెద్దరైతులూ జీవించే తన అన్నగారు, వాళ్ళ పిల్లలు, అక్క చెల్లెండ్లు, ఆ ఫాయిదాలో వేపున్న సంసారాలు, ఇవన్నీ కూడా యెన్నో తరాలు ఆత్మవారికి, పుట్టింటివారికి తేడావుంది. వీళ్ళు వాళ్ళవడానికి కనీసం నాలుగు పుట్టికలైనా పొందాలి అన్న భావం యేర్పడడానికి పునాదులు త్రవ్వేట్లు మనస్సు ప్రోత్సహిస్తోంది.

ఈ ప్రోత్సాహం, యిన్ని వత్సరాలు కూడా, కళ్ళలో పెట్టుకునే, నీ పుట్టింటి వాళ్ళు పెంచేరు, చదువు చెప్పించేరు, ఆఖరుకు నీ కాలమీద నువ్వు నిలబడేవరకూ, అన్న కృతజ్ఞతను క్రిక్కినా, ఈ నవ్యజీవనంలోని మెరుపు - అతినిద్రాస్థిలోవున్నది - దానికి సమంజసమైనతలంపుయిచ్చి, నరాల్లో నిల్చుకోడానికి వోప్సకోలేదు. చదివినచదువులోని భావన, ఆశ, కొంతవరకూ, తొంద్రై తొమ్మిదిపాళ్ళు, ఈమధ్యలో వచ్చిన సిరికల వాళ్ళ సంపర్కం. అనునయాన్ని రానివ్వకుండా చేసేసింది.

దాంతో మనస్సే మారింది కూడాను. అప్పటినుండి యేపని చేసినా, ఈ స్థితిలో 'మామగారుండివుంటే ఎంతదరాగా నేనాడు? ఎంత హుందా చూపినాడు? అన్నదృష్టిలో ప్రతి చిన్నవనిని సమీక్షించి, ఆచరణలో పెట్టడం అలవాటైంది. ఇదివరకు పాశ్చాత్య

చేయించిన పని, ఈగోజు రూపాయి స్మర ఖర్చు అవడంతో ఆఖరవెంకల్ల, జరిగేకేయి ఒక్కటే అయినా, ఓ గొప్ప వైభవం వాటికి ఆపాదించడం అనే మైపుతలో, అత్తివారితో సమాన ఫాయిదాలోకి తనూ చేసేడు, చేయించగలడు అన్న ఖర్చు వచ్చేది.

దీనితోడు భార్య సుబ్బులక్ష్మి ఆ, ఆ, సమయాల్లో "మా నాన్న గారు కూడా ఇలాగే చేసేవారు" అవడంతో శరీరం మొలగానూ చేసుకునేవాడు మంశక్ష్మరావు.

కావునానికి వచ్చినప్పటినుండి సుబ్బులక్ష్మిని చూస్తూనేవున్నాడు. ప్రతి చిన్న గృహకృత్యంలోనూ ఓ ప్రత్యేకతరహా కన్పిస్తేది. ఆఖరుకు కొమెర్లకళ్ళకి ప్రపంచం పచ్చగా కన్పించుతూవుంటుంది దన్నట్లే నడకలో, చీరకట్టులో, రవిక నోడుక్కునే విధానంలో, పాంజీబుపట్టాల ధ్వని, ఒక్కటేమిటి అన్నిటల్లోనూ ప్రత్యేకతే కనిపించేది. ఎల్లాగైనా కాచివబోసిన బంగారం అది అన్న నిరుసులోనూ పడిపోతే, అక్కడ వాడినావుంచి, నల్లులైదుగురు పిల్లల్లో వాళ్ళందరినీ గాలికి, భూలికి వదిలేసింది. తనన్నా ఒక్క విషయంలో ప్రత్యేకత చూపించడు. ఏదో సత్రంలా వుంటుంది యిల్లు - అనవరసలో ఆలోచనలు సారించేవి. దాంతో ఎంతవిచారంగా వుంటారో అనిపించేది. తను అల్లాంటి వాత వరణంలో పెరగవలసివచ్చింది, పెరిగేను అన్నది తలచుకుంటూనే ఉన్న పాలగో తేమలం ప్రారంభించేది. ఎల్లాగైనా మామగారే ఇవాళి క్రమశిక్షణ అన్న ఆరాధన, దాంతో సుబ్బులక్ష్మికి గృహిణికంటే, నెత్తిమీద శవతి అన్న స్థానం వచ్చేసింది, తెలియకుండానే. అది ఇచ్చేడు కూడాను మందేకం.

ఆ గోజులో నెలకు కొద్ది రూపాయిలు వచ్చే జీతం సరిపోదని, ఇంకోదానికి దరఖాస్తుపెట్టేడు. అటు ఆ దరఖాస్తు పోస్టులో వెయ్యడంతో, ఇటు మామగారికి, ఇల్లా తేలియపరిచేడు. నెల తిరక్కుండానే,

అర్ధరూపాకారంలో, ఏదో తెరవెనుకనుంచి గారు తిప్పుకొచ్చారు, అందువల్లే ఉద్యోగం వెంటనే అయ్యింది. అన్న విషయం, ఇక మామగార్ని నివాళి పట్టించి ఆరాధన లోకి పెట్టింది. కూర్చుని అందరికీ ఈ విషయానికి చిలవలూ పలవలూ అల్లి ఉత్తరాలు వ్రాసేడు.

దీంతో ఇటు ఖర్చులు పెరిగేయి అటు వచ్చే రాబడి సరిపోక పోవడంతో కాస్త అన్నగారు ఏమైనా నెలనెలా, పాలాల మీదవచ్చేస్తే, తనపాలిడి, పంపిస్తే బావుంటున్న అన్న ఆలోచన వచ్చింది.

యథాలాపంగా ఆ రాత్రి సుబ్బలక్ష్మితో ప్రసాదించేడు.

“అవును. ఇన్నాళ్ళనుండి పెల్లంకొట్టిన రాయిలూ మాటాడక పూరుకున్నాడు. దాంతో దమ్మిడి దక్కనివ్వకుండా ఆయన స్వాహా చేసేడు. వాటాలు పంచమనండి” అంది.

ఇన్నాళ్ళు అన్నగారంటే భక్తితోటే భయం కల్పకుని ఉన్నవాడు, ఈ ఒక్క ముక్కలో చెప్పిన తాత్పర్యాన్ని గ్రహించి, అమల్లో పెట్టడం అస్సాధ్య సాధ్యాల మధ్య తికమకలాడి ఏమీ మాటాడలేకపోయేడు.

సుబ్బలక్ష్మి క్షణికంలో గ్రహించినట్టే ఈ ఎగతీరి దిగతీరిల ప్రవృత్తిని, “మానాన్నగార్ని ఉత్తరం వ్రాయండి. ఆయన ముఖా ముఖీగా, కరాఖండీగా, అమీతూమీ తేల్చేస్తారు. అంత మానంగా వుండబట్టే ఈ సంసారం ఇల్లావుంది” అని ఈసడించి పట్టే అనేసింది.

చురుక్కుమంటే, గజగజావెళ్ళి చూచు గార్ని ఓ పెద్ద పుత్తరం వ్రాసేడు. ఆఖరుగా “ఇల్లా ఇన్నాళ్ళనుండి, మా అన్నగారు తన ఆస్వర్యంలో పాలాలవిషయం నాకు తెలియకుండానే వ్యవహారాలు నడిపేరు. నావాటా నా చుక్క, నాకువచ్చే అయిదేజ ఎంతో తెలియకుండానే ఉంచెరు. ఇప్పుడు ఇంక మూగగా వుండడంలో నా బాధ్యత లేదు.

ప్రపంచానుభవం కలవారు, వ్యవహారాలన్నీ మాకుకరతీలామలకం, మీరు యిందులో కాస్త జోక్యం కల్గించేమకుని, ఏదో విధంగా పరిష్కారం చేసి, రిజలర్టీ చేయించమని కోరుకున్నా. శ్రమకు అన్యధా భావించరని ఆశిస్తున్నా” అని వ్రాసేడు.

పోస్టులో వేసినప్పుడే - తన కార్లమీద తన సుంచునేవరకూ, అన్నయ్య, వదిలయెన్నో చేశాడు. ఆఖర్కు వాళ్ళ సదుపాయాలు కొంతవరకైనా తృప్తి గల చేసేరు. అలాంటి వాళ్ళమీదనే కత్తివ్వడానికి సిద్ధం అయ్యేవు. అందులోనూ, నడమంతరింగా వచ్చిన మామగారి అండ చూచుకుని - అన్న సత్యం యెత్తిపాడిస్తే, కుమిలింపు పొందేడు.

అల్లి, పుట్టిళ్ళమధ్య త్రాడుమీద తనో దిప్పిపెట్టేమో అని అనిపించింది.

గుమ్మం యొక్క సరికి సుబ్బలక్ష్మి కోర్కె వ్యవహారాల్ని వచ్చిన గైకునో “ఆయన్ని వాజమ్యక్రింద జమ నేసి, ఇన్నాళ్ళు వచ్చిన శిస్తు గుటకాయస్వాహా చేసే నేరు ఇంక సాగవు అని చెప్పి. ఆస్తిపంపకం వెంటనే జరిపించాలని, దానికి ముగ్ధవర్తిగా మానాన్నగారు వుంటారని కూడా వాళ్ళకి నోక్కి చెప్పి” ఆవర పలో ప్రదర్శనం ఇచ్చేసింది.

వాడు పెట్టిన దండాలు అంగుతున్నట్టే చెయ్యివ్రాసి, తన యెంతవరకూ వాజమ్య అయ్యేడు, అన్న ఆలోచనలోనే, నూతి మీద చేది, గిలకమీదనుండే లోపల్కి దించేడు. పరధ్యాన్నంలో మళ్ళీ త్రాడుచేదేడు, బాల్బీలో నీళ్లు ములిగేమో లేవో కూడా చూడకుండానే. ఉత్తిబాల్బీ వచ్చింది.

* * *

భూమి పంపకాల విషయం ఏదోజనుండి భార్యకు చెప్పేడో ఆదోజనుండి ఏదోఓసమయంలో అన్నగారు, వదిల గారు వాళ్ళ ఇంట్లో నడిచిన ఉమ్మడి వ్యవహారపు రోజులు గూర్చి ప్రస్తావన తీసుకొరావడం, తన చెప్పిన సమాధానాలకు అర్థాలతీసి, వాళ్ళు చేసిన కుట్రలు అనేట్లు ఎత్తిచూపించడం సుబ్బలక్ష్మికి ఓ దినచర్య అయ్యింది. ఈ సమీక్షలవన్నీటిని నోరుమూసుకు వినడం మండేళ్ళ గ్రావుకు అలవాటు అయ్యింది.

ఇది అలవాటే అన్నది సత్యం అయినా, సుబ్బలక్ష్మి చెప్పిన విషయాలన్నీ కూడా లేనవిగా లేవన్నట్లు కన్పడేవి. దాంతో ఇన్నాళ్ళు తన కళ్ళుమూసుకు, కూర్చున్నాడు అని ములకర్ర పాడిచినట్లుంటే, “మామగారు వస్తారు. పంపకం అవుతుంది. అయ్యంతర్వాతనే, ఇన్నేళ్ళు ఆస్తిమీద వచ్చిన శిస్తుకు జమాఖర్చులకు నోటిసు ఇప్పించాలి” అన్న ఆలోచన క్రమేధి.

దాంతో అన్నయ్యపని అవుతుంది. వదిల గారి మెళ్ళో కలకాసుల పేరు అయ్యుతాడో, రెండవాల బిళ్ళమీద సాక్షుల్లో సంతకం చేస్తాడో చూస్తాగా. అని ధీమాచేస్తాడు.

దీంతో సంతోషమూ తన అన్నగారి మీద ఒక భిన్నం జయించేసేసు అన్న గనర్ప పాడిస్తే, రెండు చెండు మల్లెపూలు, వాల్లికి డాకురేకు చుట్టబడి వున్న వే, మార్వాడీకోట్లో కాజాలు, జీడిపప్పు, పకోడీలుకొని, ఇంటికి పట్టుకువెళ్ళేడు.

పుచ్చపువ్వులా అంది పుచ్చుకుంటూనే “నాన్నాడు ఉత్తరం వ్రాసేరు. మీ అన్నగార్ని పెద్ద ఉత్తరం వ్రాసేరుట. జవాబు చూచుకుని తానే బయల్దేరి వస్తారుట...” అంది.

“నిజంగా?” అంక వెనవెంటనే ఆయన కదిలించుకొంటాకి దిగుతాడన్నది సంశయాస్థి కంగానే వుండిపోవడంవల్ల, ఆస్వర్యంలోనే అడిగేడు.

ఉత్తరం చేతులో పెట్టి “మా నాన్నతో వ్యవహారం ఏమవుతున్నాడు. మీ రన్నట్లుగా తేల్చిం అనుకున్నారా ఏమిటి?” అన్న చూపులా ప్రదర్శించింది.

మండేళ్ళరం నాలుగు నూర్లు ఛది వేకు ఆ ఉత్తరాన్ని గోడకు ఆనుకుని, కుర్చీలో కూలబడి, కాస్త కాళ్ళుజాపి నకుండాగొట్టి, ఆఖర్కు బిగిసిపోయి, భక్తి, గౌరవం యొక్కనై పోతే, ఉత్తరమే చూచుకుని అన్న భావప్రకటనల్లో చదివేడు. చదివిన కొలదీ క్రాంతికారణాల్లో చూచుకుని దివిసుండి భువికి దిగినదేవత అన్నది ఇనుమడించింది.

పువ్వులు కురుచుకుని, కాఫీ తేనూనే “మీ వాదిన గారు, పెద్దాడిని, ఆడపిల్లని పంపించింది,”

“ఎందుకూ?”

“వాళ్ళింటిలో సత్యవారాయణ గతం, వెంకటేశ్వర దీపారాధన చేసుకుంటున్నారట. భోజనానికి.”

“ఎప్పుడూ?”

“ఎల్లండి.”

“అయితే వెళ్ళాలేమో!”

“ఎల్లా వెడతాం? ఆదివారంనాడు మా చెల్లెలు కొడుక్కి పుట్టువెంట్రుకలు తీయిస్తారట. మనం అందరం వెళ్ళకపోతే నాన్నాడు ఊరుకుంటారా? చెల్లెలు మనస్సు కష్టపెట్టుకుంటుంది.”

“మరి...?”

“మీరు ఆఫీసుకి శెలవు పెట్టండి. నాన్నానికి ఉత్తరమూ వ్రాయండి మేం అందరం శనివార సాయంకాలం కోవీలో వస్తున్నామనీ...”

“వాళ్ళకు...” అనలేక అన్నాడు.

“ఉత్తరం యెందుకూ? చూట్టాడక వూరుకుంటే సరిపోతుంది.”

బాప కల్గింది. తన అక్కడ వుండేకోజలలో, ఇంగ్లీషు ఏకభం వచ్చినా, మండపం కట్టించడం, తోరణాలు, పండ్ల పరచాలి ఊళ్ళకి వెళ్ళి పాలు, పెరుగు, కూరగాయల తెప్పించడం, ఆఖరున కూరబుట్ట పుచ్చుకుని వడ్డించడం కూడా తన ఆస్వర్యం

అకాలవలె, బుద్ధిమత్తు అవుతుంది
కాపీరైట్ - మనసు
మీ ఇష్టమైన సానలో నాన్నాది
మీ ఇష్టమైన సానలో నాన్నాది
యెంతెడ క్షేమంకూ, అపాయములకూ
చెట్ల తీవ్రమైన సుగంధ ములాము
సాంటిలక్సె
రెడ్డి పుస్తకాలాట
మొదటిమూల

★ మధ్యమారం ★

క్రింద; ముందు కంటికి కనిపించినట్లుగా జరిగింది. తరువాత వుండేది కాదు. గంటలు పడినట్లే ఆ ఇంటిలో ఆ రోజుల్లో తనకోసం ప్రత్యేకంగా వుండేది పైగా “ఒరేయి! ముందేం. అంతా సమీపాన పెనుకున్నాకోయ్యో. ఏం చెప్తానో?” అని అన్నగానూ పెనుకు కదల్చుకుంటూనే అన్నయ్యలతో, తన బాధ్యత గురితరంగానే వుండేది.

ఈ నాకు! ఇవన్నీ అన్నయ్య చెసుకోగలగటాడా? ఇంటిపేరు నిల్చుకొని సంతానం ముగిసినా తాడో అంది వచ్చిన కొడుకులు కూడా తరాయో? అన్న ఆవేదన కలిగింది. తనేనా జరిగే..

ఆ ఇంటికి వెళ్ళడానికి ఒక్కసారి అడవికి వెళ్ళినప్పుడు ఎప్పుడు వెళ్ళినా ఆహ్లానిస్తూనే వుంటుంది వదిలగానూ మిగిలినా, ఆ ఒక్కొక్క అన్నం పెనుకుంది అన్నయ్య కళ్ళలోంచి కన్నులు తడు ఈ రోజు తనే మారం అయ్యేను అనిపించింది. దీనికి కొరతం ఎవరూ అన్నది ఆలోచించడానికి తనకు చాలంలేదు.

లోకం పోకే ఇంకే అని సమకాయంపు కూడా ఆకుకుల బాంధవ్య అవుతోంది వస్తున్నా, పెళ్ళాంబిడ్డలు, ఇవిరావడంతో కన్నపాళ్ళకు మారం అవాలని, ఏ దరిత్రలోనూ వ్రాసేలేదు; వ్రాసేవుంటే అది వంశ పారంపర్యం వచ్చే కదనాల్లో ఒకటి అనుకుని తప్పిపోవడానికి, ఏ ఏంకానూ అనుకుంటుంటే ఆదారం కన్నపడలేదు.

ఆ ఆదివారం బాంధవ్యబిడ్డలతో ఆదివారం బిడ్డలైనప్పుడు అన్నగారిని ఉత్తరమైనా వ్రాయుకుంటానే ఉన్నాడు. మామగారి దీప్తి కేలం అంచు జరిచావులో, ఈ అన్యాయం చాచుకుంటా మనుకున్నా, అది జల్లెడ బిడ్డల విచారాలే అందులు మెలకూ చేసింది.

వచ్చేటప్పుడు కూడా మామగారు అన్నగారి ఉత్తరంపైకారం ఆ పూరువెళ్ళి, ముగిసినా పాటులతోనే మునుయిదా వ్రాసే తెచ్చేడు తిరస్కరిత ఆ సుబ్బిజిహ్వర అభిషేకం అది విజృంభి అయ్యింది. దస్తావేజు సంతకం పెట్టుకున్నప్పుడే, కళ్ళు మిమిల్చాయి తన తాత, తండ్రి, అన్నగారు తనూ ఈ వంశాల అనుకరణలో లోకం ఎంత మార్పు తీసుకు వచ్చిందో, తనే దీని కంతా కారణం అనే తట్టింది.

బతుకుల వస్తువులు “అన్ని కవులు కూడా రేపు విజయదశమికి ఆఖరు అయిపోతాయి” అని గ్రామ రైతులలో సబ్బా గొప్ప చెయింపుమని కరణంతో చెపుతాను. నీవంటి ఏదైతే ఇటికా అమ్మకం పెట్టుకోవచ్చు నీవంటి వుంటున్నా నూ గులు

మాస్తరుతో అద్దెవయం నిర్ణయం చేసుకోవచ్చు ఇంతవరకూ అరిచి ఊరకనే అద్దె లేకుండానే వుండేమన్నాను” అని అన్నగారు అప్పగించుకునే దిదివేడు.

ఈ నీ, నాలుగు తలవంచుకునే విన్నాడు ఒక్కొక్క విషయం ఒక్కొక్క పెద్దబరువును తనమీద పెనుకున్నట్లు తట్టింది, ఈ అనుభవంలేని జీవితంలో ఒక వంశంలో రక్త స్ఫుర్తగా వుట్టిపప్పుటికి, ఈనాడు ఈ భౌతికాల తేగతంపులో, జీవితాలు కూడా వేరైపోయే భావపడ్డాడు.

ఆ రోజు మనిషిగానే వుండలేక వ్యధ పడ్డాడు. గుండెలన్నదనం ఉన్నతంగానే వస్తే మనసారగా ఒక్కసారి యెలుగై విడదలనిపించింది.

తను, తన వ్యక్తిత్వం ఆదర్శం ఈనాటి పూర్తియైపోయింది యెల్లావున్నా, సుబ్బులక్ష్యపూరితం, పరాయి గుర్తప్రభుత్వాల బారినండి, తను సంస్థానాన్ని స్వతంత్రంగా తేల్చుకున్నట్లు, ఏరినాటి కనికరం జపహోమం చేయించి తక్కువ కలతనే నలు సంతోషపడింది.

“మానాన్నగారు ఉండబట్టే, మాదిరి, ఏంకోర్కెలకు లాగుతానో అన్న భయంకలమీ అన్నగారు ఒప్పుకన్నా గుగాని లేకపోతే. విజయగుండుభి మోగినట్టే అంది కర్కశ్యం చేయడం.

“ఆమనపూరితం, యీ మామగారూ హోరాహోరీ వాగాయాలు చెబుతుంటారు గట్టిపిండం మీ అన్నగారు అన్నాడు నాతో...”

చిరునవ్వు తప్పించుకోవాలనుకున్నా, అది రాలేదు.

“అయినా...” త్రక్కార్థకం లో అగి చూచింది.

మందేకోరు ఈ అసంతృప్తి ప్రశ్నను అర్థంచేసుకుంటుకు, తన పని చేయలేదు దాంతో “ఏమిటి?” అన్నట్లు కళ్ళనోటి చూచేడు.

“పాత బక్కాయిలను గూర్చి మాట్లాడకుండా పూరుకోవడం ఏం బావోలేదు”

ఎంతెప్పుకోటిసలయింది. ఇదేప్రశ్న, అగ్రస్థానంలో భోజనాలు దగ్గర మామగారు కూర్చుని, ఆరాతి వేసేడు ప్రసా.

“ఇప్పటి ఉజ్జాయింపు ఆదాయం ప్రకారం మనం రెక్కలకట్టినా, నీకు ఆయన ఇంకా వార్తయివేయాలేగా బాకీ పడతాడు..” అని వాళ్ళ మృత్యు వైపు చూచేడు.

“అహ్! అంతే...! నేను చాలా రోజులనుండి అనుకుంటున్నాను; ఓపడివస్తేండు

కానులు పెట్టి చంద్రవారం చేయించుకోవాలని ఇన్నాగూ మెకపోసిగానే వుంటే పోయింది పైగా పెద్ద అమ్మాయికి ఒక్కటే సన్నగొలుసు, రెండు జతల గాజులైనా చేయించాలి; ఎదుగుతున్న పిల్ల..” అని తండ్రివైపు చూచింది.

ఆయన మందేకోరవైపు పోవగా చూచి నటించిన వట్టి నీడు.

కడుపులో నెయ్యి పెట్టి కలికెనవే అయ్యింది మందేకోర్కె తట్టుకోలేక కోడలు ముగిసింది ఇంకోడైతే ఆ మామగారి ముసలి తలకాను పట్టుకుని “ఒరి ముసలి బక్కా నీకంకురా” అని గొడకు నాల్గద సార్లు తింగుమనిపించాలన్న ఉకం వచ్చేవుండును. కాని దాన్ని దిగిమించుకోవలసి వచ్చినట్టే మించుకూ.

“ఏం చెప్తాం అంటారు?” అన్నాడు.

“దావావెయ్యాలి..” అంది మగ్గి సుబ్బులక్ష్య.

“అది మంచిపదకే” అని నీళ్ళు సమిలి నలుగురు తలవూపేసేడు.

“క్రికీ అవుతుంది. జప్తుకోటిను వాడే చేస్తారు ఆ మీనా వచ్చి జప్తు చేస్తాడు తర్వాత వేలం పాల అందులో అన్నయ్య కొన్నవన్నీ కూడా మనం పాడేదాం దాంతో ఇన్నాగూ నన్ను పీల్చి పింఛేసేసందుకు ప్రతి క్రియ చేసేటట్లువుంటుంది వదిల మెళ్ళోని తీయించి తను గొప్పవాడు అవుతాడు కూడాను. ఏమంటావు సుబ్బూ!” అన్నాడు మందేకం. ఆ అనడంలోనూ, అతి మెచ్చుదిగా, కాంతం మూర్ఛిమించినట్టే, మాట తోడకుండానే అన్నాడు.

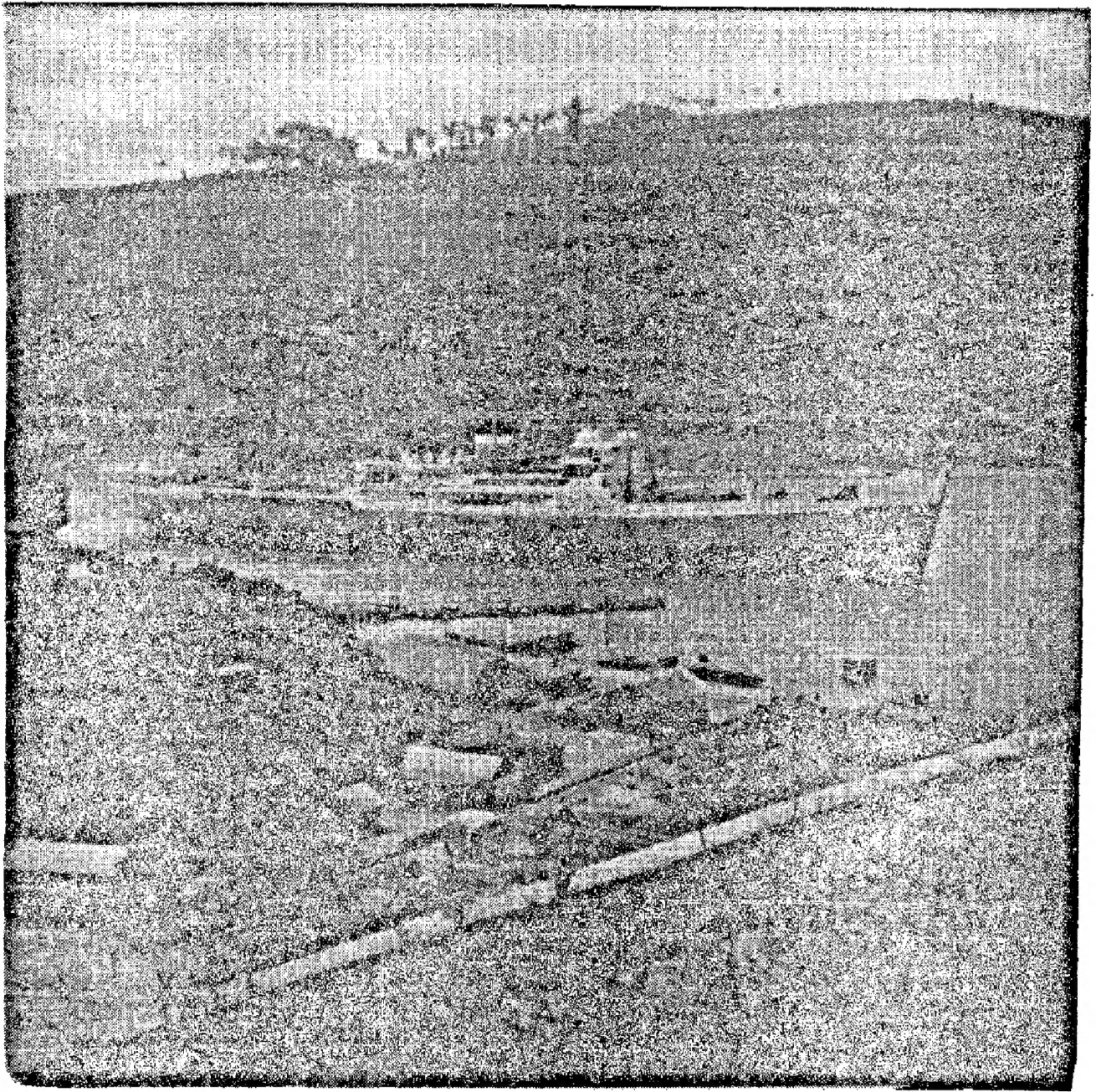
ఒక్కసారి తండ్రి కూతుర్నిద్దరూ నోరు తెరిచేసేరు. లేకుని ముసలాయన “ప్రపంచానుభవం నీకేం తెలుసు? ఇంకా కుర్రాడివి. అన్నీ కూడా మనస్సుకు అంతి ఎక్కువగా పడించుకుంటే, మనం జీవించలేమాయి!” అని ఉత్తర పరీక్షనం చేసి తేచేడు.

ఈ మాటల ధ్వని సుబ్బులక్ష్యకి తువ్వక తగిలితే, నోరు కుట్టేసుకుని మూగ ముత్తియై దువే అయ్యింది.

“ఎల్లా అర్థం అయ్యేట్లు నీకు చెప్పగలను అన్నయ్యో” అని ఆరాతి చాలా పేపు నిద్రపోకుండానే ఆలోచించేడు.

మర్నాడు సాయంత్రం రైలు ఎక్కించే ముందు కేలం అంచుజరిచావు పెట్టివంగి నవ సాగారం పెట్టేడు మందేకం మామగారి.

అనాటి రాత్రి జరిగిన సంఘటనను సుబ్బులక్ష్య మచ్చిపోలేక పోయింది. ఇన్నాగూ తన భర్తను చెంకన ముడివేసుకున్నానని విర్రవీగింది. అల్లా అక్క చెల్లెం



విశాఖనట్టణం హార్డురు

—భాలో. కనిమెరికిల రామారావు, విశాఖనట్టణము

ద్రతో చెప్పుకుని చాలు ప్రదర్శించింది. ఇప్పుడిప్పుడూ కూడా తన ఒక్క మిగిలిన ప్రపంచంలో వున్నట్లే అయ్యింది తన దిద్ది ఇంతి న్యూనత, కించపరుస్తాడని అనుకోలేదు. పుగా గీచిన గీటు చాలని పరిస్థితిలో కట్టుకున్న అంతస్తులు అన్నీ చేకముక్కల మేపవకు అయితే ధరించుకోలేక పోయింది.

తక్కిన రోజుల్లో ఈ కోపాన్ని చైకి

కనపజేస్తే ప్రదర్శించింది ఆఖరుకు ఆయన తెల్పిన మలిపువ్వుల్ని కూడా తలలో శుగుముగోకుండాకే, చింపిరి జుట్టుతోనే కప్పింది మాట్లాడడం, అదేవా ముక్తసరిగానే జరిపించింది.

ఈ పదిగోజులనుండి చేస్తున్న వరస మాస్తానే పూగుకున్నాడు మందేకం. తన దృక్పథంలో ఆమె కూడలేదు. చూడానికి కనీసం ప్రయత్నించదు. అట్లా చెప్పడం

కూడా వట్టివ్యర్థం అనితెలుసు. ఆయినా తన క్రిమీకృతంగా విమోచయ్యలేని నిర్ణయ బ్రతి వచ్చేది.

తీరా వుంకుంకి వాయుగార్కి, తన ఇంట్లా చేస్తున్నాడు అని విమెనా వుత్తరం ప్రాస్తుంగేమో అన్నభయం పీకింది చాలా వల్ల ఆటు ఆయన గోహ లో కూడా, నిశ్చిస్వార్థపగుడు, స్వ్యాభి అన్న భోవం విర్పడుతుంది అన్నది బాగా పెట్టేది ఆయన యా

పుత్రం ఆధారంగా తన్ని కాస్త దూరంగా వుంచితే, ఆ క్రొత్త స్వతంత్రంలో తాను ఆగలేడు. ఇప్పటికే ఉక్కిరిబిక్కిరి అయి పోతున్నాడు. రూపాందితే ఏకాకి అయిపోతాడు.

అందువల్ల ఏదోవిధంగా, సంతి చేసుకోవాలనుకుని, ఎన్నో మార్గాలు ఆలోచించేడు. ఒక్కటి అతికినట్లు కన్పించలేదు. ఆరోజు తన ఆఫీసు సహకారసంఘంలో ఆరువందలు రూపాయలు అప్పు పెట్టి, వాటితో పది సవరణలు కొని తీసుకువచ్చేడు.

దారిలో పువ్వులూ, మిఠాయికొన్నాడు. పెద్దమ్మాయిని పిల్చి, అతన్ని చేతులో పెట్టేడు. "తీసుకువెళ్ళి, మీ అమ్మకు ఇయ్యి" అన్నాడు.

రోజూ మిఠాయి, పువ్వులూ అందుకోవడం అలవాటే అయినా, ఈనాడు వాటికి తోడు పది సవరణల గుర్రపు యాల్కు కొనుటూ మెరిసిపోతే, ఒక్కసారి నవ్వు పిట్టే అయిపోయి, బ్రడ్డిగాజులు జరి, మిరియాల జరివోకటి, పలకబిల్ల గొలుసు, జాకౌలు, చేయించుకోవాలి అన్న సంబరం లోనే వంటింట్లోకి పరుగెత్తింది.

"అమ్మా! నాన్నాకు నీకు ఇవ్వన్నారే"
"జేవుడెలమారుదగ్గర పెట్టు."
"పువ్వులు ఒక్కటేకాకే. ఇవ్వాలి..."
"ఏమిటి!"
"బంగారంకూడా తెచ్చేరే!"
"ఏమిటి" అంటూనే లేచివచ్చింది.
"మరి నాకేం బ్రడ్డిగాజులు, పలకల గొలుసు..."

"ఇల్లా ఇయ్యి ముందు"
చేతిలోంచి పూర్ణాక్షున్నట్టే తీసుకుని తెక్కి పెట్టింది. అవి మెరిసిపోయాయి గబగబా దువ్వన్నతో ఇటు, అటు సవరించుకుని, స్వహస్తాల్లో కాఫీ ఫలహారాలు వట్టుకువెళ్ళింది. ఆయన్ని ఈ వారంగోజులు దూరంగావుంచి, ఎంత బాధపెట్టేనో అన్న భుమిలింపు, అందులో దుఃఖంకల్గితే, నమ్మం మంచి ఒక్కడుగులోనే కుప్పిదగ్గరకువెళ్ళి
"అల్లా తలపట్టుకున్నారే! తలనొప్పిగా లేదుకదా!" అంది. పుటిచెంగుపెట్టి లేచిని ఊపిన నుదుటిని తుడిచింది.

"నాళ్ళ అచార్లగారి అమ్మాయికి నూడి దలు తెచ్చేరుట. మిఠాయి వగైరా పంచి పెట్టేరు...ముందు కాస్త కాఫీ తీసుకోండి"

మీ అదృష్టము చెప్పబడును
మీ అద్రస్లు వాని మాకు ఒక పోషకవరు పంపవలెను. త్వరపడి వ్రాయుడు.

D No:3/552, Near Jail, WALTAIR,R.S

కుండ్రదేవత ప్రత్యక్షమైనట్టేటట్టింది. మాట్లాడకుండానే త్రాగేడు. కుమ్మరిదగ్గర నాన్న గారైనా కనీసం తనవు తీరుసాకేమో అని ఆశిస్తావున్న మాతుర్ని పిలుస్తూనే, "నాళ్ళ నాంచారమ్మ కనకాంబరపు పువ్వులు ఇస్తానంది. వెళ్ళి తీసుకురా" అని పురమాయించింది.

అడుగులో అడుగులు వేసుకుంటూనే అమ్మాయి వెళ్ళింది.

వెనువెంటనే వెంగుకొంగు ఉడంలోనే ఎక్కిళ్ళున్నట్టే "నేనేం చేసేనని ఇల్లా కోపగించేరు? మా నాన్నని, అమ్మని అందరినీ ఒదిలిపెట్టి మీరే అన్న అనుకుంటే, ఇల్లా ఏడిపిస్తే బావుంటుందా? తలకాయితీసేసినట్టే వుంది నాకు..." ఆ వరసలో రసవత్తరంబులలో మొదలు పెట్టింది.

అనుకున్నా, ఎదురుమాచింది ఒకటి. తీరాజరిగింది ఇంకోకటి. తట్టుకోలేక, రెండు చేతుల్లోకి తీసుకుని ఊరడిందడం మొదలు పెట్టేడు మండేం.

ఆ రాత్రి...

"అన్నయ్య పంపేడు. దాంతో కొన్నాను..." అని చెప్పితే ఊగిపోయి వెలులే ఎత్తించింది.

మర్నాడు కుబ్బులింగాన్ని పిల్చి, పిల్లకు గొలుసు, తనకు రెండుజతల గాజులు పురమాయించి బంగారం ఇచ్చేసింది.

"నువ్వు మీ అన్నగారివద్దనుండి వాయిదాల్లో, గత శిస్తుబాపకు వసూలు చేస్తున్నందుకు చాలా సంతోషం. పైగా అమ్మాయికి బంగారం కొని ఇచ్చేవన్నందుకు సంతోషం.

పెద్దవాడిని చెప్పాల్సిన బాధ్యత నామీద ఉంది కనుక, కొంత కాకపోతే కొంత అయినా నువ్వు ఇప్పటినుండి వెనుక వేసుకోవాలి. అమ్మాయి పెరిగి పెద్దదవుతోంది. దానికి ఇప్పటినుండీ సంబంధాలు చూడం మంచిది." అన్న మామగారి ఉత్తరం వచ్చింది. ఈ వరసలో వస్తుందనుకున్నా తన మాతురు పెళ్ళి విషయంలో, చురుగ్గా వ్రాయడంతో, ఓ విధమైన ఆశ కలిగింది. దాంతో ఆశయాలు చిగిర్చేయి.

ఉత్తరం మరోసారి సుబ్బులక్ష్యే వదిలి వినిపించేడు.

"ఎందుకు వ్రాసేరంటావు?"

"త్వరగా ఆయన దగ్గరనుండి, ఈ పేరు మీదుగానైనా వసూలు చెయ్యమని" అంది. గుండెలు తడిబడ్డాయి. క్రమ్ముకుంటూనే "అదికాదే ఆయన ఉద్దేశ్యం?"

"మరేమిటేమిటి?"

"ఏం లేదులే! అయినా అది తర్జు ఫారంఅతకటంలేదు.

అయినా ఇంకా ప్యాసుకాలేదు. ఇప్పుడుండీ పెళ్ళిగొడవ ఎంగుకు?" అని దప్పరించేడు తను మొట్టమొదటనే ఆ విషయం బయటపెట్టడం ఇష్టం లేక. పెట్టినందువల్ల అవ పోతనకు గురిఅవుతానేమో అన్న పిరికి తనంలోనూ.

"ఎందుకేనా మంచిది. ఏమైనా మీ ఎరికలోవుంటే చూస్తూవుండమని వ్రాయు" అని నమిలేసేడు.

ఇల్లా యెందుకున్నాలో అర్థంకాక తికమకపడింది. ఏదో మాటలసందర్భంలో మేనరికాల గొడవలువస్తే, తక్కువ స్వూరించి నట్టే "మాతమ్ముడికి చేసుకుంటే బాగానే వుంటుందికదా?" అనేసింది.

తలుపి నవ్వేసేడు. పేష్చెత్తరం తండ్రిగారికి వ్రాసింది. వారంగోజుల్లోనూ ఒప్పుకుంటున్నామని ఉత్తరం వస్తుందనుకుని యెదురుమాచింది. రాకపోవడంతో రైలు యెక్కిసింది.

"అమ్మాయి. సంబంధం కలుపుకుంటే మంచిగానే వుంటుందికాని, వాడింకా ఇంబరేనా పూర్తిచెయ్యలేదు. ఇప్పటినుండే పెళ్ళి చెయ్యడంలో అర్థంలేదు..." అన్నాడు.

కోపంవచ్చింది. వెనువెంటనే అంతస్తుల కేడాకూడా స్వూరించింది. బాకుపోటు పొడిచినట్టే బాధపడి, ఆ రాత్రిబండికి తిరిగి వచ్చేసింది.

అంతవరకూ వెళ్ళినవయస్సులో పెండి సంబంధాలు చూడం, అన్న విషయంలో అనుభవం ఓపమాలు చుట్టలేదు. మామగారు ఎడం చెయ్యి చూపించడంలో, కొలికం పెట్టినట్టే మండుతుంటే, ఎల్లాగైనా సంబంధం నిశ్చయం చేసేయ్యాలన్న పట్టుదలా హెచ్చయ్యింది. దాంతో స్నేహితులు అందిరికి ఉత్తరాలు వ్రాసేడు.

అలవాటుప్రకారం, ఎప్పుడూ పిల్లతండ్రి పెళ్ళివాళ్ళను పిల్లను చూచుకోడానికి రావలసిందిని పిల్వరు. దీంతో తనకు కనీసం చేతికందివచ్చిన కొడుకైనా లేకపోవడం అన్న ఆరాటనా కలిగింది, ఇంక గత్యంతరం లేనట్లుగా, అన్నగార్ని పెద్ద చెయ్యవలసి వచ్చింది. ఆరోజు ఆయన్నిపంపే ప్రక్క పూళ్ళో వారి అబ్బాయిని రమ్మని కవురు పెట్టేడు.

ఇంతలోపల రాద్ధాంతాలు జరిగినతర్వాత అన్నయ్య, తన కార్యాల్లో చెయ్యి కలుపుతాడా అని అనుమానపడి, సమస్యలు పెంచుకున్న విషయం, చాలా హాస్యాస్పదం అని నిరూపింపబడడంతోటి తలవంపు కల్గినట్టే అయ్యింది. అయినా సాంప్రదాయానుసారం ఆయన వచ్చేడు అని అనుకోవడం

అఖర్కు ఆ తంబూలలు పుచ్చుకుని, కట్టుం, లంఘనాలు ఇచ్చి పుచ్చుకోవాల దగ్గర మామ గార్ని పిల్చి, అన్న గార్ని వెనక్కు తోసేసేడు మండేకం. మామగారు, భోజనాల అనంతరం, 'మనం అనుకున్న వన్నీ కాగిపోయినా వ్రాసుకుంటే మంచిదిమా!' అని అనడంతో, ఆయన స్త్రీవీరనం అంతా, ఎంత గొప్పదో అనుకున్నాడు. ఆయన దూరంలో దినకు మురిసి పోయేడు.

వియ్యంకుడు మొఖంలో నెత్తురు మక్క లేనట్లు ఉంది.

ఇంటికి వచ్చేటప్పడు రైల్వేలో "నీకు తుర్ని, కాగితాలు, లావు ప్రకాలపుస్తకం, సామగ్రి, అమ్మ, కొనుక్కుని పెండ్లి చేసే పని విరచించడా మనకుంటున్నావు కామా?" అని బాకాయించినట్లుంటే క్రూర పడ్డాడు.

మామగారిమీద చెళ్ళగక్క లేని కోపం వచ్చింది. మానవత్వం అన్నది, పెళ్ళిళ్ళు డబ్బు కాగితాలతో కాదు, ప్రేమ, అనురాగాలతో చెరువులి అన్న ప్రాథమిక మాత్రం తెలియని ఈయన్ని దుమ్ముదులి పెయ్యాలి అన్న ఆవేశమూ కలిసింది.

దాంతోనే "అన్నయ్యేవుంటే..."

నిజం! అన్నయ్యేవుంటే, ఇంత నైతిక పతనం కాకపోదు తను...

కాని అన్నయ్యను తనే దూరం చేసుకున్నాడు. దానికి కారణం... ఆలోచించ దానికి మనస్సు కించపడింది.

* * *

విఘ్నేశ్వరుడికి మీదికటివప్పటి నుండి చూస్తూనే వున్నాడు, అన్నయ్య, కొడుకులు, వాళ్ళల్లోంచి తెచ్చిన పరివారమూ చేసే పని, అన్నయ్య గతం మర్చిపోయి, ప్రస్తుతంలో, తన వంశ ప్రతిష్ఠలు, కుటుంబ గౌరవం అన్నీ కూడా, ఏ మాత్రం ఆదమరు పుగావున్నా. అవి మంటకలిసిపోయి తల వంపులు వస్తాయి రేపు పదిమందిలోనూ తలెత్తుకోలేం అన్న బాగ్రత్తలోనే అతన్ని జరిగింది. రోజురోజుకూ ఎన్నో పనులు, ముంగు వెనకా ఆలోచించి, చేసేసినవి చిత్రాల్లో ఎక్కిపోయాయి.

ఆవిడ, మండేకం కూడా వెళ్ళి ఇంకా పదిరోజులండగానే మామగారు కూతుళ్ళు అల్లళ్ళతో వచ్చి చెయ్యి సాయంచేసేసి, పెళ్ళి తో విజయవంతం చేసేస్తారని ఆ రోజుల్లో చాలాసార్లు అనుకున్నాడు కాని ఏ రోజూ కారణం రైలుకు వెళ్ళి తిరిగి రాక డిమాండ్ మిగిలిపోయింది.

ఇంక రెండు రోజులందడగానే బండిలో ఇంటరు చదువుతున్న బావమరిది, వాడిపై నాకు వచ్చేరు. వచ్చిరావడంతోనే వంట వాడిదగ్గరకు వెళ్ళి "మా పూరుసుండి మాంచి

కాఫీ పాడరు పట్టుకొచ్చేం. కాఫీ కలవడం వచ్చా?" అని ఒకరు.

"నీజర్ కంటే, క్యాష్ పైన్ కొంటే మంచిది. లీకాకంటే ముక్ బావుంటుంది వేసంకాలం, పాటక చేరీలో షర బత్తు పని వేసి ఇస్తే చాలా గొప్ప గావుంటుంది ఆ వరసలో ఒక స్కూలు మొదలు పెట్టి, తాళం చెవులు, వాట్సు ధీద్రపరిచే అలవాటును ఖజ్జా చేసుకున్నాడు. మండేకం ఈ కలి విశేష ఆశ్చర్యపోయి, అన్నా స్కూల్ లోన అన్న గారి వాళ్ళు మీద ఆరాధన కొంచెం గ్రహణం పట్టించుకున్నాడు.

తనవైపు, కావలసిన, అండగానుంచున్న వాళ్ళ ఆత్మీయత పొందినట్లే చిన్న మాపులో పడ్డాడు. సుబ్బులక్ష్మి మాచేరా మా వాళ్ళ కంటాయింపు అని పువ్వి విసురుకుంది.

రేపనగా వస్తారనుకున్న ఆ తవాళ్ళ తరపు వారంతా వచ్చేరు. వాళ్ళ విడిదిలోదిగి, వాళ్ళూ పెళ్ళి వారయ్యేరు; మనుకుతువులకు వచ్చినట్లే.

ఆ పెళ్ళి మూడు రోజులలోనూ, రెండు రకాల వైరుధ్యాల మాత్రం వీరనం, మొలక, తీగ, దొంక అవ్వడం కన్పించితే, మనస్సులో ఆరాట పడిపోయేడు మండేకం.

ఎప్పుడు ఏ సమయంలో చూచినా అల్లింటి వైపు వాళ్ళలో అధికార ఫాయి దాలో చొరాయింపులా, దానికి కావలసిన తాబేదార్ల కోసం, ప్రతిక్షణంలోనూ తన దగ్గరకు వచ్చి, పిత్తురీలు, క్షణం తీరిక లేదు, చేసే పని లేకు అన్న దృక్పథం కన్పించింది.

రెండో వైపు వడుంలలోతుకు పోతున్నా, గౌరవం, మాట, ప్రతిష్ఠ పోతుందని, కను రెప్ప ముయ్యకుండా, ఇరవై నాలుగు ఘంటలూ నెంచేసి, అందరినీ తృప్తిపరచడం కోసం పడే ఆరాటన, పెది మలు విప్పని, అంతర్ ముఖంగా ఈ చెలాయింపులో కిల్లు కోలు తోడుకున్నా అనే వాళ్ళ మీద, కోపం, ఈర్ష్య, అన్నీ కూడా ములుకులే అవుతున్నా మింగడం, ఒక్క పెదిమైనా కల్చకుండా మూడు రోజులలోనూ ఘంటలూ తడుముకోకుండా జరగడం కన్పించింది. వాళ్ళు వచ్చి తనకు చెప్పిన విషయం కన్పించలేదు.

మండేకాన్ని, ఈవర్ విధేదాల్లోని అంత రాంతం గుర్తుకు రావటంలేదు. ఒక్కటి తన్ని బయటే వుంచి, అన్నీ వాళ్ళు చేసే సేరు, వాళ్ళింట్లో విషయంలా. అదే వీజులు దడవడంలా, అర్థం కాకుండా వుండి పోయింది. ఒక్కొక్కసారి ఈ అంతస్తుల విధేద దృక్పథంలోని వైరుధ్యం, తన్ను ఆరాట పర్చి, ఆకాలి కలిపి ఎప్పుడు అగ్ని పర్యంతం పనులుకుందో అన్న భయం కలచేసినా, పండిన వివాహంలోంచి కళ్ళతో నవ్వుతూ, కొలకుల్లోంచి పని చెప్పి, సవ్యంగా చేసి, చేయించే అన్న గారు

మాత్రం అందరిలోనూ, అన్ని చోట్లా కన్నీం చేడు. ఆయనే లేకపోతే...

పెద్ద పంక్తి మీద వియ్యంకుడి దగ్గరకు మామగారు వచ్చి "మాచేరా! ఏదో వయస్సు మళ్ళింది. ఉండలేక మంచి చేసుకున్నా..." అని నవ్వేడు.

తెలియని అగౌరవంలో ఆయన నవ్వి "దానికేం చాలామంచి పని చేసేరు" అనేసేడు.

కాని మాటల్లోని కబ్బ భేదం తన్ని ఇంక కులో పెట్టేసింది! ఆయన ఒక్కడే కాదు. వాళ్ళ కుటుంబం అంతా కూడా ఒక్క నాడైనా, తన వాళ్ళ సహ బంధుని కూర్చుని...

కోపం వచ్చింది. ఒళ్ళు మండినట్లే అయ్యింది. కొన్న పరజత్తు సీసాలు, సిగరెట్లు, తన వాళ్ళ ఒక్కటే నా... అన్న సందిగ్ధం కలిసింది.

జన భరితుడు జ్ఞప్తికి వచ్చేడు, అంతే.

* * *

ఆ రోజు.

వెళ్ళే వాళ్ళందరికీ యజ్ఞోదితంగానే బట్టలు పెట్టేడు. అన్న గార్ని, వదిన గార్ని కూర్చోబెట్టి, తంబూలం ఇచ్చినపుడే, ఒక్కసారి రక్తస్పర్శలోని దగ్గరతనం, ఉచితపోయింది. అన్నయ్య, తనూ కలిపిన రోజులన్నీ సమీక్ష అయ్యాయి అది రాలేవు. మర్చిపోలేవు. వృద్ధయాల్ని నిడ తియ్యలేవు. సామీప్యం...

మెళ్ళో జరిచావు వేసి, పాదాభివందనం చేసేడు మండేకం. కళ్ళ మృదునీళ్ళు ఉటలే అయి, కాళ్ళ మీద పడ్డాయి...

వృద్ధయం ఉలికింది. అంతమంది ఉన్నారన్న జ్ఞానేపోయింది. "అన్నయ్యా, క్షమించగలిగే క్షమించు" అనేసేడు.

తెలబోయిన ఆయన లేచి దగ్గరగా కాగ లించుకునే మైమరపు చెందేడు వెక్కి వెక్కి ఏడ్చు నిలబెట్టుకోలేని మండేకం వీపు నిమరుతూనే, దుర్బలంతో "ఎప్పుడూ మనం అంతా ఒకటే కాదురా! అల్లా బెంచేలు పడతావేమిటి?" అని అనే బుప్పటికి, మండేకం చంటిపిల్లాడే అయిపోయేడు.

ఇంకో రెండు వారాలు, మనుగుడువులు వెళ్ళేవరకైనా ఉంచండి అని అల్లుడిలా బ్రతిమాలించుకుంటున్న మామగారు అటు వైపు వచ్చి, ఈ సమస్య కలియకకు అదిరి పోయి, లోపలకు అడుగులు వేసేసేడు.

ఆ సాయంకాలం బండిలో తనకు ఇంక ఫలం లేదన్నట్లుగానే వెళ్ళిపోయేడు.

ఈనాటికి ఆలోచిస్తూనే వుంటాడు, పుట్టింటికి అల్లింటికి మృదూరం ఎంతని, మండేకం మాట్లాడలేక మూతికుట్టుకున్న సుబ్బులక్ష్మి వైపు కళ్ళతోనే ప్రశ్నించి ఆలోచిస్తూనే వున్నాడు రెంటికి దూరం ఎంత?



చీకట్లో పచ్చగడ్డిమోపు

కవికొండల
వేంకటరావు

“స్వాతింత్ర్యము స్వాతింత్ర్యము” అని మనం అంటామే “ఇది ఎందులోవుంది? మూడురంగుల కేండా ఎత్తిపండ్లలోవుందా? ఏడుకొండలవాడి మహిమలో వుందా?” అని యీ ఎనిమిదవ వారి కోస్టువనందర్బంంలో ఆగోచిస్తూ ఆ లో 15 కి 1955వ ఏటే శుభోదయ మందిమాగు తానికి తిలూపుతూ యావత్ భారతావని ప్రజల్ని ఒక్కసారిగా తిలబోశాను!

వాళ్లందరూ ఏదో చైతన్యం, విమోచనంగా పొందుతూవున్నట్లు, ఎవళ్లకు వాళ్లే ఏదో ఉత్సాహంతో వున్నట్లు నామవో నేతానికి కనపడ్డారు. కానీ అసలు నేతానికి ఎట్టయేగుట మగోదృశ్యం ప్రత్యక్షమయింది. దైవికచర్యలో దొంగవ్యాపారమాతూ, త్వరిత్యరగా పచ్చగడ్డి కోస్తూవున్న ఒకానొక యువతి గోచరించింది ఆమెకేసి మతో యువకుడు ఆ పచ్చికబీడు గున్నదానికి సిద్ధంగా వున్నవాడు మాన్తూవున్నాడు, యువకుడు నాగలి పన్ను ఎత్తుకోసం వెదుకుతూ “కోసికోవడం ఇంకా కాదే?” అన్నాడు. “ఈ చెక్కని నాగలిగడ్డి మొలవనివ్వరాదంట్రా? నన్నే లేవగట్టాలా?” అంది కొడవలి కోత మాని నడ్డి ఎత్తి, సన్నని గొంతుతో ఆ పడుచు.

యువకుడు పడుచుకేసి పరకొయింపుగా చూచాడు. ఇట్టలూ ఆ స్థలం దురాకమణి! కౌన్స్తూవున్న టే కనబడ్డారు. వాని యూహ “ఎక్కడ గున్నీలేం నేలకదా?” అని. దాని యూహ “ఎంత కోస్తేం గడ్డిగదా?” అని ఎకరం నేల దున్నినా గున్నడమే, పట్టెడుగడ్డికోసినా కొయ్యడమే ఎక్కడో ఒకాడ ఆపూట!” అన్నట్లు తహతహ మన్నురు వాళ్లదలూ.

ఆ ఉబలాటం ఆపూట మహత్తు అని నా ఆలోచన పోసాగింది. అప్పటి కేనిమిశ్రేష్ట, భారతీయూనియన్ కుస్వాతింత్ర్యంవచ్చింది. మూడు రంగులకేండా మురిపెంతో, ధర్మ ప్రసిద్ధి ధర్మచక్రం కాపాడుతూంటే, ఇంటంటూ, వాడవాడా, ఎగురుతూవుంది. వైసుంచి పూలవర్షం కురుస్తూవుంది నాయకునివాడ! బుతువు పోకడకూడా బహు రమ్యంగా వుంది.

ఆవారి నే ఒక ఉద్యోగి చెడుతూ

వున్నాడు. యువకుడు నాగలి తనది కానట్లుగా నిలబడివున్నాడు. “లచ్చి అన్నది పచ్చగడ్డిలోమాత్రం వుండదా” అని కొడవలి పగుసు పడుతూవుంది ఆయువతి. ఇంత భీతితో బ్రతికే మనం ఈ ప్రపంచంలో వుండరాదనుకుంటాను అన్నాడు యువకుడు. యువతికూడా ఆ లాంటి అభిప్రాయాన్నే వెలిబుచ్చుతూ కొసమాట ఒకటి వొదిలింది; “అరికేంరా? అరు మహారాజులు! నెలకు వెయ్యి రూపాయలు జీతంగా పుచ్చుకుంటూ, ఈపాడు ఎక్కడికో జాతీయ పతాక మెత్తిదానికి వెడుతుండబోలు. మనకు రక్కడితే గాని దొక్కాడను! ఇలా ఒక మోపు పచ్చగడ్డి కోసుకు వెడితేగాని మాపటికి నాకు బియ్యమే వుండవు. నీ భాగ్య మెలాటిందో గాని?” అంది. ఉద్యోగి వారిని దాటాడు యువకుడు భూమిని, మట్టి ఎత్తు దొబ్బక, గున్నకుండా నే పన్నున నాగలిని విడిచి మొత్తం మొత్తా, మోకుకు మోకూ మోసి కొంటూ నిష్క్రమించాడు. యువతి ఆ భీతురైన స్వేచ్ఛగా పచ్చగడ్డిమకి అడ్డు లేకుండా, కోసికోసాగింది. ఆమె జోలి కొంటి ఎవరికీ మరి అక్కరేంట్లు ఆ పగలంతా గడిచిపోయింది. కౌరణం, ఆమె అక్కడనుంచి లేవకుండా ఆనాడు తడక దీక్షతో ఆ పచ్చగడ్డింతనూ కోయడమే. మర్నాడు కోస్తే ఎవ రేమందుకో? ఆనాడు అంతా ఆమెను స్వేచ్ఛే!

సాయంకాలపు సూర్యుడు ఇంకా క్రిందకు పడమటకు దిగిపోతూ ఆమె ముఖము మీదకో వెలుగు బజిసింది. ఆమె ఒక చిరు నవ్వు బోలెడన నవ్వుకొంది. మోపెత్తుకుంది. పట్నం వెంపుకు నడచివెళ్ళసాగింది.

పట్నంలో ఏ యింటిమీద చూచినా, ఏ రచ్చమీద చూచినా, జాతీయ పతకాలు ఎగురుతూ వున్నాయి జండాలు బలేగా ఎగురుతూ వున్నాయి. ప్రతిచోటా పట్నంలో బలేగా ఎగురుతూవున్నాయి. పల్లెటిపట్టుల్ని ఆమె గూడెంకొడ కూడా ఎగురుతూండేమో ఆమె కానలేదు. చీకటి పడ్డాకే, బాగా చీకటిపడ్డాకే ఆమె తిరుగాయిల్లు చేరుకోవడం. బొద్దున్నే దద్దిదణ్ణము మూటకట్టుకుని తేచ్చుకుని ఏ ఏటిపంచకో తిని, ఎక్కడెక్కడి పచ్చగడ్డి కోసుకు, మోపుకట్టుకు, పగల్లా పాటు పడి,

పట్నంలో అంగడిలో అమ్ముకుని, ఆ డబ్బులు పెట్టి కొన్ని బియ్యం, ఉప్పు, మిర్చి వగైరాలు కొనుక్కొని ఆ సరుకుతో తన పల్లెను చేరుకోవడమే ఆ ఆడమనిషియొక్క దైవం దిన కృత్యము.

ఏనాడూ రాత్రి బాగా చీకటి పడితేనే గాని ఆ పగుచుకు పచ్చగడ్డిమో పమ్ముకు కాదు అసలు ఏ పగుచుకైనా చీకటి పడ్డాకే పచ్చగడ్డి మోపు లమ్ముకుకావడం. అందులోనూ ఆ పగుచుకు మట్టి చీకటి పడాలి!

ఆనాడు మట్టి మట్టి చీకటిపడినా ఇంకా అమ్ముకుకాశేరు ఆ పగుచుయొక్క పచ్చగడ్డిమోపు. ఇక అమ్ముకు కాశేమో ఆనాడు తాను పప్పు పగుకోవలసి వస్తుందేమోనని అనుకొని ఆమె అది స్వాతింత్ర్యదినం అనుకొంది. అనుకుంటూనే ఎవరింటిమీ దిగిరే జాతీయ పతాకంకేసి చూచింది. అది బడబడపా కొట్టుకొంటూవుంది. ఆ పగుచు తన గుండెలమీద చేయివేసుకుంది. అవన్నీ లభింకొ కొట్టుకొంటూ వున్నాయి ఘరవా లేదనుకుంది. మోపువంక చూచింది. మోపు అర్థంగా, మారితంగా కానవచ్చింది. ఎవరో వచ్చేజావయింది. ఎగురు చూచింది

ఆమె అనుకోలేదు ఒక తెల్లని ఆంబోతు మెళ్ళో ఎట్టటి మెట్టతూర పూలండ్లతో వచ్చి వచ్చి, ఆ ఆకుపచ్చని గడ్డిమోపును ఊహింపగల్గి, గోడ్డంట చిందర వందరగా తింటూపోసాగింది. పగుచుపిల్ల పరుగు పరుగున వెంటాడిస్తూ దాన్ని ఒక్క జబ్బురు జబ్బిరింది తన అరచేత్తో! “అలాంటివే ధర్మ చక్ర ప్రయోగాలు” అని అన్నాడు. ఎక్కడున్నాడో ఆ చీకట్లో ఆ మహామోహపుడు?

పగుచుపిల్ల పక్కల్ని నవ్వుతూ “మిస్సి క్లగ్డే యున్నావా? నీ నా ఆ ఆంగోకు” అంది ఉడమూన్నే తాను గూచిన యువకుని గంటూ. “ఊరికే కోసుకోచ్చిన గడ్డి నూరికే తింది ఊరాంబోతు! నూడే తే బొద్దున్న నాగలి కట్టెయ్యకపోయావాణ్ణా?” అన్నాడు యువకుడు. పిల్ల “నీ నాగలి కట్టెనా అంతే గుక్క!— నేనంటే ఊరికే తిననిచ్చానుగాని రేపు తిననిస్తా నురా!” అంది. ఆంబోతు మాట్లాడుకుండా ఆకుపచ్చని గరికను నోట్ల నెయిదు రాలుస్తూ ఆలా నిలబడిపోయింది పూర్తి అయిన జాతీయ పతాకంబాగా! ★

మొక్క "చదలవాడ"

బ్రతికియుండిన సుఖములు బడయవచ్చు" అన్నా దొకకవి. "బ్రతికివుంటే బలసాక్షి నా తినివచ్చును" అన్నాడింకొక ఆహారనిపుణుడు. (Food Expert) ఇంచుమించుగా అదేఅభిప్రాయాన్నే "ఊపిరివుంటే వున్న అమృతాదా బ్రతికవచ్చు" అన్నా దొక వ్యాపారదృక్పథంగల పెద్దమనిషి. ఆకవి, కవులైమనిషి, రణిగ్వరుడు - ముగ్గురూ మూడువిధాలుగా అన్నారేగాని ఊపిరివుండడానికే కారణభూతమై మానవజీవితంలోని ముఖ్యమయవాల్లో ఒకటై పంచేంద్రియాలలో ప్రముఖస్థానంవహించిన ముక్కునుగుణించి ఒక్కముక్కుకూడా చెప్పకుండా ముఖావంగా వదిలేశారు. కాని, తిన్నగా ముచ్చటించేకొద్దీ ముక్కుయొక్క ప్రాముఖ్యం మనలను ముగ్గులనుచేసి తీరుతుంది.

తరులతోదులు, పశుపక్ష్యాదులు మనలాగే ప్రాణవాయువును పరిగ్రహించుచున్నవిగాని వృక్షజాతికి ముక్కు అసలేలేదు. పక్షులకు ముక్కు, నోరు కలిసినట్లుగానే కనిపిస్తుంది. మృగజాతికి ముక్కుంటూ ఒకటివుండేనా అది ఊపిరిపీల్చుకోవడానికి పనిపట్టడానికితప్ప మరెందుకూ పనికిరాదు. అరీతిగాకాకుండా మనముక్కు చాలా విషయాల్లో ముఖ్యపాత్ర వహిస్తుంది. ఒకవంక ఊపిరిపీల్చుకుంటూ బ్రతికి "బలసాక్షి తిని" - ప్రాపంచిక "సుఖములు బడయడం" కాకుండా ప్రాణాయామంచేస్తూ పరమే మురధ్యానంలో మనసు ముగ్ధంకావించి కృత్తి చొందడానికిన్నీ ముక్కు మూలాధారమైనది. యోగాభ్యాసంచేత, "పవనునిబంధించి పశ్చిమదీ - జానిపి కోణత్రయ కుద్దిగావించి - మనసుతోడనెగూడ మఱిపించితెచ్చి - కుండలి నిజకైగూర్చి సంక్లితి - నొండొండ కమలంబు లొగినాటుగడచి - అట చంద్రమండలం బల్లనజేర్చి" అనేసితినివాంది యోగేశ్వరుడైన పరమేశ్వరుని ప్రసన్నంచేసుకొని "యోగేవాంశే తమత్యజ" అన్న నూత్నక్రైతకారం తనువును విడి జన్మ తరింపజేసుకోవడం ముక్కులేకుంటే ముహూటికే సాధ్యం కాదు. ఇంత నూత్నమైన అవయవం మోక్షసాధనకు

మొదటి మెట్టుగా వుండడంచూస్తే "నూత్నంలో వుంది మోక్షం" అన్నమాటకు అర్థం తెలుసుంది.

ఆధ్యాత్మికంగా అంతటి ప్రయోజనం కలిగివుండడంకొక, ముఖానికి అందం చేశూర్పడంలోనూ ముక్కుకు సాటిలేదు అందుకనే మనము "కన్ను, ముక్కు తీర్చి" చూడనిదే కనల్లలను వరింపము. ఆ ముక్కు తీర్చి దిద్దినట్లు ముద్దుటగావుంటేనే ముక్కుపుడక, ముక్కుర, బులీక, నత్తు మొదలైన నగలు పరించి ముద్దు మరిపెం తీర్చుకోవడానికి పిలు కలుగుతుంది. "ముక్కులేని వాడు ముక్కిడి" అని ఒకటొరగతి వాదకంలో ఒకానొక పాఠంలో చెప్పి వుంది. అటువంటి ముక్కిడికి ముక్కుపుడక పరించే భాగ్యం వుండదు. "నాసాగ్రేనవహా కైకం" అని శ్రీ కృష్ణుని తన మనఃఫలకంలో చిత్రించుకొని ఒకకవి మననంచేసుకొన్నాడు. కూర్మణులు మొదట శ్రీరామ దండముర్రని మింగేద్దామనే తలంపుతో, "ఉత్తుంగనాసియు, సుగ్రభావంబు"తో వచ్చింది. కాని తీరా ఆ నల్లవాణ్ణిచూచి వల్లమాలిన మోహంతో పతివికమ్మని మతిచెడి పైకొచ్చింది.. అంతటి రక్కసి సరసం ముక్కు, చెవులు కోయడంతో ముగిసింది. "చేయొడ్డి వలచినచ్చిన చెవుల్యుక్కు, పోయే" అనే సామెతకూడా ఆ సంవిరభంలోనే ఆవతరించింది. ముక్కు పోగొట్టుకొన్న కూర్మణులు ముఖం చెల్లక రావణుని

దర్శనయోగివై "ఇదే నాడు ముఖభంగమిషీంపునాడు - కొదవనీ కొదవగా కోర్కె భావింపు" అని మొర చెట్టుకొనింది. అంతటితో ఆగక తన ముక్కు పోయినా సీతమ్మ వారి ముక్కును" ఆ చెక్కులా ముక్కు, అసోయగంబు నేమందు నే గాన నే యింత బండు" అని వర్ణించింది.

కవులు మామూలుగా స్త్రీలముక్కులను మరుని తిలపువ్వబాగా మీ మగువముక్కు" అని వువ్వ వువ్వతో పోలుస్తారు. కాని చాలా మంది ప్రబంధకవులు తమ నాయకల కవకుచాది వర్ణనల వాదావిడిలో పడిమరిచి పోయి కాబోలు, అక్కడక్కడ గాలి వాటుగా ఒక పద్మపాదం ముక్కుకు విని యోగించినట్లు తోస్తుంది. ఆ సదవ కౌశాన్ని సద్వివయోగం చేసుకొని నంది తిమ్మన,

"నానా నూన వితానవాసనల
నానందించు సారంగమే
లా నన్నొల్ల దటంచు గంధఫలి
బల్కాకక దపంబంది, యో
మనాసాకృతి బూని సర్వసును
సౌరభ్య సంవాసియే
పూనెం లేక్షణ మాలికా మధుకరి
పుంజంబు లిర్యంకలన్"

అనే పసందైన పద్యం ముక్కును గుణించి చెప్పి "ముక్కుతిమ్మన" అనిపించుకొన్నాడు. నందితిమ్మనగా వుండేటప్పడు కనిపెట్టలేని నాణ్యం అయిన కనిత్యంలో ఆ (48-వ పేజీ చూడండి)

ప్రఖ్యాత శ్రేంచి నవలాకారుడు

నిక్టర్ హ్యూగో రచించిన

★ ఘం టా రా వం ★

నవలకు పుస్తకరూపంలో తెనుగు అనువాదం
అనువాదకులు సూరంపూడి సీతారామ్

వెల రు: 1-8-0 పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల,

మదరాసు-1.

మూలం: ప్రిమియం అనువాదం: "ద్వారకా" ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

వా చేతివ్యరాహ! ఒక చంద్రవారం చేయించుకుంటాను. చంద్రవారం పెట్టకో వాలని ఎన్నాళ్లనుంచో మనసుగా ఉన్న దండీ!" అన్నది.

రజనా అనంగీకారాన్ని నూచిస్తూ "చంద్రవారంమీది మోజుతో వామెకు పురిబిగిస్తావా!" అన్నాడు.

3

ఉదయమే రజనాధుడు స్తేషనుకు పోవటానికి తయారవుతున్నాడు. "ఎ" మీది ఉపన్యాసం ఒకటి పోగొట్టుకోవాల్సివుంది అయినా ఫరవాలేదు.

రజనాధుడు అలహాబాదు హైకోర్టులో అనువాదకుడుగా వుంటున్నాడు. ఉద్యోగంలో పైకిపోయే నూదనలు యేదీ కనిపించటం లేదు. అందువలన ఒక సంవత్సరంనుండి స్తేషను పరీక్షకు దిగుతున్నాడు.

అప్పుడే గుడ్డు కట్టుకుంటున్నాడు తన స్నేహితు డోక్టరు - నునీ గోరేలాల్ అనే ఆయన వచ్చి కుర్చోని తన కుటుంబం అనుభవిస్తున్న కష్టాల రామాయణాన్ని సవిస్తరంగా చెప్పేసి, అతి విషయంగా "అన్నగారూ! కనాలు వా మట్టూ దిట్టంగా అలుకుపోయిందే. వీటిన్న మనసు పొడయి పోయింది. నీవు గొప్పవాడివి. ఈ సమయంలో కొంచెం సహాయం చెయ్యి - ఎక్కువకాదు ఒక ముప్పయి రూపాయ రిఫ్రెష్ యేకో విస్తంగా పని గతువుకుంటాను "ఈనోజు ముప్పయ్యైతేది రేపు సాయంత్రానికి నిద్రబు నీకు ముట్టజెపుతాను" అన్నాడు.

రజనాద్ గొప్పవాడు గాదు. కాని గొప్పతనమనే గాలిని మూటగట్టుకొని కూర్చున్నాడు లేనిపోని గొప్పదనాన్ని నటించటం అతని స్వభావంలోని దార్శనీయమే. కేవలం తను గొప్పవాడి ననే విషయాన్ని అందరికీ తెలియజేయటానికి మిత్రుల స్వల్ప ఆవసరాలను తీర్చటం కోసం తన నిజమయిన ఆవసరాలను బలిచేస్తుంటాడు. భామకు భర్తయొక్క యీ ప్రతర్దన సరిపడదు. భేషజంకోరిం త్యాగం చేయటం వృథా అని ఆమె అభిప్రాయం అందువల్లనే రజనాద్ ఇరువంటికొద్దంలో ఇరుక్కుపోయినప్పటికీ కుటుంబంలో కొంతకీ భంగము కలుగుతుంటుంది. ఆయనలో తేదని చెప్పటానికిగాని, యేదో పాకుచెప్పే తర్ఫీదుకోటానికి కత్తిలేదు.

సంకోచిస్తూ భామనగ్గరకుపోయి "నీదగ్గర ముప్పయి రూపాయలు లేవా? మునీ గోరేలాల్ అడుగుతున్నాడు" అన్నాడు.

భామ కోపంతో "వాదగ్గరలేద"న్నది.

రజనాద్: తప్పకుండా వుంటయ్. నిజం చెప్పటంలేదు.

భామ: సరే! అబద్ధమే ననుకోండి.

రజ: అయితే నేనాయనతో యేమని చెప్పేది?

భామ: ఇంట్లో లేదని చెప్పండి. మీరు చెప్పటం చేతిగాకపోతే నేనే పరదాచాటు నండి చెప్పేస్తాను.

రజ: చెప్పటానికి నేనూ చెప్పతాను. కాని ఆయన నమ్మకంచాలక అబద్ధం చెబుతున్నామనుకుంటాడు.

భామ: అనుకుంటే అనుకోనివ్వండి!

రజ: అంత విర్యోగమాటంగా చెప్పటం వాచేతిగాదు. పగలుగూడా రాత్రితో సమానమయిపోతుంది. ఎట్లా లేదని చెప్పేది?

భామ: సరే అయితే! మీ శిమి చెయ్యి లనుకుంటే అదే చెయ్యండి. నేను వాదగ్గర డిబ్బులేదని ఒక పాక చెప్పేతాను.

రజనాద్ మనసులో చాలా బాధ పడ్డాడు భామ తనదగ్గర డిబ్బువుంచుకోని గూడా తనను అవమానపరచటానికి లేదని చెప్పకున్న దినుకున్నాడు. ఆమెమీది వచ్చినకోపం అతడి సంకల్పాన్ని దృఢతరం చేసింది పెట్టెలోనుండి గండు నవరసలు తీసి గోరేలాల్ చేతులో పెడుతూ "అన్నా! రేపుసాయంత్రం ఆఫీసునుండి తిరిగివచ్చేప్పుడే డిబ్బు తిరిగి యివ్వాలి. ఇది ఒకట వుంచమంటే వుంచిన నా ముక్కు. నేను యిప్పుడే వారికి యివ్వబోతున్నాను. రేపు యివ్వకపోతే అప్రతిష్ఠపాలయిపోతాను

ఎక్కడా తరతరకొని తిరిగి యోగ్య గూడా లేకుండా పోతుంది.

గోరేలాల్ తన మనస్సులో యీ డిబ్బు అతడి భార్యదిగాక యింకెవరిదీ అయి వుండదని, అనుకున్నాడు. నవరసలను జేబులో పెట్టుకొని ఇంటిమార్గం పట్టాడు.


4

మొనటిలేదీ సాయంత్రం. రజనాధుడు వాకిలిదగ్గర కూర్చోని గోరేలాల్ రాకకు ఎదురుజూస్తున్నాడు.

విదుగంటలయింది. గోరేలాల్ ఇంతవరకూ రాలేదు. రజనాద్ కళ్లు మార్చాన్ని వెదుకుతున్నయ్. చేతిలో వార్తా పత్రిక వున్నది. చవటలానికి మనసురావటం లేదు. ప్రతి మూడో నిమిషం దారిదంక చూస్తాడు. ఈనోజు జీతాలిచ్చే నోజు. అందువల్లనే రావటం ఆలస్యమయివుంటుంది. వస్తూనే వుండవచ్చు ఆరుగంటలైంది. గోరేలాల్ బాడలు కనిపించలేదు. ఆఫీసు గుమాస్తాలందరూ ఒకరొకరే వెళ్లి పోతున్నారు రజనాద్ ఎన్నోసార్లు మోసపోయాడు. ఆయన వస్తున్నాడు; తప్పకుండా ఆయనే; అదే చొక్కా; అదే టోపి; నడకకూడా అల్టానే వున్నది; ఈ వైపుకే వస్తున్నాడు: వృద్ధయంమీది ఏదో బరువు దిగిపోయినట్లయింది దగ్గరకొచ్చే సరికి ఆయన నెవరో అయిపోయేవాడు. ఆకతో కలిపించుకున్న మనిషి నిరాశలో లీనమయిపోయేవాడు. రజనాద్ మనస్సు

చ ర్మపు బాధల కన్నిటికి

“నై బాల్”



దర్మవ్యాధు లన్నిటిని క్షిప్రంగా నివారణచేసి, విష ప్రేమి వాళినియై త్వరితంగా కుదుర్చుటలో “నై బాల్” ప్రసిద్ధికెక్కింది. కురుపులు, గజి, ఎక్కిమా, స్కాబిస్, మొటిమలు, తామర, కాల్పవసళ్లు, వ్రణములు, మొదలైన వాటిని కుదుర్చుడంలో అద్భుతంగా పనిచేస్తుంది.

బిడ్డల ఆరోగ్యమునకు ప్రసిద్ధిచెందినది.

“రమ బీన్ బేబి గ్రైప్”

తయారీదాట్లు

ది సౌత్ ఇండియన్


మాన్యుఫాక్చరింగ్ కంపెని, మదుర.

డిస్ట్రిబ్యూటర్లు

సీతారామ జనరల్ స్టోర్స్ ఏజెన్స్

విజయవాడ, సికింద్రాబాద్.

బరంపురం (గంబం), బాంబాయి. బెంగుళూరుసిటీ.





దుర్గామందిరం



మంఠంలో నిండిపోయింది. ఒక్కసారి తర్ఫీల్లోనుండి లేచాడు. ఇంటిముందుకు పోయి మార్గాన్ని రెండువైపులా పరీకిరించాడు. ఎక్కడా కనిపించలేదు.

రెండుమూడుసార్లు ఎక్కా ఇండ్ల వత్తుతుందిని గోరేలాల్ వస్తున్నాడని భ్రమ వడ్డాడు, కోరిక గొప్పదనం!

ఏడుగంటల లయింది. దీపాలు వెలిగించాడు. రోడ్డులో చీకటి వ్యాపిస్తున్నది. రోడ్డుమీద శ్రవణాద్ పిచ్చివాడిలాగా అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నాడు. గోరేలాల్ ఇంటికి పోదామా! అటువైపు ఒక అడుగు ముందుకు వేళాడు. కాని మార్గంలోనే గోరేలాల్ కనిపించి, యీ కొద్ది మొత్తానికే ఇంతగా భయపడుతున్నావా? అని అంటూ తేమోనని వ్యాధయం కంపించిపోయింది. కొంచెం దూరం పోయేసరికి ఎవరో వస్తున్నట్లుపించింది. గోరేలాల్ అని భ్రమ పడ్డాడు. వెనక్కి తిరిగి వరండాలోకి వచ్చి తూచి తీసుకున్నాడు. తిరిగి అదే మోసం! మరల అదే భ్రాంతి! అప్పుడు ఇంత అలస్యమెందుకవుతుంది? అలోచించాడు. ఆయన ఇంతవరకు అశీసునుండి వచ్చివుండడా? ఇవలూ అట్లా జరిగివుండదు. అశీసులోని వాళ్ళంతా కేతంతీసుకొని వెళ్లిపోయారు. రెండే రెండువిషయాలు జరిగివుండవచ్చు. రేవువచ్చి యిద్దామనయినా అనుకొని వుండవచ్చు. లేదా అసలు యివ్వకుండా వుండటానికే నిర్ణయించుకొని వుండవచ్చు. అప్పుడతడి అవసరం. ఇప్పుడు నా అవసరం. నేనే ఎవరినయినా ఎందుకు సంపగూడదూ? మున్ను పోగలుగుతాడు. రోడ్డు మీది ఇల్లేగా. ఇట్లా అలోచించి ఇంట్లోకి పోయాడు. దీపం వెలిగించి అడ్రసు వ్రాయటానికి కూర్చున్నాడు. కళుమాత్రం వాకిలిపైనే చూస్తున్నాడు. అకస్మాత్తుగా కాళ్ళ వత్తుడు వినిపించింది. వెంటనే కాగితాన్ని ఒక పుస్తకంకింద అణచిపెట్టి వరండాలోకి

వచ్చాడు. చూస్తే వచ్చిరవాడు ప్రక్క ఇంటి వ్యాపారస్తుడు. యేదో తెలిగ్రాం చదివించుకొటానికి వచ్చాడు. అతడితో "ఇప్పుడు తీరికలేదండీ! కొంచెం అగిరండి" అని చెప్పాడు.

అతడు "బాబూ! ఇంట్లో వాళ్ళంతా భయపడి పోతున్నారు. ఒక్కసారి దయచేసి చూడండి" అని బలిచూలాడు.

శ్రవణాద్ కొంచెం కంతపడి అతడి చేతిలో తెలిగ్రాం తీసుకొని వేగంగా చూచాడు. "కలకత్తానుండి వచ్చింది. నరుకులు చేరలేదట" అన్నాడు.

వ్యాపారస్తుడు "అయ్యో! ఇంకొంచెం దయవుంచి అది ఎవరిచూడో గూడా కొంచెం చూడండి" అన్నాడు. శ్రవణాద్ చేతిలోని కాగితాన్ని విసిరిపారసేసి "నాకు తీరికలేదు." అన్నాడు.

ఎనిమిదిగంటలయింది. శ్రవణాధుజ్జీ నిరాశ అవరించింది. ఇంత రాత్రయిన తరువాత మున్నుపోలేదు. చివరకు తనే పోవటానికి నిశ్చయించుకొన్నాడు. అతడేమయినా చెడుగా అనుకుంటే? దీన్ని గురించి ఎంతవరకు అలోచించేడి? స్పష్టంగా నా డబ్బివ్వమని అడిగేస్తాను. మంచి వాళ్ళతో మంచిగా వ్యవహరించాలిగాని ఇట్లాంటి ధూర్జులతో మంచిగా వ్యవహరించటం తెలివితక్కువ. చూక్కోడు కున్నాడు. ఇంట్లోకిపోయి, కొంచెం పనిమీద బయటికిపోతున్నానని భావకు చెప్పాడు. తలుపు వేసుకొనున్నాడు.

బయలుచేరటానికయితే బయలుదేరాడు గాని అడుగుడుక్కు అగుతున్నాడు. గోరేలాల్ ఇల్లు దూరంలో కనిపించింది. దీపం వెలుగుతున్నది. సంగయంలోపడి అగిపోయాడు. అక్కడికిపోయి యేమని అడిగింది? పోతూవుండగానే డబ్బిచ్చేసి అలస్యమయినందుకు క్షమించమంటే చాలా చిన్న తనంగా వుంటుంది. ఆయన నన్ను నీచు

డిగా, పనికిరానివాడిగా, పిరికివాడిగా చూస్తాడు. పోయి, ఇంట్లో వాళ్ళకు చాలా నేపటినుండి కడుపులో నొప్పిగా వున్నది, యేదయినా మందు వున్నదా? అనడుగుతాను. అహ! యీ సాకు అంత నుంది డిగా కనిపించటంలేదు. అసలు సంగతి తెలిసిపోతుంది. అ! అసలు ఈ జంజాబా లన్నీ ఎందుకు? ఆయన నన్ను చూచి తనకు తానే తెలుసుకుంటాడు. ఈ విషయాన్ని గురించి సంభాషణ జరగటానికి అవకాశమే వుండదు. ఈవిధమయిన ఆలోచనలలో శ్రవణాద్ ముందుకు పోతున్నాడు, అలల యే ప్రక్కకు పోతున్నా ప్రవాహం తన దిశను మార్చనట్లు.

గోరేలాల్ ఇల్లావ్చింది. తలుపు మూసి వున్నది. శ్రవణాద్ కు అతడిని పిలిచేటంతటి దైర్యం లేకపోయింది. భోజనం చేస్తూ వుండొచ్చు ననుకున్నాడు. తలుపు ముందు నుండి బయలుదేరి నెమ్మదిగా ఒక మెల దూరం వచ్చాడు. ఎక్కడో తొమ్మిది గంటలు కొట్టిన వప్పుడు చెవులో పడ్డది. గోరేలాల్ భోజనం పూర్తిచేసి వుంటాడు. వెనక్కి తిరిగాడు. గోరేలాల్ ఇంటి తలుపుదగ్గరకు వచ్చి చూచాడు. చీకటిగా వున్నది. అకాదీపం ఆరిపోయింది. ఒక నమ్రమం అటూ ఇటూ తోచక వుండేపోయాడు. యేమని పిలిచేడి? అ! ఇంకా చాలా సమయమున్నది. ఇంకా నిద్రపోయి ఉండరు. వప్పుడు చేయకుండా నెమ్మదిగా మెల్లైక్కాడు. తలుపు దగ్గర చేపిచెట్టి విన్నాడు. ఎవరయినా చూస్తారేమోనని భయంతో నాలుగు దిక్కులూ కలయ జూచాడు. యేదో సంభాషణ చెవిపట్టడి. వాగ్రతగా విన్నాడు. "రూపాయలన్నీ ఖర్చయిపోయినయ్యే. శ్రవణాద్ కేమిస్తావు?" అన్నది శ్రీకంఠం.

"అంత మంచుకుపోయే నేమన్నది. మళ్ళీ ఇద్దాము." అన్నాడు గోరేలాల్. "ఈరోజు కలవు మంజూరయింది. మాకు నెల తరువాత, తిరిగివస్తే, విషయం చూచుకొందాము."

ముఖమీద ఎవరో ఘోర కౌటినట్లుయింది శ్రవణాద్ కు. భోపంత్, నిరాశిత్, మెల్లదిగి వచ్చాడు. ఇంటికి పోకుంటే, రోజంతా క్రిమించినా ఫలితం పొందిన నిర్వాసగ్యుడిలాగా కాళ్లు ముందుకు పోవటంలేదు.

5

శ్రవణాద్ రాత్రంతా ప్రక్కలు చూచు న్ననే వున్నాడు. అప్పుడప్పుడు గోరేలాల్ దుర్భాగమీద భోపంత్ వచ్చేది. పాపం! యే బిడవాడిడబ్బో! వాడి కేమపకారం జరి

క్రొత్తగా ప్రవేశపెట్టబడినవి
 అందము, పటిష్టముగల ఉత్కృష్ట కుర్చీలు.
 సరకుమైన వెలలో కొనుటకు ముమ్మడి సంతరించండి.
 వివరములకు వేదే శ్రాయండి.

లల్లూరాం అండ్ కో,
 వెలగరేటివారి పేడి, : : విజయవాడ - 1.
 "క్రొత్త హయామ్ - మారుతీ సినిమా కదురుగా".

గిండ్! ఇప్పుడు కోగంవల్ల దుఃఖంవల్ల లాభమేమున్నది? అలా చించా నా గాడు. డబ్బెక్కడనుండి వస్తుంది? భామ మొదటనే కాదని చెప్పింది. వచ్చే ఆదాయం అంతరితమత్రంగానే వున్నది. పది విడు అయితే ఏదోవిధంగా పరిష్కరించు. అయితే యేంచేసేది? ఎవరిదిగరయినా అప్పు తీసుకోవాలి. తన కేవలసాగు? ఇంతివరకు ఎవరినీ డబ్బుడిగాల్సిన అవసరం కలగలేదు. తన కష్టస్వగల విక్రమడెవడూ లేదు. వున్నవారంతా తన్నేడిపించేవాళ్లే. తనకేమిసాగు? కొద్దిరోజులు 'లా' చదవటం మానేసి అనువాదాలు చేస్తుంటే యాడిబ్బు సంపాదించవచ్చు. కనీసం ఒక నెల కష్టపడి పనిచేయాలి. చాక అనువాదకుల రాకతో కష్టంగాడా గిట్టకుండా పోతున్నది. ఓ విషయం! నీవు చాలా మోసం చేశావు. యేజుస్సులో చేసిన పాపాన్న నుభవిస్తున్నావో! ఎందుకూ కాకుండా పోయాను.

రెండురోజులపండీ వ్రజనాథ్ డబ్బు సంపాదనలో మునిగిపోయాడు. ఉదయం. 'లా' వుపన్యాసాలకు హాజరవుతాడు. సాయంత్రానికి కల్లా డస్తావేజులకట్టలు చంకన తట్టకొని ఇల్లు చేరతాడు. అర్ధరాత్రివరకు అనువాదం చేస్తుంటాడు. తలయెత్తి చూడిటానికిగూడా అవకాశం వుండేదిగాదు. అప్పుడప్పుడు ఒంటిగుంట రెండుగూడా అవుతుంటుంది. మొదడు పూర్తిగా శిథిలమయిపోయిన తరువాత, శరీరాన్ని మంచం మీది వాల్చేస్తాడు.

కష్టపడే అలవాటు అంతగా లేకపోయినంగనల్ల అప్పుడప్పుడు తలనొప్పి వచ్చేది జ్వరంగాడా రావటం మొదలుపెట్టింది. అయినా అతడు యంత్రంలాగా పనిచేస్తునే వున్నాడు. భామ విసుగుతో "ఇక పడుకోండి. చాలా ధర్మాత్ములు బయలుదేరారు. మీలాంటివారు పదిమందివుంటే నరపంచమే తలక్రిందయేది" అనేది. వ్రజనాథ్ బాధాకరమయిన యావ్యంగ్య శ్రులకు సమాధాన మిచ్చే వాడుగాదు. ఉదయం కావటంతోనే అదే కార్యక్రమాన్ని ఆరంభించేవాడు.

మాడు వారాలు గడిచినయే. ఇరవై అయిదు రూపాయలు చేతికొచ్చినయే. వ్రజనాథ్ రెండుమాడు రోజుల్లో గవ్యస్థానం చేరవత్తునని ఆశపడ్డాడు. ఇరవై ఒకటో రోజున తీవ్రంగా జ్వరమొచ్చింది చితికి. మాడురోజులు వదిలకుండా కాసింది. పనికి తలవు పెట్టాలన్నాచింది. పడక భక్తుడయిపోయాడు. భాద్రపదమాసం. జ్యేష్ఠానికి కారణం పిత్తమనుకొన్నది భామ. ఒక వారంరోజులు డాక్టరుదిగర మందుతీస్తూ తగ్గకపోయేసరికి భామ భయపడిపోయింది. వ్రజనాథ్ జ్వరంలో పిచ్చిమాటలు మాట్లాడు

తున్నాడు. భామ గదిలోనుండి పరుగెత్తి వచ్చేది. పిల్లలను ఒక గదిలో తాళంవేసేది. ఈ కష్టాలన్నీ యీ నవరసులవల్లనే కలుగుతున్నవా? అనుకొన్నది భామ. ఆ డబ్బుగల మనిషి యేమయినా చేశాడేమో? ఎవరికి తెలుసు? నిజంగా యిదే జరిగుంటుంది. లేకపోతే ఎంత మందుతీస్తూ లాభ మొందుక్కనిపించదు? కష్టాలొచ్చినప్పుడు నేవుడు జాప్యకొన్నాడు. మనస్సు అంతో ఆపద దూరం కావచ్చుడు భగవంతుణ్ణి తలుచుకుంటాము. భామ దేవతల శరణునేడింది. ఆమె జన్మావృద్ధి, శివరాత్రి, నవరాత్రి శ్రుతాలు అన్నీ చేస్తున్నది.

ఎనిమది రోజులు గడిచినయే. చివరి రోజు. ప్రభాతకాలం. భామ వ్రజనాథ్ చేత మందు త్రాగించి, ఇద్దరు కుమారుల్ని వెంటదీసుకుని దుర్గాదేవి పూజకు ఆలయానికి వెళ్ళింది. దేవీవై భక్తితో ఆమె హృదయం పరిపూర్ణమయివున్నది. ఆలయ ప్రాంగణంలో నిలుచున్నది. దేవీ ఉపాసకులు ఆసనాలమీద కూర్చొని స్తోత్రం చేస్తున్నారు సాంబాజీ, కర్పూరం వాసలు వ్యాపించినయే. ఆలయంలోకి పోయింది. ముందు మెట్ల దుర్గాదేవి విగ్రహం సుకాశిస్తున్నది. దేవీ మఖారవిందం యేదో వెలుగును ప్రసరింపజేస్తున్నది. పవిత్రత ఆమె చుట్టూ ఆవరించి వున్నది. భామ తన శ్రేతాలతో దేవీ పర్యవేక్షణగా వెలుగుతున్న దేవీ విగ్రహం చూడి లేకపోయింది. ఆమె హృదయంలో నిర్మలము పవిత్రము భావపూర్ణమయిన భయం బయలుదేరింది. కళ్లు రెండు మానుకున్నది. మోకాళ్ళబలంమీద కూర్చొని రెండు చేతులు జోడించి దీనంగా "తీర్తీ! నామీద దయవుంచు." అని ప్రార్థించింది.

ఆమెకు దేవీ సవ్యసత్తుగా కనిపించింది. ఆదివ్యశ్రేతాలలోనుండి ఒకశ్రోతి తనలో ప్రవేశించినట్లు తోచిందామెకు. ఆమె చెవులకు యీ మాటలు వినిపించినయే. "పరులసామ్యులొచ్చినయేండి. మీకు శుభం కలుగుతుంది." భామ లేచి కూర్చున్నది. పవిత్రభక్తి ఆమెకళ్ళలో తొణికిసలాడుతున్నది. ముఖంలో పవిత్రప్రేమ నిర్మలధారిగా వర్ణిస్తున్నది. దేవీ తన ప్రకాశ శరణాలతో ఆమెను ముంచివేసింది.

ఇంతలో ఎవరో మరొక ప్రాంతం వచ్చింది. ఆమె పాడవయిన జాట్లు కాంతహీనమయిన ముఖానికి రెండువైపులా తీరాడుతున్నయే. శరీరంమీద తెల్లటిచీర మాత్రం వున్నది. చేతులకు గజాలతిప్ప వరియే యితర అలంకారములేదు. శోకము, నిరాశ ఆమెలో మూర్ఛింపించినయే. ఆమెగూడా దేవీ ముందు మోకరించి రెండుచేతులతో మీర



అబ్బ! ఒకేజలుబు...భారము...



అమృతంజనం వాడితే...



తగ్గిపోయింది !

అమృతంజనము



చిరగుళ్లు కొని “దేవీ! నాడబ్బు ఎవగు తీసుకున్నారో వారిని నాశనం చేయ” అన్నది.

వీణాతంత్రులు దెబ్బతినిగానే కంపించినట్లు భామహృదయం రాబోయే అనిషాన్ని విని కంపించిపోయింది. ఈమాటలు వాడి బాణాలలాగా ఆమె హృదయంలో గ్రుచ్చుకొన్నయే. భయపూరిత శ్లేశాలతో ఆమె శవీరంక చూచింది. దేవీరూపం భయం కరంగా కనిపించింది. కళ్ళలోనుండి అగ్ని జ్వాలలు వస్తున్నట్లు నీసింది. భామహృదయంలో, పళ్ళాల ఆకాశంనుండి, ఆలయం ముందున్న వృక్షాలనుండి ఆలయస్థంభాల నుండి, దేవీ సింహాసనందగ్గర వెలిగే దీపాల నుండి, దేవీ ముఖంనుండి యీ మాటలే ప్రతిధ్వనిస్తున్నయే.

“పరులసామ్యం యిచ్చి నేయండి. మీకు శుభం కలుగుతుంది.”

భామ నించున్నది. ఆ వృద్ధస్త్రీతో “యేవఃకన్యా! మీడబ్బు ఎవరయినా అపహరించారా?” అన్నది

మనినేవాడు గడ్డిపరక దొరికినప్పుడు చూపించే ఆక్రమణ మాపిస్తూ ఆమె భామకుంక చూచింది.

“అవునమ్మా.”

“ఎన్నిగోజాలయింది?”


“ఒకటిన్నర నెలయివుంటుంది.”

“ఎన్నిరూపాయలు?”

“సరిగా నూట ఇరవై.”

“ఎట్లా పోయినయో?”

సుగంధికా సర్వస్వతైలము



మీరదుకు, పల్లవనముకు, కన్నముట్ట, చెవి, వణి, ధులకు, 32 సం. నుండి ప్రపంచముంతటా ప్రఖ్యాతి పొందిన సుగంధికా సర్వస్వతైలమును వర్ష దావుకును ఈప్రసాదమెడికల్ వర్క్స్ కాకినాడ.

డిస్ట్రిబ్యూటరు సీతారామ్ జనరల్ స్టోర్స్ (ఏజెన్సీస్), విజయవాడ -1.

“ఏం తెలుసు. ఎట్లాగో పడిపోయినయే. నాభిర్ర మిలిటరీ వుద్యోగం చేసేవాడు. ఆయన పరలోకం చేరి చాలా సంవత్సరాలయిపోయింది. ఇప్పుడు ప్రభుత్వంవారు నాకు సంవత్సరానికి అరవైరూపాయల పెన్షన్ ఇస్తున్నారు. రెండుసంవత్సరాల పెన్షన్ ఒకసారే యిచ్చారు. ఖజానానుండి డబ్బు తెస్తున్నాను. నాకు తెలియకుండానే ఎక్కడో పడిపోయినయే. ఎనిమిది నవరసులు.”

“అవి మీకు దొరికిలే వినిస్తారు?”

“ఎక్కువవులేను. వాటిలోంచి యాభై రూపాయలిస్తాను.”

“రూపాయలేం చేసుకోను? వాటికంటే మంచి వస్తువేదయినా యివ్వు?”

“అమ్మా! ఇంకా యేమిచ్చేది? బ్రతికినవాళ్లు నీ గొప్పదనాన్ని గూర్చి అందరికీ చెప్పతాను.”

“అక్కరలేదు. దాంతో నాకవసరం లేదు.”

“అంతకంటే నాదగ్గరేమున్నదమ్మా?”

“నన్నా కీర్తనించు నాభిర్ర జబ్బుతో వున్నాడు. ఆయన ఆరోగ్యవంతుడయ్యా అకీర్తనించు.”

“ఆయన కీడబ్బు దొరికిందా.”

వృద్ధురాలు మోకాళ్ళపొద కూర్చుని రెండు చేతులా చాచి “దేవీ! వారికి శుభం కలుగజేయ్యి” అని ప్రార్థించింది.

భామ తిరిగి దేవీకుంక చూచింది. ఆ దివ్యరూపంనుండి ప్రేమ ప్రకాశిస్తున్నది. కళ్లు ఆనందాన్ని వర్షిస్తున్నయే. భామ హృదయంలో ఏదో పర్వంనుండి యావ్వని వినిపించింది. “వెళ్ళు. నీకు శుభం కలుగుతుంది.”

6

సాయంసమయం. వ్రజనాథ్ తోపాటు భామ ఎక్కోలా కూర్చుని ఆమెసామ్యును ఆమెకు యివ్వటానికి తులసి ఇంటికే వెళ్తున్నది. వ్రజనాథ్ పడిన కష్టమంతా డాక్టరుగారికి పారితోషికంగా సరిపోయింది. భామ పొరుగింటా మెదగద చెవిలోలాకులమేసి డబ్బు తీసుకొచ్చింది. క్రొత్తగా లోలాకులు తీసుకొచ్చినప్పుడు అంతలేని ఆనందం పొందింది. వాటి నమ్మేప్పుడు అంతకంటే ఎక్కువ ఆనందాన్ని పొందింది.

వ్రజనాథ్ ఎనిమిది నవరసులను చూపించినప్పుడు ఆమె ఎంతో ఆనందాన్ని పొందింది. కాని ఆ సంతోషం ఆమె ముఖంలో ద్వితీకం కాలేకపోయింది. ఈరోజు, ఆ నవరసుల్ని తిరిగి యిచ్చేప్పుడు

ఆమె హృదయానందం కళ్ళలో మెరుస్తున్నది; పెదవులపై నాట్యం చేస్తున్నది; చెక్కిళ్ళకు క్రొత్తరంగును కూరుస్తున్నది. అవయవాలన్నీ పులకింతుతున్నయే అది ఇంద్రియానందం. ఇది ఆత్మనందం. ఆనాటి ఆనందం సిగ్గుచాటున దాగివున్నది. ఈనాటి ఆనందం గర్వంతో బహిర్గతమవుతున్నది.

తులసి ఆశీర్వాదం సఫలమయినది. నేడు మూడు వారాల తిర్వాత్ వ్రజనాథ్ దిండుకొనుకొని కూర్చోగలిగాడు. మాటిమాటికీ భామను ప్రేమపూర్వకంగా చూస్తాడు. ఆమె తనకు శవీరంగా కనిపిస్తున్నది. ఇంతవరకు అతడు ఆమె బాహ్య సౌందర్యాన్ని మాత్రమే చూచాడు. ఈనాడు ఆమె హృదయ సౌందర్యాన్ని చూస్తున్నాడు.

తులసి యిల్లు ఒక సందులో వున్నది. ఎక్కో బండి రోడ్డులో అగింది. వ్రజనాథ్ బండి దిగి, కర్ర పట్టుకొని, భామ భుజాన్ని ఆధారంగా చేసుకొని నడుస్తూ తులసి ఇంటిని చేరాడు. తులసి డబ్బు తీసుకొని రెండు చేతులు చాచి “దురాడేవి మీకు శుభంకలుగజేయుగాక” అని ఆశీర్వదించింది.

వర్షంపడిన తరువాత ఆకులు విప్పారి నట్లుగా తులసి కళాహీనమయిన ముఖం విప్పారింది. వివాదచ్ఛాయలు నశించి పోవటం కనిపించింది. ఆమె శరీరమంతా ఒక్కసారి వ్యాకోచించింది.

వ్రజనాథ్ తిరిగివచ్చి ఇంటి గుమ్మందగ్గర కూర్చున్నాడు. ఇంతలో గోరేలాల్ వచ్చి ప్రక్కన కూర్చున్నాడు. వ్రజనాథ్ ముఖం త్రిప్పుకున్నాడు.

“ఆరోగ్య మెలావుంది? అన్న గారూ?” అన్నాడు గోరేలాల్.

వ్రజ: చాలా బాగున్నాను.

గోరే: నన్ను తుమించండి. మీ డబ్బు తిరిగి యివ్వటంలో ఇంత ఆలస్యం జరిగినందుకు చాలా విచారిస్తున్నాను. మొదటి లేదినాడే ఇంటిదగ్గరనుండి జరూరయిన వార్త వచ్చింది. యేదో విధంగా మూడు నెలల నెలవు సంపాదించి అక్కడికి పారిపోయాను. అక్కడి కష్టగాధలు చెబితే సమాధం గావు. మీ అనారోగ్య సమాచారం విని పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చాను. ఇదిగో డబ్బు! తీసుకోండి. నిద్రిం గా వున్నది. జరిగిన అలస్యానికి చాలా సిగ్గు పడుతున్నాను.

వ్రజనాథ్ కోపం కాంతించింది. వినయం లోని ప్రభావం! “జేపండి జబ్బుపడ్డ మాట వాస్తవమే. కాని ఇప్పుడు బాగున్నాను. మీకు కమమేదియినావుంటే డబ్బు మరలా యిద్దురుగాని.” అన్నాడు.

“నే నీప్పుడు ఋణవిముక్తడ నయినాను. యేవిధమయిన తొందరలేదు.”

గోరేలాల్ బెలి పోయిన తర్వాత ప్రజలు తులసిని, జీకసారి వరాయిసామును దీని అశీర్వాదానికి కానుక.
 వాన్ డబ్బు తీసుకొని ఇంట్లోకివాయి తూచాను. "చెవుల లోలాకులు ఎక్కడినుండి
 "ఇవిగో, నీ రూపాయలు - తీసుకో. గోరే "తులసి డబ్బంతా తిరిగి యిచ్చేకాను వస్తయో?"
 లాల్ యిచ్చివెళ్ళాడు." అన్నాడు. గదా!" "లోలాకులు లేకపోతే మామ, ఎక్కటికి
 భామ!- ఇవి నా రూపాయలుగావు. "ఇచ్చేస్తే యేమయినట్లు? ఇవి అమె చెవులనుండిపోయినయే!"



లైఫ్ బాయ్ సబ్బు

ప్రతిదిన మలినములోని క్రిములనుండి మీమ్మలను కాపాడును.



ఇండియాలో తయారుచేయబడినది L. 252-X52 TL



అందే నారాయణస్వామి

దేవయం పడకొండుగంట లవుతుంది. ఓ చిన్న కుర్రవాడు చేతులో పలకతో బడినుంచి ఆ వీధి నే ఇంటికి వెళుతున్నాడు. వయసు ఆరేళ్లుంటుంది. బూరంగుచెడి తెల్ల చొక్కా తోడు కున్నాడు. ఓ గుమ్మంలో నిలబడి యెవరికోసమో నిరీక్షిస్తున్న ప్రాంతాన్ని ఆ కుర్రవాడు గమనించిగానే గడప మెట్లు దిగి ఆస్థానంగా "బడినుంచి వస్తున్నావా నారాయణ" అంటూ ఆ కుర్రవాణ్ణి యెత్తుకుని "మామ్మో మా నాయనో" అని ముద్దులు కురిపిస్తూ లోనికి తీసుకెళ్ళింది. చంకలోవున్న నారాయణ ఆమెకు కురిపించే ముద్దులకు ఉక్కిరిబిక్కిరిస్తూ పోతున్నాడు. ఆమెను తా నిదివర కెన్నడూ చూడలేదు. తమ యింటికైనా ఆమె యెన్నడూ రాలేదు. యీమె యెవరబ్బో అనుకుంటున్నాడు సిగ్గుతో తలవంచుకుని నారాయణ. ఆమె

బహుమతి రు. 500

(గవర్నమెంట్ రిజిస్ట్రేషన్)

తెల్ల వెండ్రుకలను పోగొట్టును రంగులనుచూచి మోసపోవద్దు. అది తాత్కాలికము మానువాననగల "మనోమోహిని హీరో ఆయిర్" అనేక వనమూలికలకొక ఆయుర్వేద వృత్తిలో తయారైనది. 30 సం॥ల వయస్సువరకు వెండ్రుకలను సర్లగా వుంచును. ఇదిగత మెదడుకు తల్లదనము విచ్చును. ఉన్మాదము, తలనొప్పి వగైరా జబ్బుల రావీయదు. "జ్ఞాన కర్త"ని కంటిచూపును వృద్ధిచేయును. కొద్దిగా నెరసివుంటే ఒక పీసా రు. 3-8-0; 3 పీసా రు. 8-0-0 వగము నెరసివుంటే ఒక పీసా రు. 5-0-0. 3 పీసా రు. 12/- వూర్తి నెరసివుంటే ఒక పీసా రు. 7/- అ 3 పీసా రు. 18/- అ. ఇది పనిచేయదని నిరూపించిన రు. 500/-

GENERAL LABORATORIES,
(H O) P O Rajdhanwar (H Bagh)

నారాయణ్ణి లోనికి తీసుకెళ్ళి కాసేపు యెత్తుకుని బిస్కెట్ల పాట్లాం యిచ్చింది. నారాయణ అది తింటూ సంతోషంతో యిల్లు చేరుకున్నాడు. నారాయణికి తల్లి తండ్రి లేరు. నాయనమ్మ, ఓ విధవ మేనల్ల వున్నారు. నాయనమ్మ నారాయణ్ణి తండ్రి బిస్కెట్లు చూసి "యెక్కడివిరా" అని అడిగింది. అవతల వీధిలో యెవరో యిచ్చారని జవాబు చెప్పాడు. నారాయణ తల్లి తండ్రి లేని బిడ్డని బాలిపడి నారాయణికి యెవరైనా యేదైనా పెడుతూవుంటారు. అట్లాగే యెవరో పెట్టారనుకున్నది నాయనమ్మ.

తర్వాతి నెలరోజులకు ఇట్లాగే నారాయణ మురిసిపోతూ ఒక చేతిలో రూపాయ, మరొక చేతిలో మిరాయి పాట్లాం పట్టుకుని ఇంటికి వచ్చి నాయనమ్మకు, మేనల్లికూ చూపిస్తూ "నాకు రూపాయ" అంటూ వాళ్ళను పూరించాడు. నాయనమ్మ "ఎక్కడివిరా" అని అడగగా "మొన్న బిస్కెట్లు పెట్టించే! ఆమె యిచ్చింది" అని చెప్పాడు మురిసిపోతూ.

నాయనమ్మ అంత ఆత్రీయం లేవరా అని పారచూసింది. తనకు తెలిసినంతవరకూ ఆ పూర్వోపవ్యయా కనిపించలేదు "ఎవర్రా ఆమె. వాళ్ళ యిల్లెక్కడ?" అని అడిగింది.

"బడినుంచి వస్తుంటే గెండ్లో వీధిలోనే ఆమ్మా" అన్నాడు నారాయణ.

"మీ బడి సందు ములుపు తిరిగాక వీధిలోనా" అని అడిగింది నాయనమ్మ.

"ఊ" అన్నాడు నారాయణ.

"అయితే ఆ వీధిలో సత్రంవున్నది చూడు పెద్ద గచ్చరుగులది దానికి యెటువైపున వాళ్ళ ఇల్లు?" అని అడిగింది నాయనమ్మ.

"ఆ గచ్చరుగుల యిల్లేనే ఆమ్మా" అన్నాడు నారాయణ.

అది సత్రమని తెలిసేటప్పటికి ఆమెకు ఏమి స్ఫురించిందోగాని అమదిం తాగిన ముఖంపెట్టి "వాళ్ళు పిల్లల్ని పట్టుకెళ్ళే వాళ్ళరా! అది సత్రం. అందులోకి అనేక

రకాలవాళ్ళు చేరుతూవుంటారు. దొంగలు యిట్లాగే అదీయిదియిచ్చి పిల్లల్ని యెత్తుకెళ్ళతారుగాని యిక నువ్వు అటువైపు వెళ్ళబోకు నాయనా" అని చెప్పింది నాయనమ్మ.

అందుకు నారాయణ వాళ్ళ నాయనమ్మ లోగడచెప్పిన కథలనుబట్టి దొంగలంటే మని పాతలు కట్టుకుని కత్తులూ, కబ్బారూ పట్టుకుని చూస్తే జడుసుకునేటట్లు వుంటారని తన మనసులో చిత్రించుకున్నాడు. ఇప్పుడు నాయనమ్మ అన్న మాటలు అందుకు స్పష్టంగా కనిపించడంవల్ల "కాంగోళ్ళు అట్లా వుంటారంటే ఆమ్మా! ఆమె మనకు మల్లేనే వున్నదమ్మా! మంచి బట్టలు కట్టుకున్నది, సొమ్ములు కూడా పెట్టుకున్నది! ఆమె యెంత మంచిదనుకున్నావమ్మా!" అన్నాడు నారాయణ మిరాయి తింటూ.

"నీ మొఖం దొంగలు పిల్లల్ని చూయ వుచ్చేందుకు అట్లాగే వేహాలు వేసుకొస్తారా నీకు తెలియదు" అన్నది నాయనమ్మ.

"అదికాదమ్మా ఆమె నన్ను యెత్తుకుని యేడ్చిందే! దొంగలు జరిపిస్తారుగాని యెత్తుస్తారంటే ఆమ్మా?" తన బుద్ధిసంతా వినియోగించి వ్యాఖ్యానించాడు నారాయణ.

నాయనమ్మ నివ్వరపడి "ఏదవనుగూడా ఏడ్చింది. నేను చెప్పేలా దొంగవాళ్ళు పిల్లల్ని వల్లం వేసుకుంటానికి అట్లాగే కల్ల బొల్లియెడుపులు యెత్తుస్తారు. ఇక ఆమనిష్ట కనబడి పిల్లనే వెళ్ళబోకు. వెళ్ళాకంటే వీపు షగవడతా" అని భయపెట్టింది నాయనమ్మ.

నారాయణికి తెలియకుండా తల్లి మాతృకు యేదో మాటాడుకుని నారాయణ్ణి ఆ బడికి పంపించకుండా అవతల వీధిలోవున్న మరి యొకబడికి పంపడం మొదలుపెట్టాడు.

2

తొలివీకాదకి వచ్చింది. నాయనమ్మ, మేనల్ల కృష్ణకు స్నానానికి వెళుతూవుంటే నారాయణగూడా బయలుదేరాడు. ఇరుగు, పొరుగువాళ్ళుగూడా వెళుతూవుండగా అంతా కలిసి బళ్ళు కట్టించుకుని తెల్లవారే సరికి సీతావగరం వెళ్ళారు.

దేవాలయాన్ని ఆనుకుని కృష్ణానది ప్రవహిస్తున్నది. బాల నూరుని రేతి కిరణాలు ఆలయ గోపురానికి బంగారుపూత పెడుతున్నవి. కృష్ణాతీరమంతా జనంతో కిటకిటలాడుతూవున్నది. స్నానాలు చేసేవాళ్ళకూ, స్నానాలుచేసి ఒడ్డుకు వచ్చి బెంకాయ కర్పూరం పట్టుకుని దేవాలయంలోకి వెళ్ళే వాళ్ళకూ విసుగు, విరామం లేకుండా నారాయణమ్మ వాళ్ళు స్నానాలుచేసే మంత్రాలుచెప్పిన బ్రాహ్మణికి దక్షిణ సమర్పించుకుని ఒడ్డుకువచ్చి బెంకాయ

కర్నూరం వట్టుకుని నేవాలయం సమీపించి లోపల జనసమృద్ధంగా తుండటంవల్ల మూర్ఛిల్లి, పక్కయింటివారి కుర్రవాణ్ణి ఇద్దిర్చి ధ్వజ ప్రసంగం దగ్గర నిలువోమని చెప్పి బాల్కనీలో దీవాలయంలోకి వెళ్ళాడు. ఇద్దిరు పిల్లలూ ధ్వజ ప్రసంగం దిమ్మదగ్గర నిలబడి దీవాలయమీదా, అవతల గాలిగోపురం మీదా తున్న విగ్రహాలను వింతగా చూస్తున్నారు.

“ఇక్కడున్నా కేం నాయనా” శ్రీ గొంతు వివరణంవల్ల మూర్ఛం అటుచైత్రు యాచాడు. వెనుకటి ఆమె. ఆమె తన చేతిలో హతలిపకేం ధ్వజ ప్రసంగం దిమ్మ మీద పెట్టి మూర్ఛిల్లి ఎత్తుకున్నది ఆమె వాక్కులో ఏమి ఆకర్షణ తున్నదోగాని మూర్ఛికి నాయనమ్మ చెప్పినమాటలు ఏమీ పనిచెట్టలేదు. మూర్ఛం ఆమె చంకలో ఎక్కి కూర్చున్నాడు.

“అమ్మవంట వచ్చావా మూర్ఛం?” యీ మాటలు అంటూవుంటే ఆమె కళ్ళింట బొటబొట నీళ్లు కారిపని. అందుకు సమాధానంగా “ఊరి” అన్నాడు మూర్ఛం.

ఇంతలో స్వామికి హఠాత్తుగా నాయనమ్మ వాళ్ళు అక్కడకు వచ్చారు. నాయనమ్మ ఆ శ్రీ మూర్ఛిల్లి యెత్తుకోడం చూసి మండిపడుతూ “ఎవరివే నువ్వు వాడైతేకున్నావు” అని కేకలుపెసింది. పాపం! ఆమె చిన్న తుమ్మకుని మామమ్మాడమందా మూర్ఛిల్లిదించి కళ్ళు తుడుచుకుంటూ వెళ్ళిపోయింది.

నాయనమ్మ మూర్ఛం రెక్కవట్టుకుని “నిలవమన్నచోట నిలవడమ్మా పాడుపిల్లడు యివ్వారే నన్ను వదిలిపెట్టి కడులు నీ పని చెల్లెళ్ళా” అంటూ బసచేసిన గుడిముందు తోటలోకి తీసికెళ్ళింది.

ఆ తోటలో చెట్లకింద చాలామంది యాత్రికులు వంట చేసుకుంటున్నారు. ఒక రైత్రున మూర్ఛం నాయనమ్మా కలసివచ్చిన యిరుగు పొరుగువాళ్ళు ఎడంబడంగా పొయ్యిలపెట్టి వంటచేసుకుంటున్నారు.

మూర్ఛం, తన జరిగాడు రామం యిద్దరూ అల్లరిచెయ్యకుండా నిమ్మచెట్టుకు గుట్టో కూర్చుని చెట్ల సందులో నుంచి, దూరాన్నించి కనిపిస్తున్న కృష్ణాలిడ్డిని, దానిపై నడుస్తున్న జనాన్ని వింతగా చూస్తున్నాడు. రామం అమ్మమ్మవార్యదగ్గరకి వచ్చి రొండిన చెయ్యి పెట్టుకుని “బుద్ధిమంతులా కూర్చున్నారా యిద్దరూ! యివారే ఏకాదశి కను మరి” అన్నది. బుద్ధిమంతుల కేసరికి వార్య ముఖాలమీద గర్వంతో కూడిన చిరునవ్వు మొలకలెత్తింది.

“అయితే మూర్ఛం యిందాక మీ అమ్మ ఎత్తుకుని యేమన్నదిరా?” అని అడిగింది అమ్మమ్మ.

మూర్ఛం వాళ్ళ నాయనమ్మక అమ్మ అని పిలిచే వాడుక. అందువల్ల మూర్ఛం “అమ్మ యేమన్నది ఎత్తుకున్నది” అన్నాడు. “ఇందాకరా ధ్వజ ప్రసంగం దగ్గర నిమ్మ ఎత్తుకున్నది మీ అమ్మేగా నీకేం తెలుసు

పూతర! బంగారంబంటి విడన వదిలిపెట్టి పోదానికి దానికి మనకెట్లా వచ్చిందో అంటూ మెటికలు విరిచింది అమ్మమ్మ. మూర్ఛం చిన్నప్పటినుంచి వాళ్ళ నాయనమ్మనే అమ్మనుకుని వ్యవహరిస్తున్నాడు.



కర్నూరం తగిలినమీదట తిరిగి ఇంహా బానికి తోడ్పడుతున్నది నమ మంచి గాడిద నమ మంచి ఆమె త్వరగా కోలుకొంటున్నది దాకది ఆమెకు 'ఓవల్ టిన్' యిస్తున్నది ఇప్పుడు ఆమెకు తిరిగి కీమంగా ఇంక ఎక్కువన్నది వ్యక్తిగతమైన 'ఓవల్ టిన్' ఆమె వ్యవస్థలకు కొరతను 'ఓవల్ టిన్' ఎక్కువ నిద్రమైన ఉత్తమ అహారములనుండి తయారైన చేయబడినది అదికా! అందులో విడి విడిమినులు గూడ చేరివున్నవి అది దురిగా వుండినవిల్లను. దుర్బలలకు గూడ మరలగా తీర్చుకొనినవిల్లను. జబ్బు వదిలేదనివారికి వెళ్ళేయంగా తగిలినది అందువల్లనే 'ఓవల్ టిన్' ఆవుత్రులలోను నిర్బంధింపకములలోను వాడబడి, ఎవరినీ మరలగా దాకదే పోరను చేయబడుతున్నది 'ఓవల్ టిన్' మాత్రమే ఉపయోగించండి దానికి ఎదురు ఇతర వాటిని వాడవద్దు



జబ్బు వదిలేదని తరువాత బలం చేకూరడానికి

ఓవల్ టిన్

డిప్టిబ్యూటర్లు గ్రామమ్యు క్రెడిట్ కంపెనీ (ఇండియా) లిమిటెడ్

విలోన్ రేడియోమీటర్ కనిపించు రా కి నుండి కి.30 గం అ వరకు 'ఓవల్ టిన్' ఎమెటార్ కొరతమం వినండి (హండి-41 72 మీటర్లు)

IV. 442



వేరే అమ్మ తున్నదిని వాడికి తెలియదు అయితే లోగడ నూర్యం బడినాంచి వస్తూ వుంటే ఆమె తొలిసారి కనిపించి పలక రించినప్పుడే ఏదో అనిర్వచనీయమైన అనురాగబంధం ఆ తలి చూడయాన్ని పెనవేసుకున్నది. ఇప్పుడీ అమ్మమ్మ ఆమె సీతలని చెప్పేటప్పుటికి వాడి చూడయానికి నూటిగా బాతుకుపోయి తనకు తెలియకుండా ఎదురు చూస్తున్న అమూల్యమైన నీడో లభ్యమై నట్లయింది.

నూర్యం ఒక్క గంతులో వాళ్ళు వంట చేసుకునే చోటుకి వచ్చాడు నాయనమ్మ లేదు సీతకు వెళ్ళింది. మేనత్త తున్నది “ఇండాకటి ఆమె మా అమ్మనటగా అత్తయ్యా?” అని అడిగాడు.

వాళ్ళు ఏ విషయం అయితే వాడికి తెలియజూడ దనుకున్నా అగ్గ వాడికి తెలిసి పోయింది మేనత్త కిది స్వరంతో “ఎవరు చెప్పారా నీకు” అన్నది.

“అమ్మమ్మ చెప్పిందిరే! రామం అమ్మ వాళ్ళ యింట్లోనే వుంటుంది. మా అమ్మ మన యింట్లో యెందుకు వుండిన తయ్యా?” అని అడిగాడు నూర్యం

“వట్టిదేరా మీ అమ్మ అయితే మనయింట్లో ఎందుకు వుండదు?” అని సర్ది చెప్పింది మేనత్త

ఇంతలో బిందె యెత్తుకుని నాయనమ్మ వచ్చింది సంగతి విన్నది. నూర్యాన్ని తలి మధ్య పెట్టి ఎక్కడ ఎత్తుకెళ్ళుకుందోనని అసలే ఆమెకు భయం. నూర్యానికి చెప్పిన వాళ్ళను మూజావాణిగా కాపవారాలు పెడుతూ నూర్యానికి విరుగుడుమంటలు చెప్పిందిగాని వాళ్ళు ఎన్ని చెప్పినా నూర్యం మనసులో పడిన ముద్రను తుడిచి వెయ్యలేక పోయాడు.

భోజనాలయ్యాక వచ్చిన బళ్ళమీదనే

తెలుగు అంగభాషా బోధిని



తెలుగు పదవతెలిసినవారెంద -కాపు ప్రకారం ఇతరుల వహాయం లేకనే ఇంగ్లీషుభాష నులతగా దడవను, బ్రాహ్మణ, ముస్లింలను వుత్తరవర్ణులైనా జరవనం వేరుకోవచ్చును ఒక పెద్దకావ్యం లైంకు వు ప్రకం ఈ 5/- వి. ఏ దిగు 1-2-0 కొక్కోకము: ఇది అవలైన్ కొక్కోక గ్రంథము భోదోలకో నున్నది— ఈ 1/- వి. ఏ. ఈ 0 12-0

Vanu Book Depot P B No. 289, Madras-1.

నాయం కావల్స అంత యిల్లు చేరుకున్నాడు

మర్నాటినుంచి నూర్యానికి జ్వరం వేసుకున్నది. చెయ్యి వస్తే పేలింజలా వేగి పోతున్నది. ఒకటే పలకరింతులు నాయనమ్మ వైద్యున్ని పిలిపించి మండిపెట్టెను గాని జ్వరం తగ్గలేదు.

అది తరవోజా ఎన్ని మందు లిచ్చినా నూర్యానికి జ్వరం పెరుగుచుంటు వుంటుంది పట్టలేదు నాయనమ్మ, మేనత్త భయపడజూచూ ఆరోజు దీపాలు పెట్టాక కుట్టవాడికి జ్వరం తగులుతున్న సంగతి తెలుసుకుని. ఆమె వాళ్ళింటికి వచ్చింది నూర్యం నాయనమ్మ యింట్లో లేదు. ఆ యింటికి ఆదిడ లంకేనే అత్తంటే ఆమెకు తగని భయం. ఆమె వెలిపొవడానికి అత్త గూడా కారణమని అంతో చెప్పుకుంటారు అత్త యింట్లో లేకపోవడం కనిపెట్టే ఆమె వచ్చివుండవచ్చు ఆమె లోనికి వెళ్ళి మంచి వివాద పడుకునివున్న నూర్యాన్ని పలకరించి ఎక్కడ ఆలస్యం చెయ్యకుండా అత్త ఎక్కడ వుందోనని వెళ్ళిపోతూండగా వీధిగుమ్మంలోకి అత్త ఎదురుగా రావే వచ్చింది. ఆమెను చూచి అత్త మండి పడుతూ “సిగ్గులేకుండా నీ ముఖం పెట్టు కొన నా గడప తొక్కవే, ఏమంటూ నీ పాడు చెయ్యి వాడి వంటిమీద వేశావో! అప్పటినుంచి విడ్డ అసలే జ్వరంతో ఏమైందంటే మళ్ళా తయారయ్యావు! వాణి గూడా మింగివెయ్యదలుచుకున్నావా!” అని తేలు పెట్టింది. ఆమె ఏమీ మాట్లాడకుండా కళ్ళనీళ్ళతో వెళ్ళిపోయింది.

అదేమిటా కాని ఆమె ర్నాటి నుంచే నూర్యానికి జ్వరం తగ్గుముఖం పట్టింది. జ్వరం సంతరిం గా తగిపోయి బాగా కోలుకునేసరికి వారం పదిరోజులు పట్టింది

3

కాలకలం గ్లైన తిరిగింది. నూర్యం పెద్దవాడయ్యాడు. పద్దెనిమిదేళ్ళు వచ్చినది వాళ్ళది వేది సంసారం నాయనమ్మ, మేనత్త తునుకుటా, చక్కలూ మొదలైనవి తనీ అమ్మకుంటారు. దానివల్లనే వాళ్ళ తలనం. మేనత్తకు అత్తవారికిప్పుడు వచ్చిన ఓ యజ్ఞం బాలం వున్నదిగాని అది సరిగా వండదు. నూర్యం ఫిల్లిఫారంవరకు చదివి ఒకే నూనినే ఓ నావుకాయకొట్లో నెలకు నాలుకాయల జీతంమీద గుమాస్తాగా చేరాడు.

నూర్యం నావుకాయ పనిమీద గుంటూరు వచ్చాడు. బజార్లో పనిచూసుకుని మరి ఒక

కమావనకొట్టుకున్నాడు నావుకాయకొట్లో ఆమె వనకొట్టు అక్కడను రెండు మూడ ఫరాంకులదూరంవుంటుంది బజార్లోనుంచి తిరిగి ఓగ్గిలో వదలన్నాడు “అమ్మ పిలుపు వినబడ్డది అది నీధి అక్కడ తనని పిలిచేదెవరో నా వారి నెవర్ని పిలుచుకుంటున్నారో అనుకుని నూర్యం తలకంచుకునే బెళ్ళిపోతున్నాడు “నాయనా నూర్యం” యీసారి విగ్ధగా వివరపడింది. అగ్గి వెనక్కు తిరిగి చూశాడు ఆమె ఓ గుమ్మంముందు నిలచుని వుంది. నూర్యం యిప్పుడు పెద్దవాడై సంఘంలో ఒక డైరెక్టర్లుగా సంఘ మర్యాదలూ, సంఘ నియమాలూ వంట పట్టినవి. వెళ్ళడానికి అతనికి మనసాప్పులేదు. తిచ్చాడుతున్నాడు. ఆమె “రా నాయనా” అంటూ అతనివైపు నాలుగడుగులు వేసింది. నూర్యానికి ముందుకు అడుగు పడలేదు. ముగ్ధులబద్ధునివలె ఆమె ఇంటికి వెళ్ళాడు.

అది ఒక దాదా హోలో చాప పరచి వున్నది. ఆమె “మాకోవాయనా” అన్నది. పరచివున్న చాపమీద నూర్యం ముళ్ళమీద కూర్చున్నట్లు కూర్చున్నాడు. ఇంట్లో ఎవరూ వున్నవాడలేదు గోడప పతానికి ముందు చెక్కమీద పూజాద్రవ్యాలూ, వెలుగుతున్న అగ్గవత్తులూ వున్నవి. అవతలి గోడప యింకా ఏదో దేవుళ్ళపతాలు తీర్చి వున్నవి.

ఇంతలో ఓ వ్యక్తి వచ్చి “యితాకో వేంకిలో హ్యోనుకు డిబ్బుకట్టి ఎదుకు శీరే వరి తినుకోకపోవే రైల్వో డ్ల మేజీ తిరులు తుందమ్మా” అని చెప్పాడు. ఆ వ్యక్తి ఆమె గుమాస్తా ఆమెకు బజార్లో ఒక సైకిలుశాపు వుంది “డిబ్బు ఆనికిగ్గ నేను పట్టక పస్తారే” అని చెప్పి అతన్నే పంపివేసింది.

ఆమెగూడా చాపమీద కూర్చుని “గుమాస్తాగా వుంటున్నావటగా నాయనా, నెంకెంతిస్తారే?” అని అడిగింది.

తను గుమాస్తాగా వుంటున్న సంగతి ఆమె కట్టా తెలుసుకో మనసులో అనుకుని “నలకై చూపాయలు” అన్నాడు తల వంచుకుని ముక్తసరిగా నూర్యం

ఎదురుగా చెల్లుమీద కాకి గూలో తన పిల్లలకు ముక్కుతో మోత పెడుతున్నది. పక్కయింట్లోనుంచి ఆవు తిన లే గ దూడ కోఫం అంభో అని అరుస్తున్నది. ఆమె కళ్ళ వెంట అప్రయత్నంగా బొటబొట నీళ్ళు కారివని. తనచేతులమీదుగా పెరగవలసిన విడ్డ తినయింటికి వచ్చిప్పుడైనా చేతులారా ఒక్కపూలు యింతి అన్నం పెట్టుకొనే భాగ్యం తనకు లేకు భగవానుడా! నా పాపానికి యింతకంటే భిక్షు నీకు కనిపించలేదా? కోయిల కాకిగూడ నుద్దువది

ఆ మగిషి కొత్తవాడు. “ఏమిటా పని యిక్కడ చేస్తున్నాడు?” అన్నాడు మూర్ఖం.

“బాబ్బా! నాలుగడుగులు వెయ్యండి నీతో పనివున్నది” అంటూ ఆమె కి నూర్యాన్ని వెంటపెట్టుకుని సత్రంలోకి తీసుకువెళ్ళాడు. అక్కడ ఓగడిలో ఆమె కూర్చోనివున్నది. మూర్ఖం చూసి నిర్భంతిపోయాడు. బుగ్గనకాటుక, కాళ్ళకు పారాణి పెట్టికొడుకువేషంలో వున్న నూర్యాన్ని చూస్తే సరికి ఆమె ముఖం విప్పింది. కళ్ళపండ్లగా అతని కేసి చూస్తూ “కూర్చోనాయనా” అన్నది. మూర్ఖం విధిలేక పరిచివున్న చాపమీద కూర్చున్నాడు.

“రేపేనలగా నీపెళ్ళి మూర్ఖం!” అని ఆమె అతిని జబాబుకు ఎగురుచూడకుండానే “పాపిషిదాన్ని నీ పెళ్ళి కళ్ళారా చూసుకునే అద్విదం నాకులేను” అంటూ? ఆమె కంట తడిపెట్టింది. ఓనిమిషం ఆమె మోసం

వహించింది. తర్వాత “యీ శుభసమయంలో నేను నీకు చేయదగినది యిది ఒక్కటే” అంటూ వందరూపాయలకాగితాలు రెండు నూర్యానికి యివ్వబోయింది. మూర్ఖం తీసుకోవడానికి వెనకొముందు ఆడుతూవుండగా “తీసుకోనాయనా నేనేం పరాయిదాన్ని కాదు. యీ శుభకార్యం అంతా నాచేతులమీదుగా జరగవలసినది. యేజిల్లో తల్లిబిడ్డలకూ యేడబాటు చేశానో, యీ జిల్లో అమధవిస్తున్నాను” అంటూ నోట్లురెండు మూర్ఖం చేతిలో పెట్టింది. మూర్ఖం కళ్ళవెంట ఆ ప్రయత్నంగా రెండు కన్నీటిబిందువులు రాలినవి. ఆ వాతావరణం అంతా విషాదంతో నిండిపోయింది. నోట్లుపుచ్చుకుని మూర్ఖం లేచాడు.

పెండ్లి సక్రమంగా జరిగిపోయింది. పెండ్లి రెండురోజులూ ఆమె సత్రంలోనే, వుండి ఆనందించగలిగినంతవరకు, ఆనందించి తర్వాత స్వగ్రామం వెళ్ళిపోయింది.

5

రెండుసంవత్సరాలు గడిచిపోయినవి. నూర్యానికి కుమారుడు కలిగాడు. మూర్ఖం నాయనమ్మ యిల్లావాకిలి వదిలిపెట్టి యను ధర్మరాజు ఆహ్వానంమీద వెళ్ళిపోయింది. నాయనమ్మ పోవడంతో వాళ్ళ తినుబండారాల వ్యాపారం పడిపోయింది. మూర్ఖం ఒక్క రెక్కమీదనే సంసారం గడవటం, యిదివరకంటే జీతం పెరిగినా నెలవచ్చే వరకూ అస్తుబిస్తుగానే వుంటున్నది. అట్లాగే మూర్ఖం సంసారం నెట్టుకొస్తున్నాడు.

ఒకరోజు మధ్యాహ్నం మూర్ఖం కొట్టు వద్దనుంచి వచ్చి భోజనం చేసి ముందు వసారాలో కూర్చునివుండగా పోస్టుజవాను కవరు యిచ్చి వెళ్ళిపోయాడు. మూర్ఖం కవరుచింపి చదువుకున్నాడు. అది ఆమె దగ్గరనుంచి వచ్చినది. అందులో సారాంశం యిది— తనకు జబ్బుగా వున్నదని, బ్రతికే ఆశ లేదనీ, ఒకసారి నూర్యాన్ని చూడాలని వున్నదని, తక్షణం బయలుదేరి రావలసిందనీ వ్రాసివున్నది. మూర్ఖం వుత్తరం చదువుకుని పూరుకున్నాడు. వెళ్ళలేదు.

నాలుగు రోజులతర్వాత మూర్ఖం రాత్రి ఏడింటికల్లా కొట్టుదగ్గరనుంచి వచ్చి ముందు వసారాలో చాపపరుచుకుని కూర్చుని లాంతరు దగ్గర పెట్టుకుని యేవో కాగితాలు తేరిజాలు చేస్తున్నాడు.

ఇంతలో వాకిటిముందు బండివచ్చి నిలిచింది. ఆమె బండిలోనుంచి దిగింది. వెంట ఎకరో స్త్రీ వున్నది. ఆమె ఆ స్త్రీని పూనిక చేసుకుని నడవలేక నడుస్తూ లోపలకువచ్చి

మూర్ఖం దగ్గరగా గోడకు చేరిగిలబడి కూర్చున్నది. “నీకు నేను వ్రాసినవుత్తరం చేత వుంటుంది. ఒకళ్ళక్రింద వున్నవాడివి. అన్న పృథ్వీ రావాలంటే ఎట్లా వీడొతుందని నిన్ను చూసివేదామని నేనే వచ్చాను నాయనా” అన్నది. ఆమె శరీరం శుష్కించి పోయింది. ఆయాసంతో మాట్లాడలేక పోతున్నది.

“ఎప్పుడూ నిన్నే కలవరిస్తూ వుంటుంది. బాబూ” అన్నది వెంటవచ్చిన స్త్రీ.

ఆమె అన్నది “నేను యిక జీవించను నాయనా! యిల్లా వాకిలి నాకున్న ఆస్తి అంతా నీపేర పెట్టాను” అంటూ కాగితాలు మూర్ఖంముందు వుంచింది. తక్షణం ఆగి “నాదొక రోగిక నాయనా! నేను చని పోయిన తర్వాత మీ అమ్మను తలుచుకుని నువ్వు రెండు కన్నీటి బిందువులు విడవగలిగితే నేను తరిస్తాను. అదీ నా కడసారి రోగిక” అంటూ ఆమె లేచి నిలుచున్నది.

ఆమె వెనుకటికి యిప్పటికి యేమాత్రం పోలిక లేదు. మనిషి శుష్కించిపోయింది. కళ్ళు దించుకుపోయి ముఖం పాలిపోయింది. మూర్ఖం ఆమెను ఆ స్థితిలో చూస్తే సరికి అతనిలో అణగివున్న ప్రేమ, యుగయుగాల నుండి తల్లి బిడ్డలమధ్య యిమిడివున్న మనుకారం, ఒక్కమారుగా పొంగి గట్టుతెంచుకుని ప్రవహించింది. తన తల్లి యిక వుండదు. ఆమె బాగావుండగా ఆమె ప్రేమను మారగొనలేని అభ్యాస్యి. ఆమె యెంత బుజ్జగించినా అత్యుపేక్షని నుండమిని. మూర్ఖంకళ్ళవెంట బొటబొట నీళ్ళు కారివని. అప్రయత్నంగా గొంతెత్తి “అమ్మా!” అన్నాడు. యేదీ అమ్మ? ఆ పిలుపు ఆమెకు అందలేదు వెళ్ళిపోయింది. ★

మృత్యుని ఆధిపత్యం
కామిర్ - కుసుం
ఆరోగ్యకరమైన నూనెలో నానవండి
మీ ఇష్టమైన నూనెలో బండి పిప్పడను- విజయవాడ
యిప్పటి కరోనర్, బండి పిప్పడ కర్రపైన
నందమూరు వందపాది
ఇంతకంటే బిడ్డలము
అనితా తిడికను

పల్లెదనమునకు
చక్కని
శోభమును..
పైరీడెంటు
పెజుటబుల్
హిర్ ఆయిల్
RATHOD TRADING CO. MADRAS-1

వైట్రా
గర్భాశయ రాగ
వివారిణి
వర్త గర్భాశయ వ్యాధులకు
మృద్ధిగా పోగొట్టి ఆరోగ్యమును
వంతపమునకయ్యేయును అన్ని
వోలడంబను నీనా రు. 2/8

కృష్ణాటెబర్లెట్, బెజవాడ

సంపదతెచ్చిన సంతాపం

ఆర్. వి. జి. కృష్ణమూర్తి

రామానందం యింట్లో కాలక్షేపం
గానే రెండు జాబులు కనిపించాయి
జేబిలోమీద ఒకటి పజిల్ కంపెనీ కవరు.
ఫస్ట్ ప్రైజయితే తెలిగ్రామ వచ్చివున్నా!
మొదట ఆ కవర్ చించాడు.

“నాలుగు తప్పల్లోవున్నాడు. యీ దిఫా
ప్రయత్నించండి. విజయముమీదే కావచ్చు.
పజిల్ కూపనుకూడా యింగుళా పంపు
చున్నాము” అని వ్రాసివుంది.

కంపెనీవాళ్ళ మీద లోపల ఎంతో
కోప్పడా బయటికి సంతోషంగా వున్నట్లే
నటించాడు. ఇంట్లో అందరూ తన యీ
ఒక్క పనిని వేరే త్రాచి చూపేవారే. యింట్లో
ఏవన్నులేకున్నా “వెళ్ళవపజిల్లు. డబ్బంతా
వీటికే సరిపోయే” అనే వాళ్ళే. పెద్దన్నయ్య
నెలకు రెండువందలాయాభై, తాను ఓవందా
యాభై తెస్తున్నారాయ్. పైగా నాన్న
పెన్షన్ వందాపాతిక వస్తుంది. ఇంట్లో
అన్నీ ఖర్చుల్లోనూ తన పజిల్ పై పెద్ద ఖర్చు
వీళ్ళే. తనలో ఏదైనా లోపం చూపాల్సి
వస్తే అమ్మగారి, నాన్నగారి యీ పజిల్లు
తోనే మొదలెట్టాడు.

ఇక భార్య—రూపతి - పరమ శత్రువు
(యీ విషయంలో మాత్రమే) — “యీ
పజిల్లుకు పెట్టే డబ్బంతో ఒక నెక్లెస్ వచ్చి
వుండును” అనేది.

రామానందానికి యింట్లో అందరిమీదా
ఎంతో కనిగావుంది. “వెళ్ళవది... ఒక్క
సార్ల నా ఏడో కొంత డబ్బంటూవస్తే వీళ్ళ
కోరు కట్టేస్తాను” అనుకుంటూ డబ్బంపై
పూజ. కొని ఒక్క సార్ల నా వచ్చిన
పాపానపోలేను. తన పేరుకో కడితే రావ
దండేదని భార్య పేరుతో కట్టాడు. అమ్మ,
నాన్న, అన్నయ్య-అందరి పేర్లతోను కట్టి
చూచాడు. ఊహ! లాభంలేకపోయింది.

ఇక రెండో జాబు. నెల్లూర్లోవుండే తన
చెల్లెలు అనూరాధ దగ్గర్నుంచి తేను సమా
చారాలు... విశేషా లేదులేవు... పాపం -
వచ్చిపెల్ల... రామానందం అంటే ఎంతో
ప్రేమ. అమ్మగారి, నాన్నగారి, పెద్ద
న్నయ్యగారి ఎవ్వరికీ వ్రాయదు జాబులు;
ఒక్క రామానందానికే తప్ప. “దాని
బ్రతుకూ ఏమంత బాగులేదు. బావ గవర్న

మెంటు ఆఫీసులో గుమాస్తా. వచ్చే జేతం
విలాసాలకు చాలకపోయినా భుక్తిబాగానే
గడుస్తుంది. బావకు పిచ్చికోపం. అహం
భావం-అహంకారం. ఆదేదం లే అలుసు -
అనూరాధ అంటే యీర్ష్య-ఎందుకో! అతన్ని
అత్తగారింట్లో అందరూ ఎంతో మర్యాద
చేస్తారు అతని గుణం తెలుసుకొబట్టి వేళా
కోళా లై నా ఎక్కువగా చేయరు.
ఇంత యిదిగా వున్నా అత నెందుకో చాలా
కష్టపడతాడు. భార్యనూ, అందరినీ కష్ట
పెడుతున్నాడు.

ఈసారి ఏమైనాగాని, అనూరాధ
పేరుతో పజిలు కట్టాలనుకున్నాడు. తక్షణ
మే కట్టాడు. ఆ మరుక్షణమే జాబు
అనూరాధకు వ్రాయదు వ్రాశాడు.

“అమ్మాయ్. నాకు అదృష్టం లేదని లేలి
పోయింది. నాకే గాదు. ఈ యింట్లో ఎవ్వ
రికీలేదు. వీళ్ళ ఎవ్వరి మృదయూ బూ
మంచిగావు. నేను సజిల్లు కడుతున్నానని
తెలితారు. ఒక్క పెద్దన్నయ్య మాత్రం
ఏమీ అవకుగాని “ఎందుకు రాయా దిండుగ
ఖర్చు” అన్నట్టుగా చూస్తాడు. ఇక నా
భార్య-అంటే నీ వది-ఎప్పుడూ నెక్ లేసో
పట్టుచీగో అని గోల—నేను చేసే పనులకు
సంతోషించేదానిని నీ వొక్క దాని చే
అమ్మాయ్.

అందుకనే, యీసారి పజిలు నీ పేరు
తోనే కడుతున్నా. ఫస్ట్ ప్రైజ్ లక్ష
యాభై పేలు. వస్తే... అది నీ అదృష్టమే.
నాకు సగభాగం యిస్తావుకదా అమ్మాయ్”

మీ అన్న
రామానందం.

అన్నయ్య,

ఒక కడుపున పుట్టిన వాళ్ళం. మీ కష్ట
రికీ లేని అదృష్టం నాకు మాత్రం పట్ట
బోతుందా? అదే వుంటే నా బ్రతుకీ
విధంగా వుండేదా?

సరే! ప్రైజంటూ వస్తే సగభాగం
ఏమిటి? డబ్బంతా నీదేకదా. తప్పకుండా
యిస్తాను.

నీ చెల్లెలు
అనూరాధ.

రోజులు దొర్లుతున్నాయి ఒక నెల గ
చింది. ఎనిమిది కొట్టండే పడకమీదకుంచి
లేవని రామానందం ఆ రోజు ఆరింటికే
లేవంతో వాళ్ళూ వీళ్ళూ ఆశ్చర్యపోయారు.
త్వరగా ముఖం కడిగి, కాఫీ త్రాగి పరు
గెత్తాడు చేపరుకోసం. ఖర్చు... ఆఖరుకు
స్టేషన్ గూడా దొరకలేదు అనాటి చేపరు.
వెతికి వెతికి, బస్ స్టాండు చేరగానే ఓ
కుర్రాడివద్ద దొరికింది. వాడికి రూపాయి
నోటిచ్చి, చిల్లరై నా తీసుకోకుండా అరుస్తూ
పరుగెత్తాడు యింటివైపు.

పావుగంట తర్వాత హాల్లో జరిగిన యీ
అవసర సమావేశం ముగియగానే రామా
నందంతలి కొడుక్కి దిప్పి తీసివేసింది.

మర్నాడు ప్రతికల్లో అనూరాధ రామ్మూ
ర్తితో సహా ఫోటో కనిపించింది.

“మీరి డబ్బంతో ఏమి చేయదలచు
కున్నారు?”

“ఏదైనా వ్యాపారంచేసి స్వతంత్రంగా
జీవించదలచుకున్నాం.”

“సర్వకార్యాలకు ఏదైనా వినియో
గిస్తారా?”

“ఏనో కొద్దిగా.”

ఇలా జరిగిందట అనూరాధతో పజిల్
కంపెనీవాళ్ళ యింటర్వ్యూ.

* * *

కలకత్తా మెయిల్లో మూడవ తరగతి
పెట్టిలో ఒక మూల రామానందం కూర్చుని
కిటికీలోనుండా వెలుపలికి చూస్తున్నాడు.
బండి గూడూరు స్టేషను దాటింది. ఇంకెంత?
నెల్లూరు ఇరవనాలుగు మైళ్ళే. గ్రాండు
ట్రంకురోడ్డుమీద ఒక కొరు రివ్యూన వచ్చే
స్తోంది. “నీవు ముందా - నేను ముందా”
అన్నట్టు మెయిల్ కంటే వేగంగా వెళ్ళింది.
కాని ఏం లాభం. రైవెల్ క్రాసింగ్ వద్ద
కొరు ఆగిపోక తప్పలేదు. అప్పటికి మెయిల్
గూపు చిన్నగా నవ్వాడు రామానందం.
నెల్లూరుకు చేరేందుకు వివిహాలు రైల్వే
పెట్టడం మొదలెట్టాడు.

మాదావుడిగా తూపుకొట్టి, లోపలదూరి,
“కం గ్రామ్యులేషన్స్ అనూరాధా. దీ న్నే
మన దరిద్రం పారిపోయింది.” అన్నాడు.
రామానందం ఏమీ మాట్లాడకుండానే



సంపదతెచ్చిన సంతాపం



ప్రక్క గది తిరిగి పడగ న్నాడు అనారాధ మూత్రం నవ్వించి.

“అమ్మయ్య అయితే వాళ్ళ డబ్బులుచ్చే కావా?”

“చెక్కయిచ్చారు. అంత డబ్బు మనింట్లో ఎందుకులే అని, బ్యాంకులోనే వుండనిచ్చాం. నేనే హితులూ వాళ్ళూ టి బొట్టలూ అని అంటే ఓ వంద ఖర్చయిందయ్య” అన్నది.

మర్నాడు మధ్యాహ్నం బయల్దేరే జోహా మరల డబ్బు ప్రసక్తి ఎత్తలేదు అనారాధ అంది “డబ్బు తీసుకు పోతున్నా” రామమూర్తి ఏమీ కలకుండా వీడో ఆలోచిస్తున్నాడు

“ఎందుకులే అమ్మయ్య. నా అంగైదు తోకలో మళ్ళీ కచ్చి విన్నూ డబ్బు నూ కూడా తీసుకెళ్ళాను.” రామమూర్తి వెళ్ళు తిరిగి “అప్పుడు నీవూ మా వూరికి రావాలి బావా” అన్నాడు

“మాస్తాంలే అప్పుడు” అని జవాబిచ్చాడు రామమూర్తి వెళ్ళేప్పుడు “వస్తాను బావా” అంటే “ఊ” అని మాత్రం మూల్గాడు. అనారాధ వీధి గుమ్మంవరకూ సాగనంపింది

క్రాంతి మాసం నోములకు అనారాధను పిల్చుకొళ్ళెంకుని తల్లితో సహా రామానందం దిగాడు తల్లి కూతుర్ని చూచి మురిసి పోయింది. తనింట్లో ఎవ్వరికీ లేదు గజా యింత అదృష్టం! అనారాధను పెళ్ళిచేసు కున్నందువల్లనే ఇంబర్మి నేయట్ తో యుద్ధంచేసిన రామమూర్తి బి.డి. మొడటి దిఫా ప్యాసయాడు. నిరుద్యోగిగా ఆర్పిల్లయినా గడవకుండానే గవర్నమెంటులో సుమాస్తాగిరి సంపాదించాడు. ఇలా రెక్కజేసుకుంటూ పోతే ఆ కుటుంబానికి జరిగిన మేళ్ళన్నీ గూడా అనారాధ రామమూర్తిని పెళ్ళిచేసుకున్నందువల్లనే ఆ విషయాన్ని అందరూ గ్రహించింది గూడా అనారాధకు లక్షయూ ఖేవేలు వచ్చింది తర్వాతనే - యా నాటికి కవుడు దయతలచాడు - అని తల్లి ఆనందంతో వచ్చి ఉబ్బి తబ్బిబ్బవుతుంది “ఇంత సంతోషపడుతున్నాను ఏమీ ఆపద రాదుగదా తర్వాత” అని కోస్త నిలదొక్కుకుంది గూడానూ.

ఆ రోజు ఆదివారం. ఎండ తీవ్రంగా

వుంది. మధ్యాహ్నం అందరూ భోజనాలు ముగించుకుని తొంబాలాల వేసుకుంటున్నారని. అంత కులాసాగా మాట్లాడుతుంటే రామమూర్తి మాత్రం చాలా మితంగా మాట్లాడుతూ, ఏదో ఆలోచిస్తున్నట్టు వుంటున్నాడు. అనారాధ వట్టి వేళ్ళివినకరమైన చ్చని నీళ్ళు చల్లి ధర్మకు దగ్గరగా కూర్చుని వివరమంటే, రామానందం ఆలోచన వూగోవున్న తన భార్య మీదికి పోయింది తన భార్య ఒక్క నాడైనా యిలా వివరేదా ఎప్పుడైనా దగ్గర కూర్చుని కులాసా జరుగు చేబుతుంది నుకుంటే, నగలూ, చీరలూ, డబ్బు - తప్పితే వేరేవిషయమే మాట్లాడగా - ఫి. ఫి.

“ఏమిటన్నయ్యా ఆలోచిస్తున్నావు”. రామానందం ఆలోచనలకు భంగంలేగింది “ఏమీ లేదమ్మయ్య కాస్త పక్కాకోనాలి” తానాలోచిస్తున్న విషయం చెప్పకుంటే తనపరువుకే భంగంకదూ మరి

* * * నాలుగు గంటలకు బావమరుదు లిద్దరూ పికారుకు బయల్దేరారు. రామమూర్తి “సినిమాకు గాని, లేక ఆలా బ్రంకురోగుకు గాని వెళ్ళాం” అన్నాడు. రామానందం “పొక్కుకుగాని, అలా పెచ్చు జిగుకుగాని వెళ్ళాం” అన్నాడు రామమూర్తికి బజాగో వాటిని విటిసి మాన్తూ తిరగడమంటే సరదా రామానందానికి చలటిగాలి, ప్రశాంత వాతావరణము అంటే ఇష్టం ఆరోజు రామానందమే జయించాడు పెన్నానది వద్దకు సడిచారు.

అప్పటికి నదిలో నీళ్ళలేవు క్రాంతిగా కట్టిన బ్రిడ్జిమీద కొంతదూగంపడిచివెళ్ళారు. మరల తిరిగివచ్చి ఇసుకలో కూర్చున్నారు చలటిగాలి శిరిరాళికి ఎంతో హాయినిచ్చింది జనం చాలా తక్కువగా ఉన్నారు. సమీపంలో నలుగురు పిల్లలు ఇసుకతో ఇళ్ళుగట్టి ఆడుకొంటూ నేత్రినా ముఖాన ఇసుక పోసుకుంటూంటే వాళ్ళ తల్లిదండ్రులు ఈ దండనలు వాళ్ళు రెక్కచేయలేదు తరుముకుంటూ పిల్లల పరుగిగుతున్నారు. రైలుబ్రెడ్జిపై కూత వివరముతోంది ప్రయాణికులూ కిటికీలోంచి క్రిందికి తొంగిచూస్తున్నారు. పిల్లలుతరుసుకుంటున్నారని వాళ్ళక్కయ్యి కాబోలు పరుగెత్తుకెళ్ళి లాక్కొచ్చింది.

రామానందం సిగరెట్ పీటస్తూ ఇవన్నీ చూచి ఆనందిస్తూంటే రామమూర్తి అగ్గిపుల్లతో ఇసుకమీద పిచ్చిగితలుగిస్తున్నాడు. చీకటి బడుతుంది. ఇద్దరూ యింటికి

బయల్దేరారు. “వీం బావా! రేపు అమ్మాయిని తీసుకెళ్ళాం” అన్నాడు రామానందం “ఏమీ తగువుకోకుండానే రామమూర్తి “అహా” అన్నాడు.

“మరి నీవో?” “పిలంండోయ్.” “సరే! డబ్బు రేపు బ్యాంకినుంచి తీసుకురావద్దూ” అని అడిగాడు రామానందం, రామమూర్తిని మైనుంచి క్రింది దాకా చూస్తూ.

రామమూర్తి జేబులోంచి సిగరెట్ పిట్టె పైటికి దిసి “అగ్గిపెట్టె కొంచెం యిలా యియ్యి” అన్నాడు

“సరేగాని” యింకా ఏదో చెప్పబోయాడు రామానందం అగ్గిపెట్టె అందిస్తూ. లాల్మీలోపలికి ఏదో పురుగు దూరిందని దాన్ని బయటికి తీసేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నాడు రామమూర్తి జనాభీయకుండానే పురుగు దీయబోవడం, లాల్మీ సర్పడంతో నెమ్మదిగా రంగనాయకస్వామి దేవాలయం వద్దకు వచ్చారు

“అలా గుడిలోకి వెళ్ళకస్తాంపద” అంటూ లోపలికి దొవతీశాడు రామమూర్తి. రామానందానికి అతన్ని నుసరిందక తప్పలేదు

బ్రంకురోగుగోకి వచ్చేంత వరకూ ఎవరూ ఏమీ మాట్లాడలేదు ఈ ముఖాన మిలో రామానందానికెమీ ఆర్థం గాకుండా వుంది ఏదో మాట్లాడుదామని నోరు తెరిచేలోగా “టెయిలర్ వద్ద బటలు కుట్టేంగు కిచ్చాను తెస్తాననుడు” అని మేడంక్కాడు రామమూర్తి.

“అతను ఎందుకిలా తప్పించుకొంటున్నాడు! ఎప్పుడు డబ్బువిషయం ఎత్తతేయినా ఏదో విధంగా విననట్లుంటున్నాడు. తన కేరైనా కానాలంటే కొదంబానా తన చెల్లిల్ని చూస్తే యివ్వడూ అసలు అనారాధకు సగం యిస్తానంటినిగా. తప్పకుండా దానిభాగం యిక్కడే యిచ్చివెళ్ళాను” అనుకుంటూండగా రామమూర్తి చేతిలో పాట్లంతో మేడదిగొచ్చాడు

కాస్త కాఫీతాగి వెళ్ళామంటూ హోటల్ వెళ్ళు సడిచాడు. రామానందం ఏదో అడగబోతున్నాడు ఆ కంగతి రామమూర్తి గ్రహించాడు. చలుకులైన “కొంచెం డిక్కన్ ఫలా” అని సర్వరుని అజ్ఞాపించి నిజ్జరంగా రామానందంవైపు తిరిగాడు. రామానందంముఖంలో నిన్ను మొన్నటి కళాకాంతుల్లో విసమెత్తయినా ఆ సమయంలో ఆ గుపిం చటం లేదు - “ఇనేడో తేల్చేసుకోవాలి యీ ముసుగులో గుడ్డులాట ఎంతసేపూ” అని యిద్దరి మనస్సుల్లోనూ వుంది

“ఏమిటి రామానందం ఏదో అడుగుతున్నావు” అన్నాడు సాగదీస్తూ

శ్రీ వత్స వారి

వైటోడెంటో

సంతక్రిములను సంహరించేపండ్లసౌడి

రామ్యూర్రి. ముఖంమీద తేచ్చి పెట్టుకున్న చిరునవ్వు కనబడుతుంది

“అ! ఏంలేదు. రేపు బాంకినుంచి డబ్బు తీర్చాను” అన్నాడు రామానందం ఎగుట గోడమీదివుండే ప్రాస్త్రీ బర్ ఫోటో మాస్తూ

“ఎంగుకూ?” రామ్యూర్రి బిల్లు నందు కున్నాడు

“అంతే?” రామానందం కొయ్యబారి పోయాడు బావగారిధోరణి ఏమీ అర్థం కాలేదు

బిల్లు చెల్లించి బయటపడ్డాడు సిగరెట్లు ముట్టించి బయల్దేరాడు

“ఏమిటోయ్ రామానందం ఏదైనా అప్పుగా కావాలంటే ఎంతకావాలో చెప్ప” అడిగాడు రామ్యూర్రి అప్పుడే చాలామంది అప్పులు అడుగుకున్నారని, వాళ్ళకందరికీ ఏగావిధంగా సర్టిఫికేషన్, దాంతో కొందరు కోప్పడి తనతో మాట్లాడతే మానుకున్నారనీ, త్వరలో ఏదైనా వ్యాపారం మొదలెట్టాలనీ .. ఏమేమో చెప్పేవాడు రామ్యూర్రి

పిడుగు సరిగ్గా తన నెత్తిన బడ్డటయింది రామానందానికి. కొంతవరకూ విన్నాడు. కొంత వినిపించనేలేదు బుర్ర వేడెక్కి పోయింది. “బావ చెల్లెలుభర్త, తనను మోసం చేయ తలపెట్టాడు. యీ పుణ్యేశ్వరం అనూరాధకునాడా వుందా? అదికూడా తేల్చేసుకోవాలి” ఇల్లు సమీపించారు.

భోజనాలవద్ద యిద్దరూ చాలా ‘సీరియస్’గా వున్నారు. అనూరాధ కిదేమీ అర్థం కాలేదు రామానందం దం సంజుతున్నాడు కలిపిన కూరనే మరలా కలిపాడు “కూర బాగుంది కాబోలు” అని అనూరాధ మరీ కాస్త వడించించి కలిపిన అన్నంతోసహా పక్కకి నెట్టాడు మంచి నీళ్లు అన్నంలోపోసి కలిపి, తర్వాత అవి మజ్జికాదు మంచి నీళ్ళని తెలిసికొని నొమ్మకున్నాడు అనూరాధ రెప్పవాల్య కుండా మాస్తూంది

ఇక రామ్యూర్రి ఏమీ కలపకుండానే వట్టి అన్నం మూత్రమే తిన్నాడు కొంత వరకూ. తిర్వాత మజ్జిక పొయ్యిమన్నాడు. “ఇదేమిటి” అన్నది అనూరాధ

అదంతా నీ కందుకు పొయ్యిమన్నాను పొయ్యిఅన్నాడు చిన్నబుచ్చుకుంది “ఈ మరీకి ఎన్నాళ్ళకూ నన్నర్థంచేసుకోలేదు” రామ్యూర్రి లేచి చెయ్యి కడుక్కున్నాడు. రామానందం ఖాళీకదం మీద తన పేరు బ్రాస్తూ, తుడుపుతూ వున్నాడు యీ యిద్దరి వైఖరి అనూరాధను దిసిం చేస్తూంది

“అమ్మాయ్ డబ్బు విషయంలో నీ అభిప్రాయ మేమిటి?”

“ఏమిటన్నయ్యో అభిప్రాయా అకింగులో ఏముంది రేపే బ్యాంకిలో డబ్బు తీసుకో” అన్నది అమాయకంగా.

“అదేమిటి మరీ అతి నేమో” అంటూ అంతా చెప్పాడు రామానందం.

అనూరాధ కంపించిపోయింది. ఏమీ అర్థం కావడంలేదు

తన భర్త యింత మోసగాడా-త్వరగా లేచి రామ్యూర్రివద్ద కల్గింది.

“ఏమండీ”

....

“ఇదేమిటండీ?”

“నా యిష్టం”

భయపడింది అనూరాధ.

“మరీ డబ్బు”

“ఫీ ఫో నా యిష్టం. నీకు నేను

గానాలి అనుకుంటే డబ్బుకూట ఎత్తికు నీ అన్నయ్యో కావాలనుకుంటే నీ యిష్టం వచ్చినట్లు చెయ్యి అంటే” వీధిలో కల్లాడు విసురుగా

గుడ్ల నీళ్ళతో వెనుకకు దిరిగింది అనూరాధ

అంతా విన్నానమ్మా నీవేం చేస్తావు. అనవసరం గా చేపిపడకు అసలే ఒకరకం మనిషి”

“ఇంత మోసమా అన్నయ్యో.”

“కో పంపండి కాపురం పాడు చేసుకోకు.

నేను మాత్రం ఏం కష్టపడ్డానా ఏమిటి యీ డబ్బుకోసం! మీ రిద్దరూ బాగుంటే అంతే చాలమ్మా యింకీ విషయం అతినితో ఎత్తికు వస్తాఅనూ బాగ్ర త్త. ఉద్రేకాలతో ఒక్క ఊరి లో చే నే

పనులే జీవితాల మీద దాడిచేస్తాయ్ మనుష్యుల స్వభావాలనుబట్టి నడుతు కుంటూండాలి వెళ్లినమ్మా” అంటూ బయల్దేరాడు తల్లితోసహా శ్రావణమాసం విషయం ఎవరూ ఏమీ మాట్లాడనేలేదు.

“అన్నయ్యో”...గోడకు చేర బడింది అనూరాధ

*

మనస్థిమితం లేక శలవు పొతీగించాడు రామానందం సనీబాటా లేకుండావుంటే మరీ ఆలోచన లేక్కు పోతున్నాయని శలవు రద్దుచేసుకుని ఆఫీసు కెక్కున్నాడు కాని

పనిసరిగ్గా చేయలేకపోతున్నాడు. దీని మీదా మనస్సు పోవడంలేదు. ఇంట్లో ఎవరితోనూ మాట్లాడడం మానేశాడు. వేళేదో తినడం, ఒంటిగా తిరగడం. మళ్ళీ పజిల్సుకట్టాలనే లేదు. పూర్తిగా మానేశాడనే చెప్పాలి.

అసలు వాటికోసమే ఆలోచించేంత మనస్థిమితం లేదు. స్నేహితుల కంపిరికి దూరంగా ఉంటున్నాడు. వాళ్ళతో కలిసే గతమంతా తప్పుతారు.

మానే గాయాన్ని రేపినట్లువుతుంది. అందు

కనే వాళ్ళకి దూరంగా ఉంటున్నాడు.

సాయంత్రం అయ్యి గంటలకి పాడుకొ కల్లాడు. ఎన్నాళ్ళో అయింది వాళ్ళో అడుగు పెట్టి

‘రామానందం’ అని పిలుపు వివబడింది. అప్రయత్నంగా తిరిగి చూచాడు

స్నేహితుల మురారితో కలియడం ఆనాటికి తప్పనిసరెంది.

“మరీ కనుపించటమేం లేదేరా?”

.....

“అ, మరిచాడు. నీ డబ్బువిషయం నీం లేలేదురా?”

“లేదు. ఇక రాను.”

“మంచి బావరా. మైలాకలాగు న్నాడు!”

.....

“అయితే మీ బావనె నీ కే నే నై లో చెయ్యలేక పోయావ్”

“ఎంగుకురా?”

“ఎందుకేమిటి డబ్బుకోసమైలేవా”

.....

“ఒరేయ్ రామానందం నీ వొట్టి చవ

టవురా, నేనైతే మీ బావను మూడు చెరువుల నీళ్లు తాగించేవాడిని”

“మీ బావనెనే నేనూ తాగించేవాడిని ఒరేయ్, విష్టూ నీవు ‘లా’ పాస్త ఇంకా

రండేల్చేవా కాలేదు నీకిటువంటి వాటిల్లో అనుభవం చాలా తక్కువ అసలు లేదన్నా నీవు ఒప్పుకు తిరాలి” అని నెమ్మదిగా అన్నాడు రామానందం

“వచ్చినట్లు” అన్నది మరో కంఠం.

“అలాంటివాడికి యింకంటి కేను

యిస్తే, తీరా అది కాస్తా పోతే

“అది డెఫినిట్ అనుకో” నసిగింది యిం

దాకటి కంఠమే

“చెప్త పేరూ వస్తుంది. మన ప్రతివాది

ఎవడో కాదు బావ—చెల్లి భర్త”

“అదంతా నాకు చదిలేయరా. అయితే

యీ కేను నే నెం దు కు తీసుకుంటాను? పరాంకుళరావు గారితో మాట్లాడి వార్ని నీ

తగవుల పని చెయ్యరాను వారికి గొంతుందినే నమ్మకం లేకుంటే ఆకేనే తీసుకోరు” అని

విడిదికరించాడు నిష్ఠు

“సరే నీ యిష్టం. రేపు కనబడతా”

అంటూ లేచి వెళ్ళాడు రామానందం

*

*

*

వీవ్యాపారం చేస్తావా అని ఆలోచిస్తూ అందరి సలహాలూ సేకరిస్తూ యింకా ఏ నిర్ణయానికి రాలేక సరేమతి మూతున్న రామ్యూర్రి, రామానందం తనమీద కోళ్ళతో

వ్యాజ్యం వేశాడని తెలియగానే అన్న పోయాడు, అగ్గటియి గర్జించలేదు కానీ,

అర్థించేటట్లు చేశామని కాకాలు కొంతవరకు విద్వంసం వుండేది. కాని, ఆ సాయంకాలం గనూరాధకు "యీ బ్రతుకు బ్రతికేకంటే చావడం మేలు" అనిపించింది.

రామ్యూర్ల స్నేహితుల సలహాలతో కొద్దిసేపు కృష్ణారావుగార్ని వకీలుగా కుదుర్చుకున్నాడు. కృష్ణారావుగారు యీ కేసు తప్పకుండా గెలవాలని పట్టుబట్టి ఎన్నో పుస్తకాలు చదివేస్తున్నారు.

రామానందంవైపు బలమైన సాక్ష్యాధారాలు లేవు. తాను అనూరాధ పేరుతోనే పజిలు కట్టాడు. అంతే అనూరాధ పేరు మీదుగానే జరిగింది. యిందులో నేన్నోనూ తన ప్రసక్తి లేదు కాని పాత ఉత్తరాల కట్టలో ఒక పాతకార్డు, మూడుకాన్ల మచ్చలైన కార్డు, అతి విలువైనది, వెతికగా కనుపించింది మనీబాన్సుల్లో మాజీకన్య—యీ ఉత్తరాన్ని చూచిన పరాంకుశిరావుగారు సంతోషంతో పెద్దకేక వేశారు బంట్లో తుని. తునితమే వాణ్ని కాఫీ తేమ్యని నోటిను జారీచేశాడు. ఇదివారు అతి సంతోషము కలిగివున్నాడు ఆదరించే ఆచారము. ఇలాంటి సన్నివేశము రోజుకు ఒక్కటైనా వుంటుంది.

ఇంత సంతోషానికి మూలము ఆ పాత కార్డు అదే అనూరాధ వ్రాసినదే. దాన్లోని సగభాగం మీద యీ కేసు జయపజయాల ఆధారపడి వున్నాయి.

"సరే. ప్రైజంటూ వస్తే సగం భాగం ఏమిటో డబ్బంతో నీదేకదా తప్పకుండా యిస్తాను."

నీ చెల్లెలు
అనూరాధ.

యీ భాగమే చాలా ముఖ్యమైంది. కాని రామానందాని కిదేమీ సరిపడలేదు. తన చెల్లెలు వ్రాసిన ఉత్తరంమూలా స్నేహదామి లాక్కోవాలా. యిక వేరే మార్గం లేదు—వుండదు ఒక్కసారి పీడలు పరాంకుశిరావు వైపు తిరిగాడు సంతోషంతో ఆయన కాఫీ తాగేస్తున్నాడు. యింకేం మూటాడలేక పోయాడు.

"వాది తన చెల్లెలు పేరుతో పజిలు కట్టాడు. ఆ పజిలులో లక్ష యాభై వేల రూపాయలు బహుమానం వచ్చింది. చట్ట ప్రకారం ఆపట్టు అనూరాధజే కాని అనూరాధ తన అన్నయ్యకు బహుమానంలో సగం డబ్బు యిస్తానని ఉత్తరం వ్రాసింది. దాని ప్రకారం సగం పెంక రామానందానికి చెల్లించి వుంటుంది కాని అనూరాధ ధర్త ఆ పెంక యిచ్చేందుకు సమ్మతించుట లేదు అసలు ఆ పజిలు గూడా రామానందం కట్టలేదంటాడు కాని, నిజాన్ని తెలుపజేయకు ఒక్క అనూరాధ వ్రాసిన ఉత్తరంకంటే వేరే సాక్ష్యం అక్కలేదు కాబట్టి బహు

మానం పెంకలో సగభాగం అనగా డెబ్బై అయిదువేలు రామానందానికి చెందవలసి వది."

యీ విషయం జడ్జి తీర్పు చెప్పారు కోర్టు వెలుపల చెప్పుకొంద రామానందం, అనూరాధ, పెద్దన్నయ్య అందరూ నిలబడి వున్నారు.

రామ్యూర్ల కోర్టులోనుంచి విసురుగా వెలుపలికి వచ్చాడు.

"యిదగో చెక్కుబుక్కు. యిక నీకూ, నాకూ సంబంధంలేదు" అని బుక్కును అనూరాధ ముఖంమీద కొట్టివేశాడు అనూరాధ వణకిపోయింది. ముఖం పారిపోయింది.

రామానందం, అనూరాధ జట్కాలో రామ్యూర్ల వద్ద కోర్టు యింటి యజమాని వచ్చి రామ్యూర్ల యిల్లు భారీచేసి వెళ్ళాడనీ, సామాన్లు అనీ మీరు వస్తే యిక్కడనున్నారనీ చెప్పాడు రామ్యూర్ల స్నేహితులందరినీ అడిగినా, ఏ ఒక్కరూ సరైన సమాధానం చెప్పలేకపోయారు. రామ్యూర్ల పనితేనే ఆఫీసుకై విచారిస్తే ఉద్యోగానికి రాజీనామా నిచ్చి వెళ్ళాడని తెలిసింది. చెల్లెలితో యింటి ముఖం పట్టాడు.

* * *

అనూరాధ కాపురం యీ విషయం తయారైందని దిగులు, డబ్బుతో వీం చెయ్యాలని ఆలోచన ఏమీ తోచకుండా వుంది రామానందంకు అన్నయ్య యిదేమీ పట్టించుకోకుండా ఆఫీసు, తనుగా వుంటున్నాడు.

పెద్దల సలహాలపై 'రామానందం' టెక్స్ టైల్స్' అని ఒక పెద్ద బట్టలకొట్టు, 'అనూరాధ టాకీస్' అని ఒక సినిమాహాలు యిద్దరు ఘరానా వాళ్ళను వీలపించి ప్రారంభోత్సవం చేయించాడు కొద్ది రోజుల్లోనే లాభాలు బాగా వచ్చి వ్యాపారం పెద్దది చేశాడు. ఆంధ్రదేశంలోని పెద్ద నగరాల్లో బ్రాంచీలు గూడా పెట్టారు ఇక జిల్లాలో కల్లా పెద్దది, అన్ని వసతులు కలిగిన సినిమా హాలు అనూరాధ టాకీస్ ఒక్కటే అయింది. సినిమాస్కోప్ ఆరంభమెంటు చేయించాడు. ఆ మేరతో ఒక చిత్రానికి కొంత పెట్టుబడి పెట్టాడు. ఆ చిత్రం ఆంధ్రలో శతదినోత్సవాలు జరుపుకున్నది.

హైస్కూలు ధనవాని కి విరాళము రెండువేల వచ్చాడు వరద బాధితులకూ, భూకంపాల బాధితులకూ, కరువు బాధితులకూ సహాయంచేయని దినమేలేదు కాలేజీలో ఫీజున్న లేబోరేటరీని నిర్మించేందుకయ్యే ఖర్చులో నాలుగోవంతు యిస్తానని వాగ్దానం చేశాడు ఆ మరు సంవత్సరమే కాలేజీ కమిటీ మెంబరయ్యాడు. డబ్బూ, పలుకుబడి బాగా సంపాదించాడు. ప్రతి శుక్రవారం పేదలకు అన్నదానం చేస్తాడు.

అందువల్ల వాళ్ళలోనూ రామానందం కేవల బాగా వివశస్తోంది

ఆంధ్ర మంత్రవర్గం పడిపోయింది. మరల ఎన్నికలకు అభ్యర్థులను నియమిస్తున్నాడు. రామానందం పేరు ఆ జాబితాలో కెక్కింది. పెద్ద నాయకుల ప్రోద్బలంవల్ల రామానందం పోటీచేయక తప్పలేదు. ఎక్కువ కష్టపడకుండానే, ప్రత్యర్థికి ధరావతు గూడా దక్కించకుండానే గెలిచాడు.

అసెంబ్లీ మొదటి సమావేశానికి ఆంధ్ర గాజధాని కర్నూలుకు వెళ్ళాల్సి వచ్చింది. అనూరాధగూడా అన్నయ్యతో బయల్దేరింది కర్నూలుకు.

కర్నూలు గవర్నమెంటు హాస్పిటల్లో అసిస్టెంట్ సర్జన్ గావున్న సుబ్బారావు, రామానందం స్నేహితుడు. పనితొందరలో తను రాకను అతనికి తెలిపేందుకు వ్యవధి లేక పోయింది. ప్లేషన్ నుంచి వేరుగా హాస్పిటల్ కే వెళ్ళాడు. డాక్టర్ సుబ్బారావు అప్పుడే ఒక ఆపరేషన్ పూరితేసి విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నాడు. బంట్లోతు ఒక చీటి నిచ్చి వెళ్ళాడు.

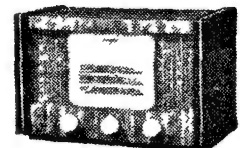
డాక్టర్ సుబ్బారావు ఎదురు వెళ్ళి యింట్లో తీసుకొచ్చాడు.

"ఒక్క ఉత్తరంముక్కు వ్రాయలేక పోయావుటోయ్."

"పని తొందరో మరచానోయ్"

"అవునో ఎల్లొగ నాయం యల్ వి. బి; (34 వ-పేజీ చూడండి)

ప్రస్తుతమైన శబ్దగ్రహణమునకు
రుంకార్ రేడియో
(విద్యార్థి యాజమాన్యమున తయారైనది)
కో రం డి



వరసమైనవరలో ప్రఖ్యాతిగాంచిన రేడియో అన్ని ప్రేక్షకులనుండి వివశస్తును రవాణలు, కి బ్యాండులు, అందమైన వార్తనల్ కేవిస్తెట్టు.

A. C., A C / D C టై వ్యాటరీలతో దారుకును

ధర రు 180/-

ఆంధ్రకు సోల్ డిస్ట్రిబ్యూటర్లు:

టెరిటోరియల్ ఏజెన్సీస్,

పి బి నెం 878, విజయవాడ-2
ప్రాచీనద్యములేనిచోట్ల ప్రతినిధులు కావాలి



వరకట్ట నివేదచట్టము ఇల్లందల సరస్వతీదేవి

దానము చేసేటప్పుడు దక్షిణ సమర్పించ
టము హైందవాచారము. భారత
మహాదానాలలో కన్యాదానము ఒకటి.
కన్యాదానకాలములో, అన్ని విధముల
యోగ్యుడని భావించిన బ్రహ్మచారికి వయ
సున చిన్నవాడయినప్పటికీ, కన్యాదాత
కొలుకడిగి ఆసీను తలవూడ చలుకొంటాడు.
పరిగృహీత విష్ణుసమానుడని భావించటముచేత
చిన్నివాళ్ళకు కొలుకడిగినందువల్ల దోషము
లేదని నిర్ణయించబడది. ఈ సందర్భములో
దాత, తాంబూలములో దక్షిణపెట్టి సమ
ర్పించటము ఆచారము.

దానాలలో కొన్ని పుణ్యాన్ని ప్రాప్తింప
చేసేది; కొన్ని పాపపరిహారము చేసేది
భారతమహాదానాలు, దక్షిణవిధదానాలు
మొదటిరకములో చేరసేవి. నువ్వులు,
గుమ్మడికాయ, మసీదము ఇనుము మొద
లైనవి రెండవరకములో చేరసేవి. ఈదక్షిణ
దానాలను పరిగ్రహించటము కష్టమైనపని
దానము పరిగ్రహించిన తరువాత కొంత
జపతపాలతోగాని ఆపాపము పోదని హైం
దవ విశ్వాసము. కనుక ఈరకపు దానాలను
పరిగ్రహింపజేయటానికి దక్షిణ ఎక్కువగా
సమర్పించవలసి ఉంటుంది.

కన్యాదానము చేసేటప్పుడు కత్తెను
సారము గోదానము భూదానము హిరణ్య
దానముకూడా చేస్తూఉంటారు. ఈసందర్భ
ములో సమర్పించబడే దక్షిణవిషయములో
వివిధమయిన నిర్ణయములేదు. కన్యాదాత
యథాకత్తి సమర్పించేవాడు.

వాస్తవముగా కన్యాపరిగృహీతగా
ఎన్నుకొనబడటమే ఘనమైన విషయము.
కన్యాదానముతో దక్షిణగా ఎంత స్వల్ప
మొత్తము లభించినా గొప్ప సంగతి.
ప్రాచీన భారతములో అందరి భావాలూ
ఇచ్చి పుచ్చుకొనటాలలో పారమార్థిక చింత
తోనే నిండిఉండేది. కనుక దక్షిణ తీసు
కొనేవారు ఎంచుకొనటముగాని, ఇచ్చే
వారు నిర్ణయించటముగాని, ఇవ్వరిమిథ్య
బేరాలు సాగటముగాని లేదు

కొంతకాలము క్రిందట ఈ ఆచారము
రాకెముయి, దానము తీసుకొనే వ్యక్తి
'దక్షిణ ఎంత, భూమి మంచి మాగాణి
భూమేనా' అని పదిమందిని ఆలోచించి
గాని అంగీకరించని పరిస్థితికి వచ్చింది. కొన్ని
దశాబ్దాలనుండీ, ఇది మరింత హేయముగా,
పదిమందిలోనూ ఆ దక్షిణను పక్షములో
పోయించుకొనటము, రూపాయల నోట్ల
కట్టలను ముందుగానే ఎంచుకొనటముగా

పరిణమించింది. కొన్ని సందర్భాలలో
ఎడ్యూకేషన్ తీసుకొనటము కూడా జరుగుతూ
వచ్చింది. ఈ విధముగా వరదక్షిణ కొనకై
కట్టమై ఫీజుగా రూపొందింది; రాసురాను
వివాహాలలో కట్టము రాబట్టుకొనటమే
ప్రధానలక్ష్యముగా మారిపోయింది. అందు
చేతనే వివాహంకేమయింది.

ఈదూ జోరూ; కులమూ గోత్రమూ,
వంశమర్యాదలూ పరిమోగిన సంబంధాలు వర
కట్టల దగ్గరే చిటిపోవటము జరుగుతు
న్నది. ఆపిల్లలు పసి పాటా నేర్చుకుంటే
(30-వ పేజీ చూడండి)

కలివరపడుస్త్రీలు!



కృష్ణమూర్తి విక్రయ
శుభవకండి ప్రియార్థి
రక్షించును దింకలవరకం
మె (పాద) రు 3/-
(వైవర్) 5/-
(ఎకపా వైవర్) 8/-
కోసేటి ప్యాకింగ్ ప్రత్యేకం

Mrs. P. Devesi (P.A.) Calcutta 40.

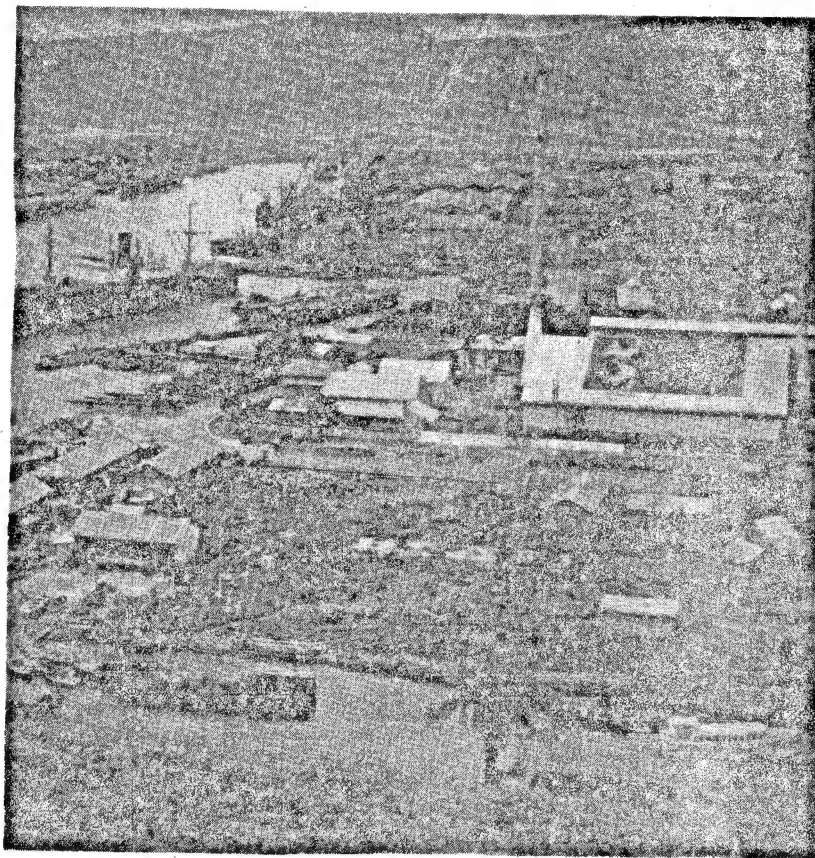
ఈ క్రిందిచోట వారమున

INDO MEDICAL SUPPLIES

29 Vaidyanatha Madal Street, 5 T. Madras-1



విశాఖపట్టణం పోర్టు దృశ్యం



భావ'లు : కనమంకిల రామారావు—సోమపట్టికను.

★ విరక్తత్వ నిషేధ చట్టము ★

అనువులేదని వంకరేట్టుకున్నాడు. అనువుకొంటే సంగీతము రాదనీ, అదీ వచ్చి ఉంటే 'పాటకచేరిలు చేపారా' అనీ, నాగ నీకముగా ఉంటే సంసారపక్షముగా లేరనీ, అవిధముగా ఉంటే పల్లెలూరి పిల్లలనీ అభ్యంతరాలను వివరుతున్నాడు.

ఇంతకూ కన్యకు నిద్ర ఎంతవరకు అవకరమో, సంగీతము ఎంతవరకో, భావలీన వనిపాటలు ఏరకమో మొదలైనవాటికి ఒక మాత్రము గాని కొలబద్ధ గాని లేదు. ఏ నియమాలకు గాని మాత్రాలకు గాని బద్ధము కావాలన్న పట్టుదల ప్రజలలో లేకుండు. కనుకనే 'పరువుకొన్న పిల్లకు తప్ప మానాడు మొచ్చుడు' అన్న తలదండ్రులు వానాకాలపు చదువులోనే తృప్తి పడుతూ వచ్చారు. అందచందాలు తప్ప మరొకటి ప్రధానము కాదని కచ్చితముగా అన్న వారు 'కులమింటికొరి అయినా మానె' అనుకొన్నాడు. ఈ సర్దుబాట్లన్నిటికీ కారణము ఒకటే—దక్షిణ! ఈ దక్షిణ ఎంత గొప్పగా—మూట ఎంత బరువుగా వుంటే నిరసి తక్షణమువారి కంత నిద్రాసము ఏర్పడుతుంది. మొత్తమునా దక్షిణ అతిరక్తమువారియే, అట్లే మహాదానాలలో గొప్పదనిపించుకొన్న ఆస్వాదానానికి, పాపపరివారముగా ఉన్న దానాలలో దక్షిణ అధిక్షుగా ఉండలేనట్లు మరతుకూ సంబంధము ఏర్పడింది.

సమాజములో ప్రతిరగతివారికి ప్రతిరగతిలోను, మధ్య తరగతి వారికి మధ్య తరగతిలోను వివాహ సంబంధాలు తలదండ్రులెట్లుంటే వరకట్నములు అధికమయినా, ఆ తరగతుల ననుసరించి తరతమ భేదాలతో వర్తించుచుకొనవచ్చు. అట్లా కాకుండా, అన్ని తరగతులవారికి ప్రతిరగతులస్థాయిలో కట్నాలందుకొనాలనే కొమ్మలు కలగటమే అలవాడి యయిపోయింది. ఈ కారణముచేత రెండు మహాలకు 'తగిన' సంబంధాలకరవు ఏర్పడుతున్నది. ఈ కరవు నిజమైన ఆభోగము కాదు. కన్యకపక్షమువారికి సంబంధాలు అందుకొంటూ లేకపోవటమూ, వరుని తక్షణమువారి దృష్టికి ఆవకపోవటమూ లోని నట్లు.

కన్యలకు వివాహాలేదే సంద్రచాయ దీక్షారేఖ ఆచారాలను పాటించడమెచుకొన్న వారు వరులకొరిన ధనరాసులను కుమ్మరించి కృతార్థులు కావలసినదే. ఈ ధన రాసులకొరకు ఆశులు వారిండుకొని పోవటము సామాన్యనిద్రయముక్రింద లెక్కొందదు.

కొన్ని సామాన్యకుటుంబాలలో ధనాభావముచేత కన్యల వివాహకాలము పొడిగించబడటము, కన్యలు ఆ ప్రభుత్వమువారి అదరముచేతగాని పాపకలాపికాదుల అభిమానముచేతగాని లభించిన ఉచితవిద్యార్థి వేతనాలతో ఉన్నత విద్య నభ్యసించటము జరుగుచున్నది. ఈ కన్యలకు సామాన్యకుటుంబాలలోని ఏ కొద్దిపాటి చదువులతోనే చిన్న ఉద్యోగాలు చేసే వరులు ఈదెయినా పోతుకొను. విద్యార్థి స్త్రీతో సమాన ఉత్తగా కనిపించేవరులు, పెద్దకుటుంబాలలో పెరిగిన ఉన్నత విద్యార్థులకులూ పెద్ద ఉద్యోగములూ అవుతారు. ఇక—ఈ కన్యలకు 'తగిన' సంబంధాలు కలసి ఎట్లా వస్తాయి? కనుకనే చాలామంది కన్యలు వివాహాలు లేకుండా ఉండవలసినవారై వారు. వివాహాలు చేసేతీరదైనప్పటికీ పట్టుదల కలవారు పడుతున్న కట్నాలబాధను చూడలేని కన్యలు కొందరు ప్రాంత్యాగమను చేశారు. అటువంటి కన్యలు కొందరు ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్య కార్యదాంశకలయినారు.

వరకట్న దురాచారాన్ని రూపుమాపవలెనని కొన్ని దళాల్లనుండి ఆందోళనలు జరిగింది. దానిఫలితముగా ఆంధ్రప్రదేశ్ సభలో అయ్యగోవింద కార్యకర్తగారు ఒకటిల్లు ప్రవేశ పెట్టడం ద్వారా ప్రభుత్వము (ఆంధ్ర) దాని ప్రతిపాదనకు అనుమతినిచ్చింది. ఈ విల్లు ప్రకారము వివాహములో వరుడికి దక్షిణగా ఒక్క కొనీ అయినా చెందటానికి నిలులేదు. కానుకల రూపములో మూడువేలవరకు చెందవచ్చు. ఈ చట్టము ప్రకారము కట్నము ఇవ్వటము వుచ్చుకోవటము వేరముక్రింద పరిగణించబడుతుంది. దొర్లపల్లెముచేత కట్నము ఇవ్వవలసి వచ్చినట్లయితే తిరిగి దానిని రాబట్టుకొనే అవకాశము ఈ చట్టము కల్పిస్తున్నది.

ఈ చట్టము కొంతవరకు ఒరకట్న దురాచారాన్ని అరికట్టటానికి ఉపయోగపడుతుందనటములో సందేహములేదు.

కాని, ఈ కాలములో సాధారణముగా ఏ వరుడూ వర్తకులలో కట్నము పోయించుకొని పదిమంది ఎదుట బాహులుగా చదివించుకోవటము లేదు. వరుడి దానాము లాంఛనాల రూపములో తీర్చబడుతున్నది. కన్యాదాత ఇల్లు, నల్లయినా పేరుకు కట్నము యివ్వవచ్చే లెక్క. 'మేము కట్నము ఒక్క కొనీ అయినా యివ్వలేదంటే' అన్న కన్యాదాత, వివాహ కాలములో అటుడికి చదివించిన కానుకలసభలో కొన్ని వేలను మింగుతున్నది. 'మేము కట్నము

తీసుకోలేదు. ఏదో వాళ్ళకు తోచి మాత్రము లాంఛనాలు ఇచ్చాడు' అన్న వా లాంఛనాల బాధిత కొన్ని వేలకు మించి ఉంటున్నది.

కచ్చితముగా నిర్ణయించుకొన్న కట్నము ఇచ్చినవారికి తీసుకోవలసిన తృప్తి వీరి కలిగిస్తుంది. కాని లాంఛనాలు ఎన్నివేలయినా కన్యాదాతలకు ఇచ్చిన పేరు ప్రతిఫల రావు. ఎంత తీసుకొన్నా ఒక కొలతబద్ధ లేకపోవటముచేత, పరిగృహీతలను అవధి లేరుగని అసంతృప్తి వీడినూనే ఉంటుంది. ఈ ఆచారము కుటుంబాలను 'తడినద్దలతో' గొంతుకోయటమువలె ఉన్నది.

కార్యకర్తగారు ప్రతిపాదించబోయే విల్లు ననుసరించి వరుడు బాహులుగా మూడువేలవరకు లాంఛనాలను తీసుకోవచ్చు. అన్ని విధాల తగిన సంబంధ మనుకొన్నప్పుడు రహస్యముగానే వా కన్యాదాత, వరుడికి దొర్లపల్లెముతో 'కాకపోయినా' ప్రతివిలాడి అయినా ఇవ్వవలసినదా దవుతారు. వివాహి కన్యాదాత పరిస్థితి ఎప్పుడూ ఒకటిగానే ఉంటుంది; బాహ్య పరిస్థితులలో మాత్రమే మార్పులు కలుగతాయి.

'కన్యతోపాటు కట్నము ఎంత' అని బాహులుగా అడగవలెనని మహమ్మదీయ కుటుంబాలలో 'అమ్మాయికి ఆస్తి ఎంత ఉన్నది?' అని అడగటము అలవాటు. మన కుటుంబాలలో 'పిల్లవాడికి ఆస్తి ఎంత ఉన్నది' అని మనము విచారించినట్లుగా వాళ్ళ పిల్ల ఆస్తినిసరించి విచారిస్తారు. మహమ్మదీయులలో ఆస్తిగలపిల్లకీ పేటు (పెళ్ళికీ) లభించటము ఉన్నది.

'ఈ కట్నాలబాధ స్త్రీలకు వారసత్వ ధికారము లభించనిచే పోయి' అని కొందరు ఊహగానాలు చేస్తున్నారు. కాని ఇంత కామముండి కట్నము ఎక్కువ లభించే సంబంధాన్ని అంగీకరించినట్లుగా, ఇక ముందు ఆస్తిగల కన్యనే నిర్ణయించుకొంటారు. కాని దానికి దీనికి ఒక రేఖా కవచము ఉంది - కట్నముగా వచ్చిన మొత్తము తలదండ్రులు ఖర్చుచేసుకోవచ్చు. దీనికి ఏ కాసనమూ అడ్డురాదు. కాని పిల్లతో వచ్చిన ఆస్తిని వరుడి తలదండ్రులు కాకటానికి నిలులేదు. వరుడియైనా అధికారము లేదు—బుజ్జగించి వ్రాయించుకుంటే తప్ప.

స్త్రీలకు వారసత్వ ధికారము లభించినంత మాత్రాన వివాహాలలో ధనానికి ప్రాధాన్యత తగ్గిపోతుందనుకోవటము పొక చాటు. కార్యకర్తగారు విల్లువలనూ వా అంతే. కాకపోతే చట్టరీత్యా నిషేధించబడుతున్నదని ఒక సంతృప్తి.

అంతర్గాలు

పంతుల కృష్ణారావు

క్రిస్మస్ బజారునుంచి కూర తెచ్చి పడేసి, ఆదివారం ఆఫీసుకి కలవు అతడం మూలాన ఏమీ లోడక గదిలో ఈజ్చెరులో చేరబడి ఏదో తెలుగుపత్రిక దరువుకూన్న వెంకట్రావుకి, తంటింట్లో గిన్నెలు, చెంబులు బ్రద్దలవుతూన్నట్టు కబ్బం విని పించింది. ఆ కబ్బం వెంటనే “అజేం మనియే? సమంగా కూరలు చేరం అడి కొనడం కూడా తెలియదు!” అన్న వాక్యం కూడా వినిపించింది. అప్పుడే ఏదో భూకంపం ఆరంభించే నూదనలు అనుపిస్తున్నాయనుకుంటూ వంటింట్లో కొచ్చి “ఏమిటే?” అని అడిగాడు వెంకట్రావు భార్యని.

“ఈ తంకాయలు బీళ్ల ఎంతకొన్నాయో?” అని అడిగింది భార్య రాజ్యం.

“ఏం? బీళ్ల పదజాలు!”

“అందరికీ అరణాల కివ్వగా మిమ్మల్ని చూడగానే పదజాలు చెప్పాలని బుద్ధివుతుంది కామెను ఆ దుకాణం వాడికి?”

రాజ్యానికి కోపం ముక్కుమీదుంటుంది మాటాడే బప్పుకు ముందూ వెనకూ మాను

వివాహములో దేనికి ప్రాధాన్యము నివ్యాటికి దీని సమాధానము అలోచించేవారి సంస్కారాన్ననుసరించినది. వివాహము వృక్షేవలము శౌతిక సుఖాలనే కోరుతున్నావా— ఆత్మనందము కూడా కావాలనుకుంటున్నావా? కేవలము శౌతిక సుఖాలను మాత్రమే కోరుకొంటున్నాము కనుక వాటి ననుసరించినవాటికేమాత్రమే ప్రాధాన్యత నిస్తున్నాము.

భార్య భర్తకు సహార్యచారిణి— అర్థాంగి. ఆమె సహాయ సహకారములతో ఇవా పరలోకాలను సాధించాలి అన్న దృక్పథముతో పురుషుడు కోరతగిని వధువు

అనుకూలమై విమలాంగిమే
కులనాథ కుశలమే సుఖసంపన్నమే
పంథలకొరామే భార్యామే
పురుషుః పుణ్యోద్ధయార్థతే. ★

కోకుండా ఎవరితో మాటాడుతున్నదీ ఏమయేదీ అలోచించకుండా మాటాడేస్తుంది రాజ్యం మాటలు వెంకట్రావుకి కష్టాన్ని కలిగించాయి

“రాజ్యం!— తెలుసుకోకుండా మాటాడకు!— ఈ రకం తంకాయలు బజార్లో బీళ్ల పదజాలకి తక్కువగా ఎవ్వరూ ఇవ్వలేదు!” అన్నాడు వెంకట్రావు కాంతిగానే.

“మరి చెప్పకండి!— చేరం అడడం చేత కాకపోలేదు!— ఎదురింటి కృష్ణమూర్తిగారు ఇప్పుడే బీళ్ల అరణాల వాప్సన కొనితెచ్చారు. అవి దీప్యకు నిష్పకొసం వచ్చి చెప్పింది!”

“రాజ్యం, నేనంత తెలివిమాలిన వాడిని కాను! బజార్లో అందరూ పదజాలకి తీసుకుంటూండగా మానీ తీసుకున్నాను!” అని అన్నాడు.

“మరి కృష్ణమూర్తిగారు అరణాల కెలా తెచ్చారు?”

“అవి అఖరుకాయలై ఉండొచ్చు!— అన్నీ ఎంపుడై పోయక చివరికి మిగిలిన కాయల్ని అలాగ చవగానే ఇచ్చేస్తారు. కాని వాటివల్ల లాభంవుండదు. బీళ్లకాయలు కొంటే అరబీళ్లకు కూడా పనికి వచ్చేవుండవు!” అని బోధపరచడానికి ప్రయత్నించాడు వెంకట్రావు.

కాని రాజ్యం ఊరుకోలేదు. “మరి చెప్పకండి!— మీకు చేరంచేసి కొనడం చేత కాదు అయిన కొన్న తంకాయలు కూడా చూశాను. బీటికంటే అనే బాగున్నాయి!” అని అన్నది. ఎంత చెప్పినా వినుకుండా రాజ్యం ఇంకా ఆ విషయాన్నే పట్టుకునేల్పొడడంతో వెంకట్రావుకి విసుగు చేసింది.

“అవును నిజమే, నాకు చేరం అడడం చేతకాదు సరే!— ఇంక ఊరుకో!”

ఇంకా రాజ్యం ఊరుకోలేదు. “అజేం మనియే?— మాటాడితే చిరాకు!— అంచేత ఇలావుండి సంసారం!” అంది. ఈ మాటలు వెంకట్రావుకి కష్టాన్ని కలిగించాయి

“ఎలావుండేది?— నీకేం లోటయింది?”

“ఉహూ!— ఏ లోటూలేదు!— మహారాజు భోగాలనుభవించేస్తున్నాను!” అంది మొహం ముడుచుకొని

“మహారాజు భోగాలు కావలసిన దానిది ఏ మహారాజునో పెళ్లి చేసుకోవలసింది!— ఈ గుమస్తా నెందుకు పెళ్ళాడేవు?”

“నిజమే!” అంది రాజ్యం. ఈ మాటతో వెంకట్రావుకి పట్టరాని కోపంవచ్చింది

“ఇప్పుడే నా మించిపోయిందిలేదు!” అంటూ కోపంతో అక్కడినుంచి వెళ్లి పోయాడు వెంకట్రావు.

రామ్ము దగ్గు



దగ్గు, అబద్ధం, గొంతు పిండ్లు, బ్రోంకైట్, ఇవన్నీ ముఖ్యమైనవి ప్రమాదకరమైనవి పెప్సోని అయ్యాయి మెదడులో పోరమని రోమ్ము, అది తక్కువ అంశంగా భావించరాదు. అందుకే పెప్స్ వర్క్ లాగా దగ్గునే వివరించి, మెదడు అరికట్టకుండా శానిటరైజ్ క్రిమిని సహజంగా అందిస్తుంది గొంతుకు, భార్యకనుకం కలిగిస్తుంది పెప్స్ వాడకంను క్రిమి వైద్యుని సలహానే పెప్స్.

పెప్స్ పేవించండి.

PEPS

క్రిమి సంహారకరమైన గొంతు, రామ్ము పేజెట్టు.



మద్రాసు సోల్ ఏజెంటు: చాచా డి.కం పెన్, పార్కు రోడ్, మద్రాసు-8

కోసంతో మొహం మడుగుకొని వెళ్ళి పోయింది కామేశ్వరమ్మ.

కామేశ్వరమ్మ వెళ్ళిపోయాక లేని కంట బ్రూరంభించింది రాజ్యం భర్త యెలాగా భోజనానికి రాడని తెలుసును తను అసలు భోజనం చేయదన్నాకో నేలేను అయినా ఆమె కంటకి ఉపకిమించింది భర్త భోజనానికి ఇంటికేరాకుండా ఉండగలిగినా తనుమాత్రం అతనికోసం వండి, అతనిరాకకి ఎదురుచూడకుండా ఉండలేదు.

ఆ మధ్యాహ్నం కూడా కొక్కటావంటికి భోజనానికి రాలేదు. రాజ్యం విచారంతో వడుకుంటుంది.

మధ్యాహ్నం రెండుగంటలకి పొరుగు నున్న బానికమ్మ, సుందరమ్మ పనికట్టుకొని వచ్చి, "మీ ఆయన ఇవాళ మధ్యాహ్నం హోటల్లో భోంచేస్తున్నాడట ఏమిటే సంతతి?" అని పరామర్శించారు.

"ఆఫీసులో చాలా అర్జంటు వస్తుందట అంచేత ఇంటికి రావడాని కవకొకంతక హోటల్లో భోంచేస్తున్నారు నిన్నను అది వారం కలవైనా కూడా అర్జంటు వస్తుందని వెళ్ళిపోయారు నిన్నను కూడా భోజనానికి ఇంటికిరా లేదు!" అన్నది రాజ్యం. వచ్చిన ఇద్దరు స్త్రీలు రహస్యంగా ఒకరి నొకరు గిట్టుకొని కళ్ళనైగలు చేసుకొని పిదో కొంతసేపు కూటాడి వెళ్ళిపోయారు ఇంట్లో భర్త భోజనంచేయనివార ఇద్దరు పొరుగులకు కూడా ప్రాకినందుకు విచారించింది రాజ్యం.

మధ్యాహ్నం మూడుగంటలకి కామేశ్వర అమ్మగారి ఆరేళ్ళ కుమారు పాపవచ్చి "మా దమ్మమోనీ దీనితో పంపడా రిమ్మం రండి!" అంటూ గిన్నెపట్టుకొచ్చింది ఆ పిల్లని చూడగా నే రాజ్యాని కేదో ఆలోచన తిట్టింది.

పంపదారే ఇస్తూ, "మీ ఇంట్లో ఇవాళ మీం కూర వండుకున్నారు పాపా?" అని అడిగింది.

"నూ నాన్నగారు వెంటకాయలు తెచ్చారు అంగులలో చాలా కాయలు కుల్లి పోయాయి. మా అమ్మకి మా నాన్నగారి మీద చాలా కోపం వచ్చింది కొంచెం నుంచికాయలుంటే అవి కూడా వండి కుండా పెరట్లో పెంబమీద పారేసింది" అని చెప్పింది పాప రాజ్యం చాలా ఆశ్చర్య పోయింది.

"అయితే మీ ఇంట్లో ఇవాళ మధ్యాహ్నం కూర వండుకోలేదా?" అని ఆశ్చర్యంగా అడిగింది రాజ్యం.

ఉమా!-నూ నాన్నగారి కప్పుడు ఇంటి-నుంచి కూరలు తెరు!-అంచేతే మా అమ్మగోజూ మా నాన్నగారితో చెబ్బలాడుతూ వుంటుంది!"

పాప చెప్పిన మాటలు రాజ్యానికి అతని మితమైన ఆశ్చర్యాన్ని, ఆనందాన్ని కలిగించాయి అసలుగుట్టు రాజ్యాని కిప్పుగు తెలిసింది తన భర్త బజారు పనులు చేత కానివాడని భావించి అతనితో అనవసరంగా వాదించి అతని మనస్సును నొప్పించినందుకు ఎంతో విచారించింది.

పాపవల్ల అసలు విషయాన్ని తెలుసుకున్న తర్వాత రాజ్యం బాగా చాలవరకు మాయమైంది. ఎదో మనస్సులో నిశ్చయంతు కొని ఆనందంతో లేచి వెళ్ళి కుంపటి రాజేసింది.

సాయంత్రం అయ్యున్నరకే వెంకట్రా వింటికి వచ్చాడు రాజ్యం పువ్వులవాయిలే చీర కట్టి గులాబీరంగు సిల్క్ జాకెట్టు తొడుక్కొని, తలలో సంగం పువ్వులు ముడుచుకొని, నీటుగా ముస్తాబై భర్త కెదుగుగా వెళ్ళింది. కాని వెంకట్రావు మొహం మరో వంకకు తిప్పకొని దరదరా తన గదిలోనికి వెళ్ళిపోయాడు రాజ్యం వివరితమైన బాధ పొందింది. కళ్ళంట నీళ్లు తిరిగినయే భర్త వెనకాలే ఆమె కూడా గదిలోకి వెళ్ళింది వెంకట్రావు ద్రస్సు మాయకుంటున్నాను రాజ్యం వెళ్ళి ప్రక్కన నిల్చుని, "ఏమండీ!" అని మృగ్గా పిల్చింది. వెంకట్రావు పలుకలేదు మొహం కడుక్కోడానికిని పెరట్లోకి వెళ్ళిపోయాడు. రాజ్యం అట్టుగా నిలబడింది.

"అగండీ!-ఇంకా నా మీద కోప

మేనా?" అని అడిగింది ఆశ్చర్యం తామున్న "కోసం ఎంగుకు?" అన్నాను వెంకట్రావు కరీసంగా.

"మరి ఇంటికి భోజనానిక్కూడా రాకుండా హోటల్లోనే భోంచేస్తున్నారు. నాతో మాటాడమే మానేశారు. నేను కన్నీందడమే ఇషం లేనట్టుగా నేన్ను చూడగానే వెళ్ళిపోతున్నారు... నే నన్ను మాటల్ని తుమ్మించండి! ఆ మాటల్ని నేను మరోభావంతో అనేను కోజూ కామేశ్వరమ్మ వచ్చి తనభర్త అన్ని వస్తువులూ మీకంటే చవగా తెస్తాడని, మీకు వస్తువుల భేరం తెలిదని అంటూ ఉంటే నాకు చాలాబాధగా వుంది. ఆమె మాటలు నిజమే ననుకున్నాను కృష్ణమూర్తి గారు బాగా వస్తువుల నాణెం, ధరా తెలిసిన మనిషిని భావించాను అతనిలాగ మీరు కూడా చవగా వస్తువులుకొని తీసుకురావడమే తనభర్త మంచిబేగావన్న కామేశ్వరమ్మ గర్వం అణగడానికి మార్గం అని ఆలోచించాను అందుకుంటే నిన్నను మీతో అంతగా వాదించాను కాని ఇవాళ నాకు నిజం తెలిసింది కృష్ణమూర్తిగారికి ఓరవ్వం త కూడా వస్తువుల నాణెం, ధరా తెలియవు. ఆయన కోజూ కులిపోయిన కూరలే తెన్నా వుంటాడట! కామేశ్వరమ్మ కోజూ అతనితో దీని సరించి చెబ్బలాడుతూ వుంటుందట కాని అందరితోను చెప్పడం తన భర్తకి

నిగనిగలాడు దీర్ఘ కుంతలాటకు

కేశవర్ధని



తం లోని
యందును
పోగొట్టింది



కురుపులను. దురదను మాన్పండి వెంట్రుకలు రావటం అనంది అకాలంలో వెంట్రుకలు యెండుకు నేరియారి: నేరియటం ఆలస్యం కానివ్వండి

కేశవర్ధనితో కేశాలకు క్రొత్త కళ చేకూర్చండి.

కేశ కుళతకం. సువాసనాంధ్ర వాదండి

కేశవర్ధని ఆ 14. షాంపూ ఆ 14. పోషేడి ఆదనం అన్నిచోట్లా లభించును.

కేశవర్ధని ప్రాదక్కు. కోయంబిత్తూరు.

నేషనల్ కేబుల్ సర్వీసెస్ పదరకొ) రిమిడిడ్ ఇకింగ్ హోంవేట, విజవాడ No 4

వస్త్రపుల నాడెం, ఖరీదు బాగా తెలుసునని చెప్పుకుంటూ వుంటుంది. నాకిదంతా ఇవాళ బాళ్ళ పాపనడగా చెప్పింది కాని నేనీ విజాన్ని తెలుసుకోకుండా మిమ్మల్ని నేక మైన మాటలని నొప్పించాను. నన్ను మీమిం చండి!" అని అన్నది రాజ్యం.

చెంట్లావు కిప్పుడంతా అర్థమైంది ఆమె అమాయకత్వానికి చాలా జాలికలిగింది. ఆమె అట్లా మాటాడడంలో గల అంతరాధుని గ్రహించకుండా ఆమెనిట్లా బాధించినందుకు చాలా సత్కృత్యపడ్డాడు.

ఇంకా అలాగే ఏమీ జవాబు చెప్పకుండా నిల్చున్న భర్త కళ్ళలోకి చూస్తూ "ఇంకా నానో మాటాడయా?" అనిజాలిగా ప్రశ్నించింది రాజ్యం.

చెంట్లావినకా ఊరలోలేక పోయాడు. "పిచ్చిపిల్లా ఈ పాటిదానికి అప్పుడే కన్నీరేనా?" అని మృదువుగా పలికాడు

"మరి నేను వంతులే భోంచేయకుండా పోతున్నారా!" అంది రాజ్యం గోమగా.

"పోనీ నిన్నను, ఇవాళ భోంచేయని వంతు ఈ రాత్రి భోంచేస్తానే!" అని అన్నాడు చెంట్లావు నవ్వుతూ.

"అందుకే మీకోసం చాలా చేసివుంటాను!" అన్నది రాజ్యం ఆనందంతో

"అయితే వుండు మొహం కడుక్కుని వస్తాను!" అన్నాడు చెంట్లావు

చెంట్లావు మొహం, కాళ్ళూ, చేతులూ కడుక్కొని వచ్చేసరికి రాజ్యం పేటులో బజ్జీలు, కాఫీ పట్టుకునివచ్చి హాజరైంది భర్త ఫలవారం చేస్తుంటే రాజ్యానికంటే ఆనందం కలిగింది.

సాయంత్రం ఆరుగంటలకి "రాత్రికి కూర తీసుకురావాలండీ!" అన్నది రాజ్యం.

"ఏదీ, సంచి ఇయ్యి!" అన్నాడు చెంట్లావు.

"సంచి ఇస్తానుకాని చాలా వరగా కొని తేవాలి సుమండీ!" అంది రాజ్యంనవ్వుతూ.

"అలాగేనండీ" అని నవ్వుతూ వెళ్ళాడు చెంట్లావు బజారుకి.

చెంట్లావు బజారు నుంచి బంగారా కుంపలు తెచ్చాడు

"ఎంతండీ రాజాగారు ఈ కూర ధరకి?" అని అడిగింది రాజ్యం నవ్వుతూ.

"ఓకే పదకాలు ఓహో! - మరిచాను. రాణిగారికి ధర చెప్పేటప్పుడు కొన్నధరకి వాలుగకాలు తగ్గించి చెప్పాలికదూ?... కాదుకాదు.. ఓకే ఆరకాలండీ!" అన్నాడు నవ్వుతూ చెంట్లావు

"అయితే నేను కూడా మరో నాలుగకాలు తగ్గించి కామేశ్వరమ్మవచ్చి అడిగేటప్పుడు ఓకే రెండారే అని చెప్తాను!" అన్నది పకపకనవ్వుతూ రాజ్యం. ★

(26-వ పేజీ తరువాయి)

సన్యాసాలూ, సభలూ, ఊరేగింపులూ..." రామానందంనవ్వాడు. డాక్టరు విగ్రహా నవ్వాడు. అనూరాధా అనుసరించింది.

బంట్రోతుని హోటలు కళ్ళి కాఫీ పట్టుకున్నాడు డాక్టరు. ఇంతలో ఒకనర్సు పరుగెత్తుకు వచ్చింది "డాక్టర్! 'ట్యుంటి సిక్స్' బెడ్లో పేషెంటు నానా హంగామా చెస్తున్నాడు. యీ రోజే 'డిస్చార్జి' కావాలంటున్నాడు అలా 'సిస్టర్' చేతు కపోలే మనల్ని తర్వాతైనా ఖాసీ చేస్తాడట. నాకు భయంగా వుంది డాక్టర్."

"ఎవరైనా కాపలావుంచి వచ్చావా?"

"అవును" "సరి వస్తాను. నీవు వెళ్ళి అక్కడే వుండు"

"ఎవరు సుబ్బారావు ఆ పేషెంటు?"

అని అడిగాడు రామానందం

"ఆ ఎవరో బైరాగి జీవితంలో అన్ని పోగొట్టుకున్నాడేలా వున్నాడు. న్యాయానియూ జ్యురంలో వళ్ళు తెలియని పరిస్థితుల్లో యిక్కడికి ఎవరో తీసుకువచ్చారు జ్యురంలో ఏమేమో మాటాడేవాడు. చాలా విచిత్రమైన మనిషి వళ్ళు తెలిసినతర్వాత ముందుత్రాగేందుకుఎంతోగొడవచేసేవాడు"

"ఇప్పుడెలావుంది డాక్టర్" అంది అనూరాధా ఆత్రుతో.

"జ్యురం తగ్గిపోయింది కొంచెం బలహీనంగా వున్నాడు. మూడు రోజుల్లో డిస్చార్జి చేస్తాను.

"ఎవరో వీంతు మనిషి లాగున్నాడే మేమో చూడవచ్చు," అడిగింది అనూరాధా ఖాళీ కప్పు క్రింద బెడుతూ.

"అహా" అంటూ లేచాడు డాక్టరు. అందరూ లేచారు. ఇరవై ఆరో నెంబరు బెడ్మీద పేషెంటు ఆరోజు పేపరుపెద్దగా చదువుకున్నాడు గడ్డం పెరిగింది జుట్టు నూనెలేక ఎర్రగా ముఖమిడికి పడుతున్నాది కళ్ళి లోతుకుపోయి, ముఖం పాలిపోయి ఉంది. అతన్ని చూడగానే రామానందం, అనూరాధా ఏదో 'మోక' తిన్నట్టు 'ఫీల' య్యారు.

"పేరేమిటి డాక్టర్ గారూ?" మెల్లిగా అడిగింది అనూరాధ.

"రామ్మూర్తి అనిజ్ఞాపకం" గొణిగాడు డాక్టర్.

"అ." అంటూ నేరుగా పరుగెత్తుకళ్ళి పేషెంటు పాదాలు తాకింది.

"ఏమిటి డాక్టర్" అంటూ పేదరు తీశాడు పేషెంటు.

"బావా" అంటూ దగ్గరకళ్ళాడు రామానందం.

"హా. ఈ జీవితంలో మిమ్మల్ని చూడ గూడ దనుకున్నాను. కాని ఇప్పుడు చూడవలసి వచ్చింది. నీ చెల్లుమొగుడు ఆనాడు కోర్టులోనే చచ్చిపోయాడోయ్. అనూరాధా! ఆ పుస్తెలు తెంపెయ్-బొట్టు చెరిచేసి, గాజులు పగల కొట్టెయ్."

అనూరాధా విగ్రహా యేడ్చే కాళ్ళపై బడింది

"ఇప్పుడు నీ కేలోపమా రాదు బావా. అనూరాధా పేదరో కావలసినంత ఆస్తి ఉంది నీవువుంటే ఇద్దరంకలసి యెంతో కృద్ధిచేసుకోవచ్చు చూడూ! చ్చెయ్యో చిక్కిపోయిందో" అన్నాడు రామానందం ప్రాధేయపడ్డా.

"నాకేమీ అబ్బలేదు మీరు వెళ్ళండి. నన్ను పోనీండి డాక్టర్"

"సరే. అనూరాధా అడదై పుట్టింది దానికి భర్త సర్వస్వమూను మీరిద్దరూ యొక్కడైనా ఉండండి నెలనెలా మీకు కావలసిన పేకం పంపుతాంటాను."

"నీ మోచెత్తికింది నీవు త్రాగాల్సివ ఖర్చు నాకేంపట్టలేదు కష్టపడి సంపాదించి నా భార్యను పోషించుకోనే తాపాకు నాకు లేకపోలేదు"

"...రే అవసరార్థం కొంటైనా యిస్తాను. దయచేసి తీసుకోళ్ళండి. ఒక్కక్షణం ఉండండి" అంటూ రామానందం డాక్టరు విశ్రాంతిగూములో ఉండే తనపెట్టివద్దకు పరుగెత్తాడు.

"అనూ మీ అన్నయ్యవద్దనుంచి ఒక్క కానీతేస్తే నీకూ నాకూ సంబంధం తెగి పోయిందన్నమాటే నేను కావాలంటే యెలా ఉన్నదానివి అలానే బయలుదేరు"

"సరే" అంది అనూరాధ.

రామ్మూర్తి అనూరాధ చెయ్యిబట్టి లాక్కెళ్ళుకున్నాడు. డాక్టరు అడ్డు చెప్పలేకపోయాడు. రామానందం కోరికట్టలతో పరుగెత్తాడు నాళ్ళపనకారే పరుగెత్తేయాడు కాని డాక్టరు అతన్ని నిలిపేశాడు. హాస్పిటలు ఆవరణ చాలారు. పోస్టుమార్గం రూముగూడా చాటి ఇంకా వెళ్తున్నార.

చీకటి పులుముకొంటుంది. మేమాలూ గాఢంగా ఆవరించుకొంటున్నాయి చిన్న చినుకులు పడుతున్నాయి. పెనుగాలి విస్తూంది. చెట్లనుంచి ఎండిన ఆకులు గలగల రాలిస్తున్నయ్ దూరాన రైలుకోకే వినిపించింది. రామానందం చేతిలో నోట్లకట్టలతో అలాగే నిలబడి ఉన్నాడు అలా ఎంతసేపు నిలబడ్డాడో.... డాక్టరు ద్యూటి ఫూర్తి చేసుకుని వచ్చేటప్పటికి రామానందం గొణుగుతున్నాడు "పజిలూ-రామ్మూర్తి" అని. ★



తిరుపతి కొండ

మధురాంతకు రాజారాం

పాలసంద్రములోన పాప పానుపులా
రైలునందుండగనె కనుపించు నీకు
తులలేని అందాల తిరుపతి కొండ
తెలుగమ్మ మెడలోన మల్లెపూదండ!

ఏడు శిరసుల నాగు పడగ త్రినట్లు
బండి దిగుచుండగనె కనుపించు నీకు
గగనమ్ము నందుకొను గాలిగోపురము
గోవిందరాజుల కచట కాపురము!

పరుగెత్తు గోధుమవన్నె సర్పములా
ఊరు దాటంగానె కనుపించు నీకు
కొండచెంతకు నిన్ను కొనిపోవు దారి
ఎండతో పెండితా మెరయు రహదారి!

అందుకోవలసిన ఆదర్శమట్లు
అటనుండి జూచిన కనుపించు నీకు
లీలగా 'అలిపిరి' గాలిగోపురము
బాలతో! శ్రవణదీ ఎక్కాలి మనము!

జామ మామిడి వెలగ నీతాళలము చెట్లు
చెట్లతో పెనవై చుకొన్న పాదరిళ్ళు,
కొల్లలమ్మా చెల్లి ఈ కొండపైన
గల్లుగల్లని పారుచుండు సెలయేళ్ళు.

కొండకొమ్మును జూడ తల యెత్తబోకు
కొప్పలో పువ్వులు క్రింద రాలేను!
ఆ లోయ పేరు 'అవ్వారేకు కోన'
అటు చూడబోకమ్మ కళ్లు తిరిగేను!

భక్తితో కొలిచిన కరుణించి మనకు
వరమిచ్చు వడ్డికానుల వేల్పు వీడు!
ఈగేడు లోకాల పాలించువాడు
ఏడు కొండలపైన పెరిసియున్నాడు.

"శ్రీనివాసప్రభో! నీకు జోహారు!
శ్రీ వేంకటేశ్వరా! నీకు శేషేలు"
అని చేతులను మోడ్చి మొక్కుతే చెల్లి!
శుభము లొదవును నీకు నా చిట్టితల్లి!



న దు లు, స ము ద్రు డు

సమస్తలోకపు నదీ నదమ్ములు
సముద్ర తటమున నొకచోటన్
సమావేశమై ఒకేమాటగా
సముద్ర నిట్టులు నిందించెన్:

“ఘనాఘనమ్ముల పయోధారలన్
జనించి గిరులన్ భ్రమింతుము,
జనాశికోసము జగాన నెల్లెడ
అనారతముగా చరింతుము.

నిదాఘవేళల విదాహుల్లెల్లరు
ముదాన మా జలమానుదురు;
నదీజలమ్ములు సుధాసమములని
సదా నుతింతురు మానవులు.

నిరంతరముగా విశుద్ధజలములు
పరిగ్రహింతువు మానుండి,
పరిగ్రహించిన క్షణాన వానిని
అరుచ్యములుగా చేయుదువు.

వసుల్ దాటుకొని, గిరుల్ దూటుకొని,
నినుంజేర పరతెంచెదమే !

వినిర్మలోదకములన్ కషాయము
లొనర్చుటేనా నీ న్యాయం?”

ఇదంతయున్ విని సముద్రుడప్పుడు
నదీనదమ్ముల కిట్లనియెన్.

“మదీయజలములు పరిగ్రహించియే
గదా, మేఘములు మీకిచ్చున్ ?

జలాల మలినము లొనర్తునంచును
ప్రలాపింతురే నదులారా !

బలా ! బలా ! మిము ననున్ జేరుడని
బలాత్కార మొనరించితివా ?

సుధామధురములు భవతోయములు
యథార్థముగ మలినమ్మగుచో,
యథేచ్ఛనిపుడే తిరోగమించుడు
వృధావివాదము లెందులకో ?”

జవాబు విని, మరి సవాలువిని, ఆ
ప్రవంతు లెంతయు లజ్జించెన్.

ప్రవాహనైజము అవార్యమగుటన్
ప్రవేశించెనవి సాగరమున్.



వి తి

నిజముగ మన హితముగోరు
సుఖముల నిర్ణేతుకముగ

నిందించెడి మందమతుల
మందలించు నీ గీతము.

మార్టిన్ రాట్టర్

మూలం ఆర్. ఎమ్. బాలన్ట్రైన్

7

ఓడ్డు చేరగానే బార్నీ మొదటగా, పిస్తాలు, కత్తి సుర తీతంగా ఉన్నాయో లేవో చూసుకున్నాడు. నీళ్ళలో బాగా తడిసిపోయిన పిస్తాలు అప్పటికి కొరగాకపోయినా, 'ముందు ముందు ఎప్పుడైనా తుపాకి మందు దొరికితే, ఉపయోగిస్తుంది.' అని బార్నీ భావించాడు. అదృష్టవశాత్తు చలివెయ్యడంలేదు; వెచ్చటి గాలి వీస్తోంది. అందుచేత ఇద్దరూ బట్టలు విప్పి పిండివేసి, ఆరబెట్టుకున్నారు. కాని కొన్ని నిమిషాలలో, పెద్దపెద్ద సముద్రపుదోమలు వచ్చి హింసించసాగాయి. వాటి కాల్లకు తాళలేక, బట్టలు ఇంకా ఆరకపోయినా వాటినే గబగబ తొడుక్కున్నారు.

మబ్బులు విచ్చిపోయాయి. దక్షిణాకాశంలో తారలు మెరిశాయి. తారలకాంతిలో తీర భూభాగం లీలగా గోచరించింది. ఒక పావుమైలువరకూ సముద్రపుటాడ్డు విస్తరించివుంది. ఆ పైన అంతా దట్టమైన అరణ్యం. ఆ అడవి రేఖామాత్రంగానే కనిపించింది గాని వివరంగా కానరాలేదు. ఈ రాత్రి ఎలా గడవడమా అని బార్నీ మార్టిన్ ఆలోచించారు.

"ఈ తీరంలో ఇల్లేమీ ఉండవనుకుంటాను. వాటికోసం వెదకడం వృధాశ్రమ. ఒకవేళ ఉన్నా, వాటిలో ఆటవికజాతివారు ఉంటారేమో. కనక, మనం

ఆ అడవిలోకి పోయి ఏ చెట్టుకిందో—" అని బార్నీ అంటూండగానే, అడవిలోంచి హీనస్వరంతో ఒక అరుపు వినవచ్చింది. అటువంటి అరుపు వా రెప్పుడూ వినలేదు.

"అడవిలోకి పోవడం తేమంకాదనుకుంటాను. ఇక్కడే ఉందాం ఈ రాత్రికి," అని ముగించాడు బార్నీ.

"అవును. అదే మంచిది," అని మార్టిన్ నివ్వ చెయ్యడానికి పుల్లలకోసం వెదికాడు. "అడవిలో క్రూర జంతువులు ఉండవచ్చు. కనుక తెల్లారేదాకా ఇక్కడి నుంచి కదలవద్దు."

పిస్తాలు చెకుముకిరాయి సహాయంతో కొంచెం ఎంకుగడ్డిని మండించారు. కాని మంట ఆరిపోకుండా వెయ్యడానికి తగినన్ని పుల్లలు దొరకలేదు. బార్నీ అడవిలోకి వెళ్లి కొన్ని పుల్లలు కొట్టుకువస్తానని బయలుదేరాడు. "నాజోళ్లు, మేజోళ్లు ఈ నివ్వమీద వెచ్చ చెయ్యి. కాల్చివేసేవు సుమా" అని జోళ్లు విప్పి బయలుదేరాడు.

మైదానం వాటి బార్నీ అడవిలో ప్రవేశించి ఎండిపోయిన కొమ్మలను కత్తితో నరకసాగాడు. అట్లా కొడుతూఉండగా, ఇందాక వినిపించిన అరుపు మళ్ళీ వినిపించింది. బార్నీ ఉలికిపడ్డాడు. "అదేం జంతువో తెలిస్తే బాగుండునే?" అనుకున్నాడు.

అనువాదం : నండూరి రామమోహనరావు

ఇంతలో మరోరకం అరుపు, దానితర్వాత మొదటిరకం అరుపు వరసగా వినపడ్డాయి.

పట్టుబిగించి, కనుబొమలు ముడిచి, ధైర్యంతెచ్చుకుని బార్నీ తన వని తాను చేస్తున్నాడు. అతడు సహజంగా శత్రువు ఉన్నప్పుడు అతన్ని మించిన ధైర్యవంతుడులేడు. కాని కనిపించని శత్రువు తటస్థపడితే అతని ధైర్యం ఏం పనికివస్తుంది? హఠాత్తుగా ఒక పెద్ద గబ్బిలం అతని ముక్కురాచుకుంటూ, నిశ్శబ్దంగా పోయింది. అటువంటి ఆకారం అంతకుముందు దెన్నడూ అతడు చూడలేదు. అది గబ్బిలమనికూడా అతనికి తెలియలేదు. దయ్యమేమోనని అనుమానం తట్టింది. మళ్ళీ అతనికళ్లకు దగ్గరగా ఎగురుతూ వెళ్ళింది.

“దయ్యం కానీ, గియ్యం కానీ, ఈసారి రానీ, చంపుతాను” అని బిగ్గిరిగా అనుకుని, కత్తిపత్తి పట్టుకుని చుట్టూ చూస్తున్నాడు. అలా చూస్తుండగా వెనుక పాటుగా వచ్చి గబ్బిలం అతని చెవిని రాచుకుంటూ పోయింది. కత్తితో ధన్ మని కొట్టాడు. అది గబ్బిలానికి తగలడానికి బదులు పక్కనే ఉన్న చిన్న చెట్టుకు తగిలి అందులో ఇరుక్కుపోయింది. చెట్టు గజగజలాడింది. పండిన పల్లెవో జలజల అతనిమీద రాలాయి. అవి రాలడంతో ‘బాబోయ్’ అని అరిచి వెనక్కి అడుగువేశాడు. కారణం లేకుండా భయపడినందుకు సిగ్గుపడి, అంతవరకూ కొట్టిన పుల్లలన్నీ పోగుచేసి, బుజానపెట్టుకుని గబగబ బయలుదేరాడు. వస్తూ వస్తూ ఒక చిన్న పాముమీద కాలువేశాడు. పాము మెలికలు తిరిగి అతని కాలు చుట్టవేసుకుంది. బార్నీకి ఏమన్నా భయంలేదుగాని, పాములంటే విపరీతమైన భయం. పెద్ద గావుకేకపెట్టి, బుజాన పుల్లలమోపు కింద పారవేసి, ఒడ్డుకు వరుగులంకించుకున్నాడు. సముద్రంలో మోకాలిలోతువరకూ పోయినదాకా అతడు ఆగలేదు.

“మార్జిన్! అడవినిండా డెయ్యాలేనోయ్. లోకంలోని డెయ్యాలన్నీ అక్కడే ఉన్నాయి,” అన్నాడు బార్నీ ఒగరుస్తూ.

“డెయ్యాలా!” అని సవ్యాదు మార్జిన్. “డెయ్యాలనేవి అసలులేవు. ఉన్నా, వాటిని ఎదిరిస్తాను. మనకిప్పుడు కట్టెపుల్లలు అత్యవసరం. లేకపోతే ఈ నిప్పు ఆరిపోతుంది. పద నేనుకూడా వస్తాను.”

“జోట్లు తోడుక్కుని మరిబయల్దేరేరు. డెయ్యాలంటే భయపడకపోయినా, పాములకైనా భయపడాలి కదా. కొన్ని కొన్ని పాములకు విషం ఉంటుందట,” అన్నాడు బార్నీ.

ఆట్రే వెదకకుండానే పుల్లలమోపు కనిపించింది. అది పీసుకువచ్చి మంట పెద్దదిచేశారు. మంటదగ్గర కూర్చుంటే హాయిగా ఉంది. తినడానికేమీ లేనిమాట నిజమే. ఆ సాయంత్రం ఖద్గోలనాకలో దిట్టంగా తినడంచేత ఇప్పుడు ఆకలిగాలేదు. కనుక తిండిబెంగలేదు. అలాకూర్చుని తమ నిస్సహాయస్థితినిగూర్చి ముచ్చటించుకున్నారు. ఇంతలో దూరంగా ఉరుములధ్వని వినబడింది. బార్నీ భయపడి లేచాడు.

“ఏమిటది బార్నీ?” అన్నాడు మార్జిన్.

“వస్తోంది, వస్తోంది” అంటూ బార్నీ ఆకాశంకేసి ఆందోళనగా చూశాడు.

“వానేగా వచ్చేది. వస్తే రానీ. ఆ పొదలకింద దాక్కుందాం ”

“ఈ ఉష్ణమండలాల్లో వాన ఎప్పుడైనా చూశావా?” బార్నీ అడిగాడు.

“లేదు.”

“అయితే నేను చెప్పినట్టు విని, మట్లాడకుండా నా వెంటరా,” అని బార్నీ బయల్దేరాడు. కత్తి, పిస్కాలు బెట్టులో దోపుకుని అడవికేసి, పరిగెత్తాడు. మార్జిన్ కూడా ఎందుకో అని ఆశ్చర్యపడుతూ పరిగెత్తాడు.

వారు పరిగెత్తడం మంచిదే అయింది. నల్లటి మబ్బులు అన్నిదిక్కులనుండి బయలుదేరి చూస్తుండగానే ఆకాశమంతా మేఘాచ్ఛన్నమైపోయింది. వారు అడవిలో అడుగుపెట్టారోలేదో, గాఢాంధకారం, చేప్తో ముట్టుకోవచ్చు ననిపించేటంత దట్టమైన అంధకారం ఆవరించింది. వెంటనే ఒక మెరుపు మెరిసింది. ఎంత హఠాత్తుగా వచ్చి హఠాత్తుగా మాయమైనట్లు అనిపించింది. మెరుపు తరవాత చీకటి పదిరెట్లు దట్టమైనట్లు తోచింది. ఎక్కడో పిడుగుపడింది. ఆకాశంలో గోళాలు ఒకదాన్నొకటి ఢీకొంటున్నట్లు ఉరుములు ధమధమధ్వనిచేశాయి. మెరుపుమెరిసినప్పుడు ఆ క్షణంసేపు కాంతిలో మన మిత్రులకు ఒక మహావృతం కనిపించింది. దాని కొమ్మలు, ఆకులు గుబురుగా ఉన్నాయి.



దానికిందికి ఇరువురూ పరుగెత్తారు. చెట్లెక్కి కొమ్మల మధ్య కూర్చున్నారోలేదో వర్షం ప్రారంభమైంది. ప్రారంభం కావడమే ఉద్దేశంగా ప్రారంభమైంది. అటువంటి వర్షం మార్టిన్ ఎన్నడూ చూడలేదు. అటువంటివర్షం కురుస్తుందని అతడు ఊహించుకున్నాడేమిట. వెడల్పాటి బరువైన ఇరువరేకులు కురుస్తున్నట్లు జలభారాలు పడ్డాయి. హోరున ఒకటే ధ్వనికూడా ప్రారంభమైంది.

గాలి తీవ్రంగా వీచింది. చెట్లు వంగాయి. ఎత్తైన చెట్లకొమ్మలు పెద్దపెద్దవి కెళ్ళకెళ్ళా విరుచుకుపడ్డాయి. ఆకాశంలో ప్రకృతిశక్తులమధ్య జరిగే ఆ ఘోర యుద్ధానికి భూమికూడా భయపడి వణికిపోతున్నట్లు తోచింది. ఇంతటితో నృప్తి అంతమొందుతుందని కించింది. కొమ్మలమధ్య కూర్చుని మానంగా ఆ బీభత్సాన్ని చూస్తూ, తాము ప్రకృతి శక్తులమధ్య ఎంత నిస్సహాయులో, ఎంత దుర్బలులో ఆలోచిస్తూ దేవుణ్ణి ప్రార్థించడంకంటే మరేమీ చేయలేక పోయారు.

కొన్ని గంటలకేపు వర్షంసాగింది. అప్పుడు మింత జూతాత్తుగా వచ్చిందో అంత జూతాత్తుగానూ ఆగిపోయింది. మళ్ళీ తారలు ఆకాశపు రంగులం మీదికి అవతరించి ప్రకాశించాయి.

మార్టిన్, బార్నీ చెట్టుదిగి వచ్చి నముద్రపు టాడ్డుకే పోదామని నడిచారు. కాని అది సాధ్యం కాలేదు. తొందర తొందరగా అడవిలోకి రావడంలో నముద్రం వీ దిక్కున ఉన్నదోకూడా మరిచిపోయారు. ఇంతసేపు వానలో కూర్చున్న తరవాత ఇప్పుడు దోవ అనలే వెలియలేదు. అంతకంతకూ అడవిలోకి చొచ్చుకుపోయారు. నడిచి నడిచి అలిసిపోయారు. చీకట్లో మాటిమాటికీ కాలుజాతి పడ్డారు. ఇక లాభం లేదని, తెల్లారేదాకా అక్కడే గడప నిశ్చయించారు. మరికొంతదూరం నడిచి, అక్కడ కొంచెం బయలుగా ఉండంచేత, ఆగారు. ఒక చెట్టుకింద పొడిగా ఉన్న పోటు చూసుకుని, చెట్టుకు అనుకుని, గాఢంగా నిద్ర పోయారు.

8

“ఆహాహా! భూలోకస్వర్గం!”

దక్షిణ అమెరికాతీరాన దిగిన మర్నాడు ఉదయం మార్టిన్ రాట్లర్ నిద్రలేస్తూనే వున్న మాటలివి.

కిందటిరాత్రి వీ చెట్టుకిందపడి నిద్రపోయాలో, ఆ చెట్టుకిందే పెల్లకిలా వడుకుని ఒక లావాటి వేరును తలగడగా పెట్టుకుని, ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ బార్నీ ఓళ్లనగ్గ అన్న మాటలివి.

మార్టిన్ కళ్లు తెరిచిచూసి తనుకూడా ఆశ్చర్య పడ్డాడు. వారు అలా ఆశ్చర్యపడడంలో ఆశ్చర్య మేమిలేదు. గతసాయంత్రం నముద్రమొదలకండగా సూర్యకాంతి చూశారు. మళ్ళీ సూర్యకాంతి వచ్చే నరికి బ్రెజిల్ దేశపు అదృశ్యతారణ్యాలలో ఉన్నారు.

వాగు ఆశ్చర్యంతో నిశ్చేష్టులైపోవడానికి కారణం లేకపోలేదు. కళ్లు చెదిరిపోయే అటువంటి దృశ్యం పారితంతుమున్నెన్నడూ చూడలేదు. దట్టమైన వృక్షసముదాయమే ఎటు చూసినా కనబడింది. మొక్కలు, పొదలు, పువ్వులు చిత్రచిత్రమైనవి, రంగు రంగులు గలవి కళ్ళెదుట నాట్యంచేశాయి. ఒక్కదాని పేరూ, ఉపయోగమూ పారికి తెలియదు. ఆకారంలో, పరిమాణంలో, వర్ణంలో భిన్నభిన్నమైన అత్యున్నత వృక్షాలు బారులుతీరి ఉన్నాయి. కొన్ని చెట్ల మొదట్లో ఇరవై అడుగుల కైవారం కలిగి వున్నాయి. కొన్ని నన్నగా, పొడవుగా, నిటారుగా ఉన్నాయి. కొన్ని ఒకదాన్నొకటి మెలికలు వేసుకుని పైకి పెరిగాయి. కొన్ని చెట్ల మొదళ్ళకు చుట్టూ, అవి పడిపోకుండా కాపాడడానికా అన్నట్లు వెడల్పాటి చెక్కలపంటివి పెరిగాయి. ఫలభారంతో, శాఖాభారంతో కొన్ని చెట్లు వంగాయి. నారింజ వృక్షాలు నండిన పళ్లతో బంగారంలాగ మెరిసిపోతున్నాయి. తాళవృక్షాలు రీవిగా అన్ని చెట్లకంటే ఎత్తుగా పెరిగి విననకర్తలవంటి కొమ్మలను గాలిలో ఊగిస్తున్నాయి. అరటిచెట్లు విశాలమైన ఆకులను కదిలిస్తూ చల్లని నీడ కలగజేస్తున్నాయి.

ఈ చెట్లన్నిటినీ పెనవేసుకుని అనంతభార్యకమైన

అతలు మైకి పెరిగి తోరణాలవలె వేలాడుతున్నాయి. కొన్ని అతలు తాము పెనవేసుకున్న చెట్లను తామే చంపి, ఎండిపోయేట్లు చేస్తున్నాయి. అతల తాలూకు పువ్వులు, చెట్ల తాలూకు పువ్వులు కలిసిపోయి వీవి వేనివో తెలియరావటంలేదు.

వక్షులు—అబ్బ! కొన్ని వేల అక్షల వక్షులు! వాటి ఈకలలో ఆకుపచ్చనివి, బంగారువన్నెవి, ఎర్రనివి, పసుపుపచ్చనివి, నీలపువి ఉన్నాయి. నవ నవలాడుతూ, ధగధగ మెరుస్తున్నాయి. శరీరం ఎంత పొడుగున్నదో, ముక్కు అంత పొడుగున్న పెద్ద వక్షులు చెట్టుచెట్టుకూ ఎగురుతున్నాయి. తేనెటీగ

అంత చిన్నవక్షులు నంగీతంలాగా వీదో ఆలాపిస్తూ పువ్వు పువ్వుకూ ఎగురుతున్నాయి. ఈ చిన్నవక్షులకు కోపం ఎక్కువ కాబోలు; నిమిష నిమిషానికీ తమలో తాము దెబ్బలాడుకుంటున్నాయి. విశాల మైన నీలమైన రెక్కలుగల నీతాకోక చిలుకలు వామరూగా తిరుగుతున్నాయి.

కొమ్మలమధ్య ఆకులచాటున చాక్కుని జోలెడు కోతులు 'ఈ కొత్తవా రెవరా?' అని ఆశ్చర్యంతో చూస్తున్నాయి. మళ్ళీ శయపడి, కీచుకీచు మని రొదచేస్తూ చెట్టునుండి చెట్టుకు రయ్యిన ఎగిరి దూకి పారిపోతున్నాయి. కొన్ని పెద్దవిగా, ఎర్రగా,



అనాసిన్ నాలుగు

మందులయొక్క

ఒక వైజ్ఞానిక మిశ్రమము.

'అనాసిన్' నాలుగు మందులయొక్క వైజ్ఞానిక మిశ్రమము అది నరముల మొత్త స్థానములందు ఉన్నమైన మిశ్రమవర్గము జరిపి, నెప్ప, తలనెప్ప, జలుములు, జ్వరం, వమ్మనెప్ప మరియు కండరాల నొప్పులనుండి శ్రమవిముక్తి కలిగించును.

- 1 శ్రివైన: అధిక శక్తి నిచ్చు మరియు జ్వరనివారణ మొనర్చు గుణాలకు ప్రఖ్యాతి గాంచినది. జ్వరాన్ని తగ్గించడంలో మిక్కిలి శక్తిగలది.
- 2 కపిన్: బలహీనానికి మరియు చిక్కిపోయినందులకు తగిన బెడదమని విరివిగా వాడబడుచున్నది. ఏనాటిను: ఉన్నమైన బాదా నివారణ జ్వర నివారణయని ప్రఖ్యాతిచెందినది.
- 3 అసిటైల్ సాలిసిలిక్ ఆసిడ్: తలనెప్ప, మరియు అలాటి బాధలను పోగొట్టుటకు మిగుల ఉపయోగపడెను.
- 4

ఈ నాలుగు మందులూ సరిగా వైద్యునియొక్క బెడదయోగము వలె పనిచేయును 'అనాసిన్' గుండెకు హాని కలిగించదు లేక కడుపును అవకతవక చేయదు. నెప్ప, తలనెప్ప జలుములు, వమ్మనెప్ప మరియు కండరాల నొప్పులనుండి శ్రమంగా నూరకీతమైన మరియు రూఢియైన విముక్తికొరకు ఎల్లప్పుడూ 'అనాసిన్'నే వాడండి.



లక్షలాది మందికి బాధావిముక్తిని కలిగించును



అనవ్యంగంగా ఉన్నాయి. వాటి ముఖాలు నీలంగా వికృతంగా ఉన్నాయి. ఎవరో బంధువులు చచ్చిపోతే వీడుస్తున్నట్టు మొహాలు పెట్టి చాలా విచారంగా కనిపించాయి. కొన్ని కోతులు బాగా చిన్నవిగా అందంగా ఉన్నాయి. కోతి ఎంత చిన్నదైతే తోక అంత పొడుగ్గా ఉన్నట్టు బార్నీ గ్రహించాడు.

మధురమైన ను వా న న లు, సుందరమైన దృశ్యాలు, హాయిగొలిపే కిలకలారావాలు వారిని తనవలెగా చేశాయి. ఇది భూలోకమా, మరో లోకమా అనిపించే ఆ వాతావరణంలో కళ్ళు తెరిచిన బార్నీ “ఆహాహా! భూలోక స్వర్గం!” అన్నాడంటే ఆశ్చర్యం ఏముంది?

బార్నీ లేవడానికి ప్రయత్నించాడు. అప్పుడు గాని అది స్వర్గంకాదని, అక్కడా కొన్ని బాధలు ఉన్నాయని తెలియలేదు. రాత్రంతా తడిబట్టలతోనే వడుకుని నిద్రపోవడంవల్ల, వళ్ళంతా బిగుసుకుని నొప్పి పెడుతోంది. రాత్రి తెల్లవాల్సా దోమలు కుట్టడంవల్ల మొగమంతా వాచిపోయింది.

“చావండి” అంటూ కోపంగా తన మొహం మీద తనే దెబ్బవేశాడు. ఆ దెబ్బకి కనీసం రెండు మూడు వందల దోమలు కాలధర్మం చెందాయి. పెంటనే మరికొన్ని వేల దోమలు ముట్టడించాయి. వీటితో ఈవిధంగా కుస్తీపట్టి లాభంలేదని, ఓర్పు వహించాలని బార్నీ గ్రహించాడు. ఓర్వే కాకుండా పొగకూడా ఈనందర్భంలో పనికివస్తుందని అతడు అనతికాలంలో గ్రహించాడు.

“మనం ఏం తిండాం బార్నీ?” మార్టిన్ ప్రశ్నించాడు.

“నీ ఇష్టం వచ్చింది తిను” అని బార్నీ ఆ అరణ్యమంతా తన సొంతమైనట్టు చుట్టూ చూపించాడు.

“నేను నారింజలు తింటాను,” అని ఒక చెట్టు దగ్గరికి వెళ్లాడు.

“నేను రేగుపళ్లు తింటాను” అన్నాడు బార్నీ. ఇద్దరూ చెల్లెక్కి చాలాపళ్లు రకరకాలవి కోసి చెట్టుకింద పోగుచేశారు. నిస్స రాజేయ్యడానికి బార్నీ ప్రయత్నించాడు. వండడానికి పదార్థాలున్నాయని మంటకూడా ఉంటే బాగుంటుందని, పొగకి దోమలు ఈగలు తొలగిపోతాయని అతని ఆలోచన. కాని నిస్సచేయ్యడం తేలికగా సాధ్యంకాలేదు. కిందటి రాత్రి కురిసిన వానకి అన్నీ తడిసి నానిపోయి ఉన్నాయి. ఎండుగడ్డి ఒక్క పోచలయినా దొరకలేదు. చాలాసేపు వెదకి వెదకి చివరికి కొంత సంపాదించి దాన్ని పిస్తోలుమందులో రాచిరాచి, ఎండ బెట్టి ఎలాగైతేనేం తంటాలుపడి వెలిగించాడు.

వారు కోసిన పళ్ళలో కొన్ని తియ్యగా ఉన్నాయి; కొన్ని చేదుగా ఉన్నాయి. చేదువి పారేసి తీసివి తిన్నారు. తరవాత ఏం చేయడమా అని ఆలోచించారు.

“ఈ చిలకలతో, ఈ కోతులతో మనం ఉండలేము. ఇక్కడక్కడైనా పట్నవాసమో, పల్లెవాసమో ఉండేమో వెదకాలి. అదృష్టం బాగుంటే ఏదైనా ఓడకూడా కనబడవచ్చు,” అని మార్టిన్ అన్నాడు.

“నిజమే” బార్నీ అన్నాడు: “మనకి ఈ ప్రాంతంలో తుదా మొదలూ తెలియదు కనుక, ముక్కుకు సూటిగా పోదాం. ఏదన్నా తిరిలేదాకా అలా పోవడమే మంచిది.”

“అదే నేనూ అనుకుంటున్నాను. ఆలస్యమొదకు, తక్షణం బయలుదేరుదాం.”

నర్దుకోడానికి మూటా ముల్లె లేదు కనుక కూర్చున్న వాళ్ళల్లా నుంచోవడమే తరవాయిగా బయల్దేరారు.

(ఇంకా ఉంది)

పూర్వం విశ్రాంతి ఉండేవాడు.

అతనికి రామయ్య, భీమయ్య, సోమయ్య అని ముగ్గురు కొడుకులు. రైతు చనిపోతూ పెద్దవానికి పోలం, రెండోవానికి తన గుర్రం, మూడోవానికి ఒక పిల్లిచ్చి చనిపోయాడు.

మూడో వాడైన సోమయ్యకు
 చాలా విచారం కలిగింది. ఆ
 పిల్లితో ఏం చెయ్యాలో తోచ
 లేదు. తన అన్నలకి జీవనోపాధికి
 పనికివచ్చేవి ఉండగా, తనకు
 ఎందుకూ కొరగానిపిల్లి దొరికిం
 దేమిటా అని చింతించాడు. అతని
 చింతచూసి మార్బాలం ఇలా అంది.
 “అయ్యా! మీరు చింతించవద్దు.
 పాలంకంటే, గుర్రంకంటే నేనే
 గొప్పదాన్నని మీకు నిరూపిస్తాను.
 కాళ్లకిజోళ్లు, పిక నంచి కొన్ని
 పెట్టండి ముందు.”

సామయ్య తన కబ్బంకా ఖర్చు
పట్టి ముద్దొస్తే చెప్పలు, ఒకనంచీ
కొన్నాడు.

పిల్లి చెప్పలు తోడు కుప్పరి,
నంచీ బుజాన వేసుకుని వెళ్ళింది.
ఎక్కడో కొంత గోధుమ పొట్టు
నంపాదించి నంచీలో పోసుకుంది.
శుచ్చిపోయినట్టు కదలకుండా వదు
కుంది. గోధుమ పొట్టుకోసం ఆశ
పడి ఒక చెవులపిల్లి నంచీలో
దూరింది. పిల్లి గభాలున దాన్ని
పట్టుకుని చంపి, ఆ దేశపురాజుగారి
వద్దకు పట్టుకెళ్ళింది. "రాజా!

విజయపుర యువరాజుగారు మీకు ఆనందం వట్టలేకపోయాడు. కానుకగా ఒక చెవులపిల్లిని పంపించారు. దీన్ని ఉల్లిపాయలతో ఉడకబెట్టి తింటే ఎంత రుచిగా ఉంటుందో, మీరే తినకూడాలి”, దేశాడు.

“చెప్పలట్టి మాంసం తినాలని పరిగెత్తుకొంది: “నాతో రా, నీ నా కన్నా శ్లనుండ్ ముచ్చటగా కొక చెరువు చూపిస్తాను. అందులో ఉంది. మావంటివాడికి ఇంతవర నువ్వు శ్రుంగా స్నానం కెక్కడా దొరకలేదు. అహం ఏమి చెయ్యాలి” అన్నది.

నా అద్వైతం. మీ యువరాజుకు రాజగారి రథం వెళ్లే బాట నా నమస్కారాలని చెప్పు” పక్కన ఉన్న చెరువుదగ్గరికి సోమి అన్నాడు రాజగారు. యును తీసుకువెళ్ళింది. చిరిసి

మరుచటి ఉదయం పిల్లి రేండు పోయిన తరువాత గుడ్డలను తొలగించి
తెల్లపాత్రాలను పట్టించి మళ్ళీ వేయించి ఒక బండరాతి కింద
యవరాజుగారే పంపించారని చెప్పి దాదించి. తరువాత చదువులో విగ్రహ
రాజుగారికిచ్చింది. రాజుగారు స్నానం చేస్తూ ఉండమంది.





మంద హానం హాటో : ౩ నిద్యాపతి—గుంటూరు.

కొంత నేపటికి రాజగారు ఆ యువరాజుగారు ముక్కుల్ని సర్వ

మాధాన వచ్చారు. "అయ్యో, అయ్యో" అని పిల్లి అశశం చేస్తాడు.

"ఏమి పేమిటి" అని రాజగారు రాజగారు రథంలో అక్కడే

అడుర్దాగా అడిగాడు. "ఏమి పేమిటి" అని రాజగారు యువరాజుగారు నీళ్ళలో దిగి న్నానం చేస్తుండగా దొంగలువచ్చి, ఆయనబట్టలు ఎత్తుకు పోయారు. ఆయన నీళ్ళలో ఉన్నాడు. బట్టలు లేచే ఏటా బయటికి రావడం? నీళ్ళలో నానతే జలుబు చేస్తుందో ఏమిటో ఖర్చు..." అన్నది.

రాజగారు తన నేపథ్యంలో ఒకణ్ణి పిలిచి వెంటనే కొటకుపోయి తన పెళ్లిస్తాడు తోడుక్కున్న విలువైన బట్టలు తీసుకురమ్మని అడ్డపించాడు. అది రాగానే వాటిని పోమయ్య తోడుక్కున్నాడు. వాటిలో అతడు నిజంగా చేదీవ్య మానంగా ప్రకాశించాడు. అతన్ని చూస్తూనే రాజగారి కుమార్తె అతన్ని ప్రేమించేసింది. రాజగారికి ఆశ్చర్యం వేసింది అతని అందం చూసి. "అదిగో అమ్మాయీ! నేను తీరవైదీల్లో కేందట మీ ఆమ్మని పెళ్లి చేసుకున్న రోజున అలాగే ఉన్నాను," అని. తన మానవ్యంగా చెప్పాడు.

పిల్లి తన జన్మపారివండుకు నంతో మింగి, మళ్ళీ ముందుకు పరుగెత్తుకు పోయింది. కొన్ని పోలాలు కనిపించాయి. అందులో ఒకచేనే రైతులను పిలిచి అది ఇలా అంది. "రాజగారు పడుస్తారు. ఈ పోలాల్ని విజయపుర యువరాజుగారి పొండి పోములని ఆయన తో వివాహం చేపాలి. అలా చెప్పకపోతే మా

యవరాజుగారు ముక్కుల్ని సర్వ

రాజగారు రథంలో అక్కడే యుండి మీకు?" అని రాజగారు చెప్పాడు. "ఈ పోలాల్ని ఏమి పోమయ్య ను చూసి ఆశ్చర్యంగా అన్నాడు. పోమయ్య తెల్ల బోటూ చిరునవ్వు నవ్వాడు. రాజ

లంతా నవ్వాడానని అన్నాడు.

"అబ్బో! ఎన్ని పోలాలున్నా యండి మీకు?" అని రాజగారు పోమయ్య ను చూసి ఆశ్చర్యంగా అన్నాడు. పోమయ్య తెల్ల బోటూ చిరునవ్వు నవ్వాడు. రాజ



....దేనికోసం?

17. ఘరానా దొంగలు

ఒక జామతోటలోకి రెండు కోతులు ప్రవేశించాయి.

“మన జాతివాళ్లకి దొంగతనం బాగా అలవాటైపోయింది. ఈ అలవాటు పోగొట్టాలి,” అని నిశ్చయించాయి.

“ముందు మనంతట మనమే నిగ్రహం నేర్చుకోవాలి. మన్ని మనం అదుపులో పెట్టుకోవాలి. ఒకపని చేద్దాం: నువ్వు నన్ను చూస్తూఉండు. నిన్ను నేను కనిపెట్టి ఉంటాను. అప్పుడు మనం దొంగతనం చేద్దామనుకున్నా ఏలువడదు,” అని ఒక కోతి అన్నది.

“అమోఘమైన ఆలోచన,” అన్నది రెండో కోతి.

నరే, ఒకదాన్నొకటి కాపలా కాయడం మొదలెట్టాయి.

కొంతసేపటికి, ఒకటి ఎటో చూస్తూ ఉండగా, రెండోది లటుక్కున ఒక జామపండుకోసి నోట్లో కుక్కుకుని, ఏ మీ ఎరగనట్టు,

రెండో కోతికేసి చూడసాగింది.

కాని ఆ కోతి జామపండు కోసేటప్పుడే, ఇంకో కోతి తనుకూడా మరో జామపండు కోసుకుని నోట్లో పెట్టుకుని గవ్ చిప్ గా చూడసాగింది.

ఈవిధంగా రెండు మర్కటాలూ నోట్లమూసుకుని ఒకదాన్నొకటి మానంగా చూసుకున్నాయి.

చివరికి దీని రహస్యం దానికీ, దాని రహస్యం దీనికీ తెలిసిపోయింది.

“ను ... ను...నువ్వు...” అని కోపంగా మొదటికోతి రెండో కోతిని ఏదో అసభ్యుని నోరు మూసుకుంది.

రెండోదికూడా కోపం తెచ్చుకుని “ను...నువ్వో...” అని చటుక్కున నోరు మూసేసుకుంది.

‘ఫీ, దొంగబుద్ధి, పోనిచ్చుకుంది కాదు’ అని దాన్ని ఇదీ, దీన్ని అదీ అసహ్యించుకున్నాయి. ఎంత

అసహ్యం వేసినా, అవి చేసిన పనికి వాటికే నవ్వు వచ్చింది. “హహహహ” అని రెండూ పగలబడి నవ్వాయి. వెంటనే రెండు జామపండ్లు కిందకి దొర్లాయి.

నవ్వుకుంటూ దేని జామపండు అది తీసుకుంది. అప్పుడు రెండూ కలిసి గొంతెత్తి,

“నాకు తెలుసులే

నీ కిటుకూ...

నీకు తెలుసులే

నా కిటుకూ...

అయినా గవ్ చిప్

మన నోట్లమటుకూ...”

అని పాట పాడాయి.

తరవాత ఎంతో గౌరవ భావంతో ఒకదానికొకటి వంగి నమస్కరించి, జామపండ్లు నోట్లో వేసుకుని నెమ్మదిగా నములుతూ “తేలిగ్గా తేల్చేశాం గదా, మన తగాదా?” అని పరస్పరం అభినందించుకున్నాయి. ★

★ పిల్లి చేసిన పెళ్లి ★

గారు, కూతురు చెవిలో “చూశావా? యువరాజు తెల్ల మొహం వేశాడు. నేను మీ అమ్మని పెళ్ళిచేసుకున్న రోజున కూడా అలాగే తెల్లబోయి చూశాను” అన్నాడు.

పిల్లి ఇంకా ముందుకుపోయింది. ఒక అడవిలో ప్రవేశించింది. అక్కడొక బ్రహ్మాండమైన రత్నాల భవనం ఉన్నది. అందులో ఒక రాక్ష

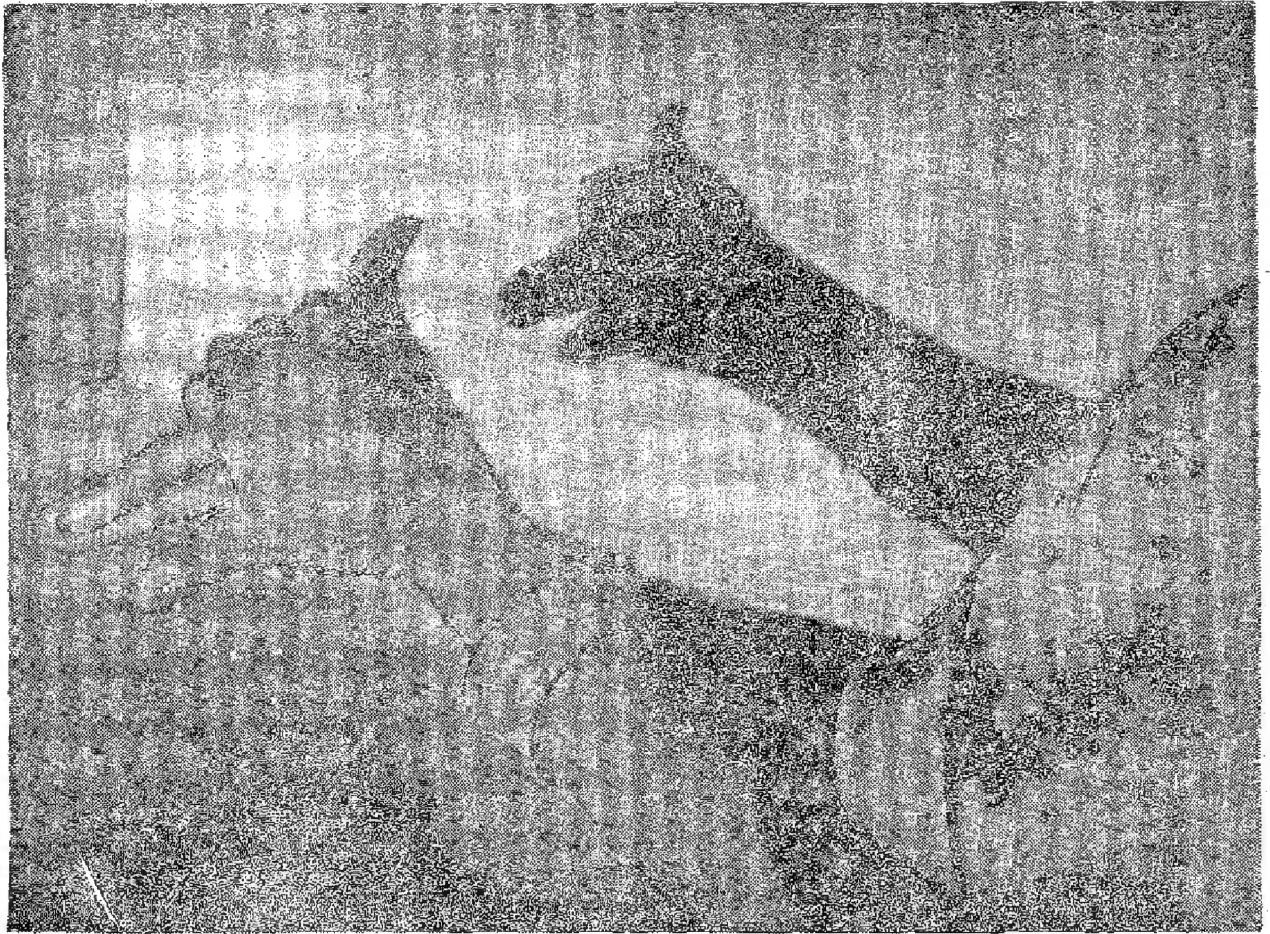
సుడు ఉంటున్నాడు. ఇండాకటి పొలాలన్నీ ఆ రాక్షసుడివే. పిల్లి రాక్షసుడి దగ్గరికెళ్ళి నమస్కరించి “ఏమండీ, మీ గొప్పదనం దేశ దేశాలకి పాకింది. నేను నాలుగు వేల మైళ్ళ దూరం నుంచి వస్తు వస్తున్నాను, మిమ్మల్ని చూడడానికి. మీరు ఏ రూపం కావలిస్తే ఆ రూపం ధరించ గలరట గదా?”

అన్నది.

“నిజమే” అని రాక్షసుడు సింహంగా మారాడు.

“సింహంగా మారడం కష్టం కాదులెండి. కొంచెం గాలి పూరిస్తే ఎవరైనా కొంచెం లావుగా కనిపిస్తారు. చిన్న ఆకారానికి మారడమే కష్టం. మీరు ఎలుకగా మారగలరా?” అని ప్రశ్నించింది పిల్లి.

“అబ్బే చాలా తేలిక. నీకు తెలియదా ఏమిటి? ఇదుగో చూడు”,



పి. ఐ. టి. డి.

హయాద్రిత కాదుడు: ఎన్. 9045—మద్రాసు.

అంటూ ఆ పెరిబాగుల రాక్షసుడు ఎలుకగా మారాడు. భూమి, మార గానే ఇల్లి దూకి వచ్చి ఇట్టకు తిశేసింది.

ఇంతలో రాజగారి రథం అక్కడికి వచ్చింది. రాజుల భవనం కలుపులు తెరిచి పిల్లి నారికి స్వాగత మిచ్చింది, “రండి, ఇదే మా యవ రాజగారి భవనం!” అంటూ.

రాజగారు అన్నో సుఖవం! వం భవనం!” అన్నాడు. తను నీ “యువరాజా! మా ఆమ్మాయి కొంచెం వెయ్యి పున్నుకుం రిఫు వింపండి” అన్నాడు. హయ్య సిగ్గు పడుతూ యవరాజి చెయ్యిల్లాగు పున్నాడు. “తను మీ అమ్మను

పల్లాడినన్నడు, పేల్లిలో ఆ లా గే సిగ్గుపడ్డాను” కూతురితో అని మళ్ళీ సిగ్గుపడ్డాడు రాజగారు.

పిల్లి చంటకాలలోకి పల్లి రక రకాల పదార్థాలు, పానీయాలు తయారు చేయించి, మహారాజులకు తిన విందు ఏర్పాటు చేసింది. కణంలో అన్నీ తయారైనాయి. రాజగారు కడుపుపట్టినంత తిరి బ్రేవుతుంటూ నామయ్యతో తిని అన్నాడు. “యువరాజా! మీరు సిగ్గుపడుతూ పొత్తిగా ఏమీ తిననే లేదు. నేనూ నా పెళ్ళిలో ఇలాకే సిగ్గుపడి ఏమీ తినకేదా మిమ్మల్ని చూస్తే మా అమ్మాయిని ప్రేమించినట్టు కనబడుతున్నాను.

ఆమెకూడా మిమ్మల్ని ప్రేమించి నట్టు కనబడుతోంది. మరి ఇక అభ్యంతరం ఏమంది పెళ్ళి?”

హయ్య సిగ్గుపడుతూనే తన కేవల అభ్యంతరం లేదన్నాడు.

ఆ తరువాత హయ్యకు యవ రాజితో వైభవంగా పెళ్ళిజరిగింది. పెళ్ళికి పిల్లి రాకూడదని అంటారు. కాని నామయ్యపెళ్ళి హయ్య పిల్లి రాకుండా ఎలా జరుగుతుంది. అరిగిపోయిన వాతచెట్టులు వాకేసి, మహారాజులు తొడుక్కుకే బంగారపు నగిషీ, బరిగల చెప్పులు తొడుక్కుని దర్జాగా వచ్చి తన యజమాని పెళ్ళిమోసి అరచించింది.

★

(11 వ పేజీ తరువాయి)

తర్వాతనే కనుక్కున్నారని రసికులు. ఆ విషయం "ముక్కు తిమ్మ నారాయణమధుపలుకు" అని అయిన కవిత్వాన్ని చూచి మరిసి పోయారు. పెద్దనామాకృష్ణుడు ముక్కును గురించి యేదీ చెప్పినట్లు తోచదుగాని, అయిన ముక్కుచూత్రం అసాధ్యమైనది. అయిన గారి ముక్కును ఈ కాలంలో అయితే ఇవ్వాడు చేసేవారు. "ముదమద సారథి విభవ - ద్విగుణిత ఘనసార సాంద్ర వీటిగంధ - స్థగితేతర పరిమళమై - మగువ పాలుపు తెలుపు నొక్కమారుత" మును అయిన ముక్కు గురించగలిగింది. "నిరుపాతి క్షులం"లో "రమణీప్రియదూతిక" తెచ్చి యిచ్చే తాంబూలంలోని కన్నురి (చూతల!) వచ్చి కర్పూరపువాసనలే "స్యగమద సారథి విభవ ద్విగుణిత ఘనసార సాంద్ర వీటి గంధం"గాను, అంతకు మించి ఆ విడము తెచ్చిన అమృత్యు వాసనే "మగువపాలుపు తెలుపు చూతలం"గానూ మనచరిత్రంలో వెలిసి మనదాకా వచ్చింది. అటువంటి అంగరంగ వైభాగాలను త్యజించి, "కైకలక్ష్మణుడంటు చేరుటకునై చింతించెదన్" అని కవిత్వం మొదలు పెట్టిన పోతన ముక్కు "నీరజాత సంతసనీ వనహలికా గంధ మబ్బలేని ప్రాణమేల?" అని దివ్యవాసలవైపు వెళ్ళింది. అర్చకభలలోని రాక్షసుని ముక్కుకు "నరవాసన" ఘను ఘను లాడుతూ పట్టుపడి పోతుంది. అసలు ఏ వాసనా కనిపెట్టలేని ముక్కును, "గాడి నేమెరుగు గంధపాడి వాసన" అని గాడితముక్కుకు, "పంది మరచి మెచ్చు పన్నీరు మెచ్చునా?" అని

పంది ముక్కుకు పోలుస్తారు. కొన్ని అక్షరాలను ముక్కుతో పలకబలిసి వస్తుంది. వానిని వ్యాకరణ శాస్త్రం "అనువాసికములు" అని విభాగించివారు. అసలు మళ్ళా భాష, చైతా భాష ముక్కుయాస (Nasal accent) తోనే నూటాడుతారు. ముక్కుతో దనివితేనే కొందరికి పద్యం సాగుతుంది. కొందరికి పాదం ముక్కునిండా కూరినేనే కలం సాగుతుంది. ఆ రీతిగా నాట్యానికి వశమైన వారికి అదిలేకుంటే "ముక్కుబుట్టలు మరిగి పోతవి." మనలో చాలామందికి "ముక్కుకు నూటిగా" చెక్కడం అలవాటు. సోమరి పోతులు పనిచేయడానికి "ముక్కుతో ఏడుస్తారు." దాన్నే "ముక్కుకై అకరణ" అని తమిళులు అంటారు. "ముక్కుమీర కొపం" గలవాగు "ముక్కుకొసి" అని విరుదు పొంగుతారు. చీటికి నూటికి చిన్న విషయాలకు కొపగించే వారిలో పడలేక విసిగి "చీటికే పోయేముక్కు ఎన్నాళ్ళుంటుంది తెమ్మని" ఉపేక్షిస్తారు. ఆ సంవర్షంలోనే "కుమ్మిగే ఉడిపోయే ముక్కును ఎన్నాళ్ళు ఆపగలం?" అనికూడా అంటారు. కమ్మరి మనుష్యులకు ఎంత తిన్నా "ముక్కులోకి" చాలాగు. కాని వారు "ముక్కుదాకా"నే తింటారు. "నూతీ ముక్కు మామి" గిట్టని వారి మనస్సు నొప్పించడం కొందరికి దురలవాటు. మధ్యతరగతి సంసారాల్లోని ఆర్థిక పరిణులు "ముక్కుపట్టుకొంటే" (సాగం పోయే పరిస్థితిలో) వుండడం సహజం. అలరి చి్చిరి వారిని అదుపు ఆజ్ఞలలోకి తేవలెనంటే "ముక్కుకు గాలిం చేసి లాక్కు" రావలసి వస్తుంది. ముక్కు మొగం

ఎరగనివారితో మెలగడం సామాన్యం కాదు. ఏ జోలి అక్కరలేనివారు కృష్ణ రామ అనుకుంటూ "ముక్కు మూసుకుని" మూల కూర్చుని వుంటారు. ఈత రొనివారు నీళ్ళలో "ముక్కుపట్టుకొని ముగిలు" చేస్తారు కొందరు చేగుమందు కూడా "ముక్కుపట్టుకొనే" తాగుతారు. ఆశ్చర్యం విలిమించినే "జ్ఞారా!" అంటూ "ముక్కు విడవ వేలు పెట్టుకొంటూ"ను. బిడ్డలు ఆటే దక్కనివారు పిల్లలకు ముక్కుకు ఇది కుప్పకూర్చి అని పేగు పెడతారు. కొందరికి "ముక్కు పెరిగి"నే నెళ్ళుగు కారుతుంది.

తేనెనడుసుకు "ముక్కు పచ్చి" అని ప్రాయం అంటారు. కళ్ళ జోళ్ళు "ముక్కుదాలు" అనే ముద్దుపేరుకూడా వుంది. అగతంగాకూడా "ముక్కుకణ్ణాడి" అనే అంటారు. ఆ ముక్కుదాలనే "ముద్దు ముగగు నుండు, ముక్కు పూచునుండు. నేవులు గెండు - గి నెంపనాక్కు" అని చమత్కరించివా డొక కవి. పిల్లలకు "ముక్కుకొసి సున్నం పెడతాము" అని భయ పెడతాము. మన సామెత ప్రకారం నువం "ముక్కుకొసి న" గాయానికి "సున్నం పెడి" మాన్వదలిస్తే అరవలు "ముక్కురచ్చ మొళగానాడి" చేసి (అనగా ముక్కుకొసి మిరపనాడి వేస్తాము అని అర్థం) వుండుమీర కాగం చల్లుతారు. కొన్ని గూళ్ళ పిల్లలు "కొత్తీ, నా ముక్కు దురన" అంటూ అల్లరిచేస్తారు. ఒకరినొకరు బర్బాముక్కు, గనిముక్కు, సాబ్బముక్కు" అని వేళాకోళం చేసుకొంటారు.

ముక్కు తాగు లేక గొడ్డను అగువు లోకి చేతేము. (పరి విషయంగానూ అనవసరంగా జోక్యం కలిగించుకొనేవారిని Do not poke your nose in unnecessary matters అని అంగ్లంలో మందలిస్తాము.

"కాకి ముక్కుకు గొంధపండా?" అనే సామెత తెలుగువారికి తెలియనిది కాదు. "చిలకముక్కుకాదు" అని కొలరకం చూపిడికాయకు పేరు. "నగరి ముక్కు" అని చిత్తూరు జిల్లాలలోని ఒక చిన్న కొండకు పేరు. "WAY IN" అనే దారి లోనే ఆఫీసులోకి వెళ్ళి "WAY OUT" అనే దారిలోనే వెలుపలికి రావడం ఒక విధమైన ప్రమోక్షితులకు అలవాటుపడినవారు భూమిపాన విధానంగానూ ఆ పద్ధతినే అమలులోపెట్టి నోటిగుండా పొగపీల్చి ముక్కుగుండా వదులుతారు. "గెండ్లి"కు ఒకే దూలం" అనే ముక్కునుగురించిన పాడుపు కథ కూడా పిల్లలకు బాగా తెలుసును.

పడికొంపడిలే ముక్కు మూసుకుపోయి చిరాకు కలుగుతుంది. కాళీదేవి సహస్రనామ

సిద్ధముగా ఉన్నది

టామ్ సాయర్ ప్రపంచయాత్ర

అనువాదం :

నండతారి రామమోహనరావు

వెల రు 2-0-0

తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము

ఆంధ్రగంధమాల - మద్రాసు 1.

ఆంధ్రపత్రిక

స చి త్ర వా ర ప త్రి క

పిల్లల ప్రత్యేక సంచిక : ముఖ్యగమనిక

దసరాకు బదులు దీపావళికి వెలువడుతుంది.

ఆంధ్రపత్రిక సచిత్ర వారపత్రిక పిల్లల ప్రత్యేక సంచిక ఏటా దసరాకు ప్రచురించబడుతున్నది. అదేవిధంగా ఈ సంవత్సరం కూడా ప్రకటించడం జరిగింది. కాని కారణాంతరాల వల్ల ఈ సంవత్సరం పిల్లల ప్రత్యేక సంచికను దీపావళికి ప్రచురించడం జరుగుతున్నదని పాఠకులు, ఏజెంట్లు గమనించ ప్రార్థన. దసరా పండుగకు మామూలు సంచిక ప్రచురించబడుతుంది. పిల్లలు పంపిన రచనలు, చిత్రాలు మొదలైనవి దీపావళికి ప్రచురించబడతాయి.

రచనలు పంపడానికి సెప్టెంబరు 20 వ తేదీ గడువుపెట్టి ఉన్నాము. పోటీకి వంటే పిల్లల రచనలను మాత్రం ఇకపైన స్వీకరించజాలము. ఇతరుల రచనలకు గడువు అక్టోబరు 20 వ తేదీ దీపావళి వ్యాసాలు, చిత్రాలు, ఫొటోలకు కూడా అక్టోబరు 20 వ తేదీ వరకు వ్యవధి ఉన్నది.

—సంపాదకుడు.

శ్చిలతో, రెండు కరములతో ప్రత్యక్షం అయ్యేసరికి తెనాలి రామయ్యకు సోపం కలగడానికి బదులు సందేహంకలిగి “వెయ్యి ముక్కులను రెండు చేతులతో ఎలా చీడ గలవు?” అని చిలిపిప్రశ్న చేసి “వికటకవి” అనిపించుకొన్నాడు—అమ్మవారిచేత.

పడికిం పడితే నేకాక ఏజ్మెట్లప్పుడూ చీరుతారు. అందుకే “ఏజ్మెనారి ఏడమచేతి క్రింద, కుటీచారి కుడిచేతిక్రింద కూర్చోరా ది”న్నాడు. ఏడో సందర్భంలో భర్త తన మీద చేయిచేసుకోవడంవల్ల ఏడవలసిన ప్రమేయం ఏర్పడి, తత్కారణంగా ముక్కు చీడవలసివచ్చి, తత్ఫలితంగా రొంపభారం ధరించుకొన్న ఒకానొక సతీమణి, “మగడు కొట్టతనా కొట్టాడు, ముక్కుభారం కాస్తా వదిలింది తెమ్మని” అమూల్యాభిప్రాయం వెల్లబుచ్చి, అతగాడు కొట్టినదానికన్నా మించిన దెబ్బను అతని మీద తిప్పికొట్టింది. అదే ఆధునిక

యుగంలోనైతే కోపంవచ్చి కోర్టుకు లాగి అరిచి అవకతవకరనాన్ని రద్దుకు తెచ్చి విడాకులు వుచ్చుకొని విడిపోతారు. విడిపోవడానికి వీలుకలిగించేది కాబట్టే ఆ చట్టం “విడాకుల చట్టం” అయింది. అలా మగలూ ఒక విస్తర్ణ తింటూ ఒడ్డికగా కొత్తరం చేయవలెననే ఉద్దేశ్యంతోనే, పెండ్లివాడు బుద్ధ్యం బంతి సందర్భంలో వహువయలను ఒండ్లయల విస్తర్ణలో ఎగిరి చేసుకోకుంటాడు. లేదా వడ్డవ హడావిడి విషయో వారిద్దరి విస్తర్ణను ఏకంచేస్తూ ఒక విస్తమైన విస్తరాకులదట్టం(?) అమలుపరిచి వారిద్దరినీ ఆ చట్టానికి బద్దలును చేస్తాడు.

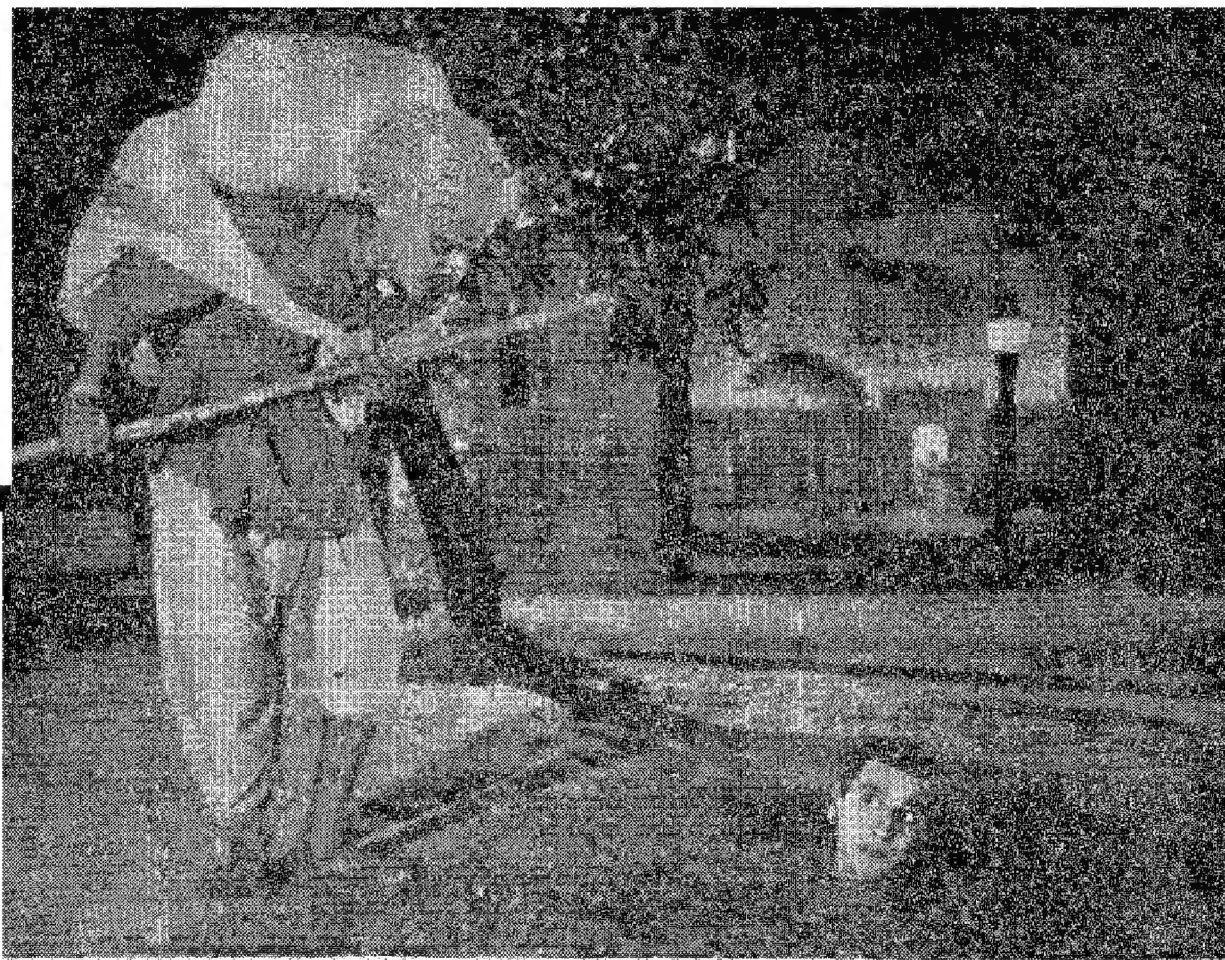
కాబట్టి సరసానికి విస్తరాకులు విరసాని “విడాకులు” ఏర్పడినవి. అటు ఆ విస్తరాకుల చట్టానికి లోబడడమూ, ఇటు ఈ విడాకుల చట్టానికి ఎగబడడమూ అన్న సందిగ్ధంలో వుండి మన నేటి సామాజిక పరిస్థితి, విచక్షణతో కొత్తరం చేయగలిగిన ఇల్లాలి

విస్తరాకులు ఎక్కడ వాడడం, విడాకులు ఎక్కడ వాడడం అన్నది తెలుస్తుంది. సాంసారిక రంగంలో విస్తరాకులతోపాటు విడాకులకున్నా కొద్దిపాటి ప్రయోజనంవున్నట్టే సాంఘికవ్యవస్థలో అక్కడక్కడ ఆ తద్వర్తంగా “విడాకుల”కు అవసరం కలగవచ్చు అందుకే “విడాకులదట్టం” వచ్చింది. ఆ “విడాకుల”ను వాడుకోవడం, వాడుకోకపోవడం విచారింపి ఎవరి విషయంలో వారే నిర్ణయం చేసుకోవడం లోనే తెలివి తేలులున్నవిగాని వింతగా, విద్వారంగా చెప్పుకొంటూ విసుపోవడంలో రేనేలేదు “మాటలసందర్భంలో మనుషోలు వారు పిదూరికి చేరివార”న్నట్లు మహిళల సమస్యల్లో అవసరంగా ముక్కుదూర్చడం మర్యాదకాదు కాబట్టి ఇంతటితో విరసిస్తాను. తెలుపు.





(శ్రీ) రాజరాజేశ్వరీవారి “శ్రీకృష్ణలీలాభారతి”లో సమర్పణగా ఎన్. ఎరలమ్మ



తెనాలి రామకృష్ణ"లో అందరికీ తెలిసిన ఒక సన్నివేశం

ఉత్తమచిత్రాల, నటుల ఎన్నిక పిలింపాన్స్ సంఘం నిర్ణయాలు

తెనాలిలో 1954 సంవత్సరానికి ఉత్తమ చిత్రంగా వాహినీవారి "పెద్ద మనుషులు" చిత్రాన్ని, ఉత్తమ నటుడుగా అందులో నటించిన ఎమ్. లింగమూర్తిగారిని, ఉత్తమ నటిగా "విశ్వవారాధన"లో శ్రీమతి భాను మిథిని కుమార్తెను ఫలిం ఫాన్స్ సంఘం నియమించిన నిర్ణయాలు ఎన్నుకున్నారు.

ఉత్తమ ఉప పాత్రధారిగా "పెద్ద మనుషులు"లో రేలంగిని, ఉప పాత్రధారిణిగా "మాగోపి"లో జయసుధ, బాలనటుడుగా అంశులోనే నటించిన మాస్టర్ వెంకటేశ్వర్లును కూడా వారు ఎన్నుకున్నారు.

తమిళంలో ఉత్తమ చిత్రం ఎ. వి. ఎమ్. వారి "అంద నా శో"; ఉత్తమ నటుడు "కూక్కు త్తాక్క"లో శివాజీ గణేశన్; ఉత్తమనటి "ఎదిర్ పారాదను"లో పద్మిని; ఉపపాత్రధారి "కుటుంబం"లో తంగవేలు; ఉపపాత్రధారిణి "రక్తకన్నీర్"లో ఎమ్ ఎన్. రాజమ్ ఎన్నుకోబడ్డారు. ఉత్తమమైన దిమేబుల్ గా మిడ్ లాండ్ నిర్ణయించబడింది. దాని యు. కృష్ణరావు గారి అధ్యక్షతన నియమించబడిన ఏడుగురు నిర్ణేతలుగలసంఘం తెలుగులో 10, తమిళంలో 12 చిత్రాలు పరిశీలించి ఈ నిర్ణయాలు చేశారు.

ఈ నిర్ణయాలు ప్రకటించడానికి హోటల్ దాస ప్రెస్ లో ఒక సభ ఏర్పాటుచేయబడింది. ఫలిం ఫాన్స్ సంఘం అధ్యక్షుడు ఎ. అరుణాచలం, కార్యదర్శి ఇ. డి. కామ్యూల్ ప్రై నిర్ణయాలను గూర్చి మాట్లాడారు. సభకు హాజరైన లింగమూర్తిగారు తమకు ఉత్తమ నటు గౌరవం ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు తెలిపారు. ఈ నిర్ణయం తమకు ఆశ్చర్యం కలిగించిందనీ, మామూలుగా నాయకపాత్ర ధరించే వ్యక్తికి దక్కే గౌరవం తమకు రావడంవల్ల నటనాకళ ప్రై విత్తలకు గల అభివృద్ధి, ఆదరం వల్ల ఉత్తమం అయిన అన్నారు. "పెద్ద మనుషులు" చిత్రంలో తమ కివ్వబడిన పాత్ర సులభమైనదేనా, ఎక్కువ నటన అతి అనే, తక్కువ చేస్తే స్వేచ్ఛలయి అరిసించునే స్వభావంగలదనీ, తన విధి తాను మోపేర్చి వందుకు ఫలితం దక్కిందనీ అన్నారు.

సభకు బొంబాయివటుడు డేవిడ్ టాజ్ రయ్యుడు. ఈయన ఎ. వి. ఎమ్. వారి

బొంబాయి సినిమా లేఖ

రాజకపూర్ నిర్మించిన హిందీచిత్రం "కీ420" ఈ నెల 7వ తేదీన బొంబాయిలో రీగర్, స్టూడిక్, బ్రాడవే థియేటర్లలో మనోహరమైన విడుదల చేయబడింది. తేనివారీకి, ఉన్నవారీకి మధ్యగత తారతమ్యంవూడ అల్లబడిన కథగల ఈ చిత్రం, ధనికవర్గాలు శుభంగా ధనం ఆర్జించడానికి అనుసరించే దుష్టమారాటను బయట పెడుతుంది. రాజ్ కపూర్ హాస్య నటనకు ఈ చిత్రం బాగా పేలుకలిగించింది. ముఖ్యంగా ఈ చిత్రంలో రాజ్ కపూర్ చార్లీ చాప్లన్ నడికను, నేపాన్ని, నటనను జయప్రదంగా అమకరించి కృత కృత్య మ్యూజియాన్లు. నాయకపాత్ర ధరించిన నరీన్ నటనాచాతుర్యానికి అశ్రే. అవకాశం కలగలేదు. నర్తకిపాత్ర ధరించిన కదీరా కాముకి నలే కనిపించిందేగాని నాట్యంలో విఫలురాలైంది. సంగీతం చక్కగా ఉన్నది. కొని ఒక ఒక్కపాటతప్ప మిగతాపాటలేమి 2 ముఖ ప్రచారంపొందే అవకాశం లేదు. బ్రాడ్ కన్ విలక్షణ, ఫాటోగ్రఫీ అక్కరవంతంగా ఉన్నాయి.

ఈ చిత్రానికి పామరజనంమండి, స్టల్లు మండి అమాఘమైన ఆదరణ లభించగలదు.

కోత్తగా పెళ్లొడివ వమికపూర్, గీతా, థంబూర్ లో స్వంతిభవనం కట్టుకోవాలని ఆలోచిస్తున్నారు. వచ్చే ఏడాదిలో కోత్త ఇంట్లోకి మారాలని వారి ఆలోచన. పెళ్లి అయిన తరువాత గీతా కోత్తచిత్రాలు చాలా నాటిలో బుక్ అయింది.

కోత్తకార్ జమీన్ సినిమారంగంలో స్థిర పడకుండానే తలుకుబడి పోగొట్టుకున్నది. ఆమె బుక్ అయిన గెండుకోత్త చిత్రాలకు ఏ కిస్సీబ్యాటరూ డబ్బివ్వడానికి సాహసించినందున ఆమెను నిర్మాతలు తొలగించారు.

"ఇస్కానియత్"లో నటించిన తర్వాత నీవారాయ్ పలుకుబడి కూడా తగిలింది. కలకత్తా, బొంబాయి డిస్ట్రిబ్యూటర్లపై ఆధారపడిన పల్లవరు నిర్మాతలు ఆమెను ఇదివరకు వలె బుక్ చేయడం తగ్గించారు.

టీకీ ఒకతార చిత్రసంఘం నెలకొల్పుబడింది. బుద్ధానులో కూడా అటువంటి సంఘం వేరే నెలకొల్పుతున్నామని, అని అన్నాడు.

విశ్వవిద్యాలయాలలో మంచి చిత్రం పైనే అభిరుచి పెంపొందించే ఒక పథకాన్ని కేంద్రప్రభుత్వం తయారుచేసింది. భావిపూర్వకం యువజనుల అభివృద్ధికి ఇది చాలా ముఖ్యమైన పథకం. ప్రయోజన రహితమైన కథలు, కామోదకప్ర దృశ్యాలు,

పాటలు, వ్యక్తకావ్యాల దృశ్యాలు అర్థం లేని హాస్యం తోనిండిన చిత్రాలకు ఎగబడే వన యువకులకు ఈ విధమైన బోధనాపద్ధతి మంచి సంస్కారం కలిగిస్తుంది. ప్రభుత్వం ఈ వనకాన్ని అమలుచేస్తే మన చలనచిత్రాల కూడా శాగుపడతాయి.

బొంబాయిలో విశేష ప్రజాదరణపొందిన "రూపక్ రూపక్ హాయిల్ హాజీ" యూరిక్ లోను, టిటన్ లోనూ త్వరలో విడుదల



నక్షత్ర ఆర్ట్ థియేటర్ వారి "ఇయసింహ"లో పద్మినిగా పటాచారమామూర్తి, మాధునిగా నీత.



“తులూకారం”లో నూర్యకాంతం, చేలంలి, ప్రభావతి
 * * * * *
 సంతోష నిర్మలత్తు “గర్భాగరమ్” పాండిట్రితంలో ఓస్కాఫ్, అగా, నదీరా



బొంబాయి సినిమాల్లో

కొంగలదు విశేషాలలో ప్రదర్శనకు వీలుగా ఆ చిత్రం 10 వేల అడుగులకు తగ్గించబడింది.

* * *
పండిట్ ముఖారం శర్మకథతో నిర్మించబడిన "వచన్" చిత్రం బొంబాయిలో రజతోత్సవం చేసుకుంది. ఇదికాక మరి మూడు చిత్రాలు (నాగిన్, జాగృతి, ఆజాద్) ఈ ఏడాది రజతోత్సవం చేసుకున్నాయి.

* * *
భారతీయ ఫీలిం ప్రొడక్షన్లతో కలిసి టెక్నిషియన్ కృష్ణగోపాల్ నైనా వెదుతున్న సందర్భంలో నిర్మాత గోవర్ధన్ దాస్ అగర్వాల్ పెద్ద విందు ఏర్పాటుచేశాడు.

అగర్వాల్ ప్రస్తుతం ఉపాధ్యక్షుడిగా "టిన్ హె" చిత్రం తీస్తున్నారు. ఈయన నిర్మిస్తున్న "క్లియో పాత్రా" చిత్రంకూడా సెట్స్ కు వెళ్లింది. అందులో

సుమిత్ర, అశామధుర్, ప్రదీప్ కుమార్ వంటి నున్నారు.

అశోక్ కుమార్ బెంగళూరులో ఒక పెద్ద బంగళా కొన్నారు. ఆయన అక్కడే స్థిర నివాసం ఏర్పరచుకుంటారట.

"గర్గా గరమ్" సెట్స్ మీద పటి సరీరా

వృత్తికావిలేఖరులు కొందరితో మాటాడుతూ, తాను మేరిరిన్ మువోకంట్ చక్కని నేహపాష్టవం, అందం కలదాన్ని చెప్పింది. కానీ ఆ మాట ఎవరూ నమ్మలేదు!

(ఆంధ్ర వారపత్రిక బొంబాయి విలేఖరి)

ప్రేక్షకుల అభిప్రాయాలు

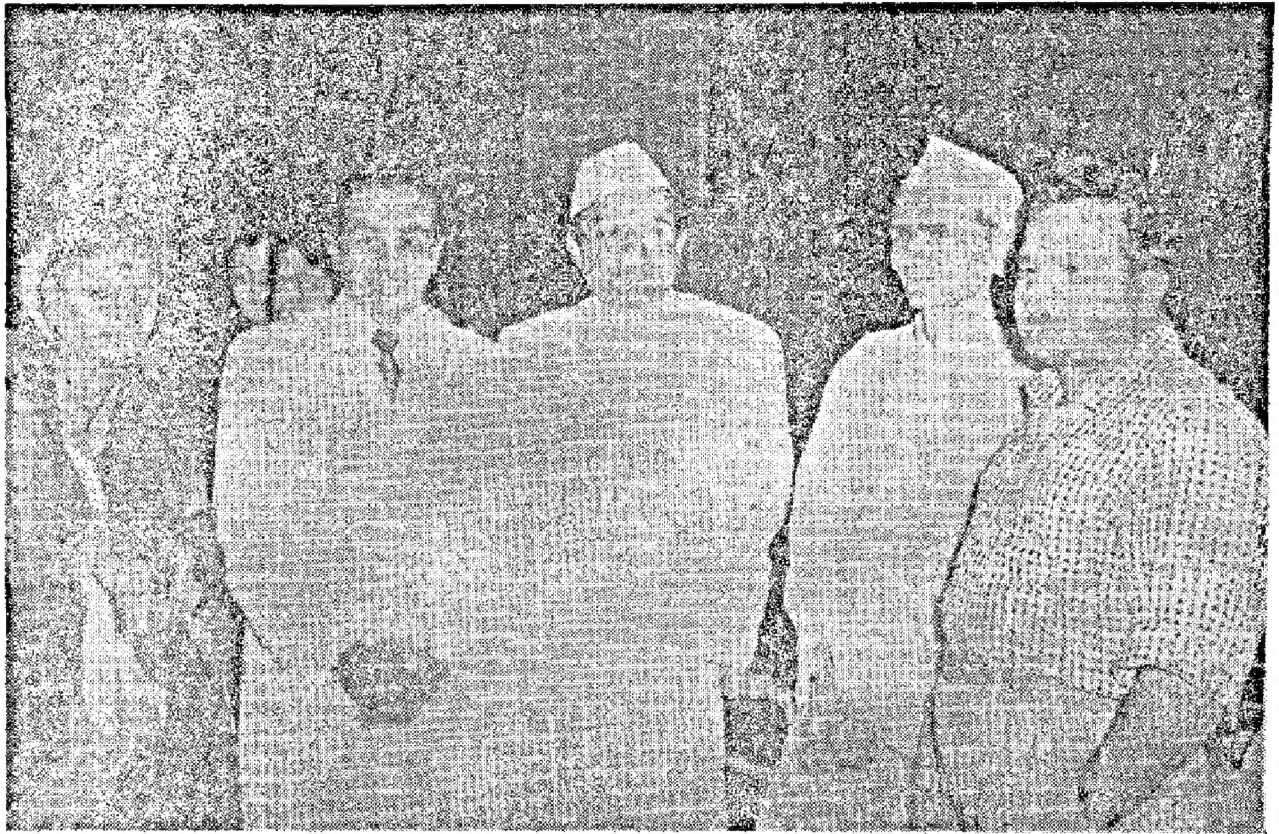
"దొంగ రాముడు"

అన్నపూర్ణావారి "దొంగ రాముడు" చిత్రం బాగా నేడుంది, కానీ టైటిలుకు, కథకు సంబంధమేమీలేదు. నాగేశ్వరరావు అత్యంత ప్రతిభావంతంగా నటించి చిత్రానికి తీవ్రం పోశాడు. సావిత్రి, జగ్గయ్య, ఆర్. నాగేశ్వరరావు, జమునలు తమపాత్రల వర్ణించేసుకొని నటించారు. రేలంగినటన

మామూలుగానే ఉంది. సంభాషణలు చాలా బాగున్నాయి. పాటలు మధుర తరంగా ఉన్నాయి. విఖ్యాతదర్శకులైన కె. వి. రెడ్డి గారి దర్శకత్వంలో కొన్ని చిన్న లోపాలుండవం శోచనీయం. హాస్టలువిడిచి జమున వెళ్ళి పోయేటప్పుడు, అక్కడ ఆమెను ఎవ్వరూ చూడకుండా ఉండడం, రేలంగిన



నానన్ గారి చిత్రం "ఇన్నానియట్" లో వీనారాయ్



బాంబాయిలో “యునక్ యునక్...” విడుదలనందర్భం లో శ్రీమతి గోపీకృష్ణ, సర్దుకుడు గోపీకృష్ణ, దర్శకుడు వి. శాంతారాం, కళాదర్శకుడు కనూజ్ శాయ్, సంగీతదర్శకుడు జనల్ దేశాయ్

భారీచేటప్పకు ఆ యింట్లో ఎవ్వరూ లేకపోవడం మొదలైంది. చిత్రం నిడివి ఆన విషయంగా చెప్పలేదు.

హెచ్ శ్రీనివాసరావు-నెల్లూరు.

* * *

దొంగరాముడు చిత్రంలో కథాగతులం దక్కగా నున్నది పాటలు ఏ మార్పుగా నున్నవి గెడ్డిగారి దర్శకత్వంలో, వెంక యమ్మ కోటల్ సన్నివేశం, కాదు కైదు కూర్చోకం, వానీవాసం వంటి సంఘటనలు ప్రేక్షకుల ముగ్ధుల లూగించినవి ఆ ఖగ ఘనం ఛానీకేసుచిత్రం అంత బాగుగా లేదు.

వాళ్ళెవరొక్క, నమన, కలంగిల నటన ఉత్తమంగా నున్నది.

జొన్నాడ సత్యప్రసాద్ - కాకినాడ.

* * *

వాళ్ళెవరొక్క, సావిత్రీ బాగా పడిన కాదు వాళ్ళెవరొక్కనటన, గెడ్డిగారి దర్శ కత్వం చిత్రానికి జీవంబోశాయి

కలంగి, ఆర్. వాళ్ళెవరొక్కల నటనలో

అంత చెప్పకోతగ్గది ఏమీ లేకపోయినా వారి డేరు నిలబెట్టుకున్నాడు. వాళ్ళ నమన, దగ్గ య్యల నటన అంతగా బాగుండటా. పాట లలో మొట్టమొదటిపాట, వాళ్ళెవరొక్క టైలులో ఉన్నప్పటిపాట బాగున్నాయి

కథ బాల విభుగావుండి టెంబో బాగా ఉంటుందన్న మొదటినుండి చివరివరకు ఎంతో బాగుంది. ఈ చిత్రం విజయవంతం ఆశ్రయం దనబానికి సంకేతంలేదు.

కె ఎల్. ప్రసాద్-బందరు.

* * *

కె వి. గెడ్డిగారి దర్శకత్వంలో తయారయిన “దొంగరాముడు” చిత్రము బాగానే యున్నది ఇతర చిత్రములలోకంటే దీనిలో ఆర్. వాళ్ళెవరొక్క నటనలో ప్రత్యేకత వున్నది. వింధ్యప్రయ్యగా కలంగి నటన అగృహతముగా వున్నది చిత్రం పొదుకువా పెండ్లల వాళ్ళెవరొక్కగారి సంగీతము విససంపుగా వున్నది ‘బాల గోపాల తరంగం’ కుస్తీలు ప్రత్యేక ఆకర్షణలు. వాళ్ళెవరొక్క, సావిత్రీ, నమనల నటనలో ప్రత్యేకత ఏమీ లేదు.

‘సేత’ ప్రయోగించిన కారము తెల్లగా

వుండుట హాస్యాస్పదము చిత్రంలో మొదలైన విజ్ఞానంకన్న విశేషపు మోతాదు జాప్తిగా వుంది. ఇది విజయ వంతం అనబానికి సంకేతంలేదు

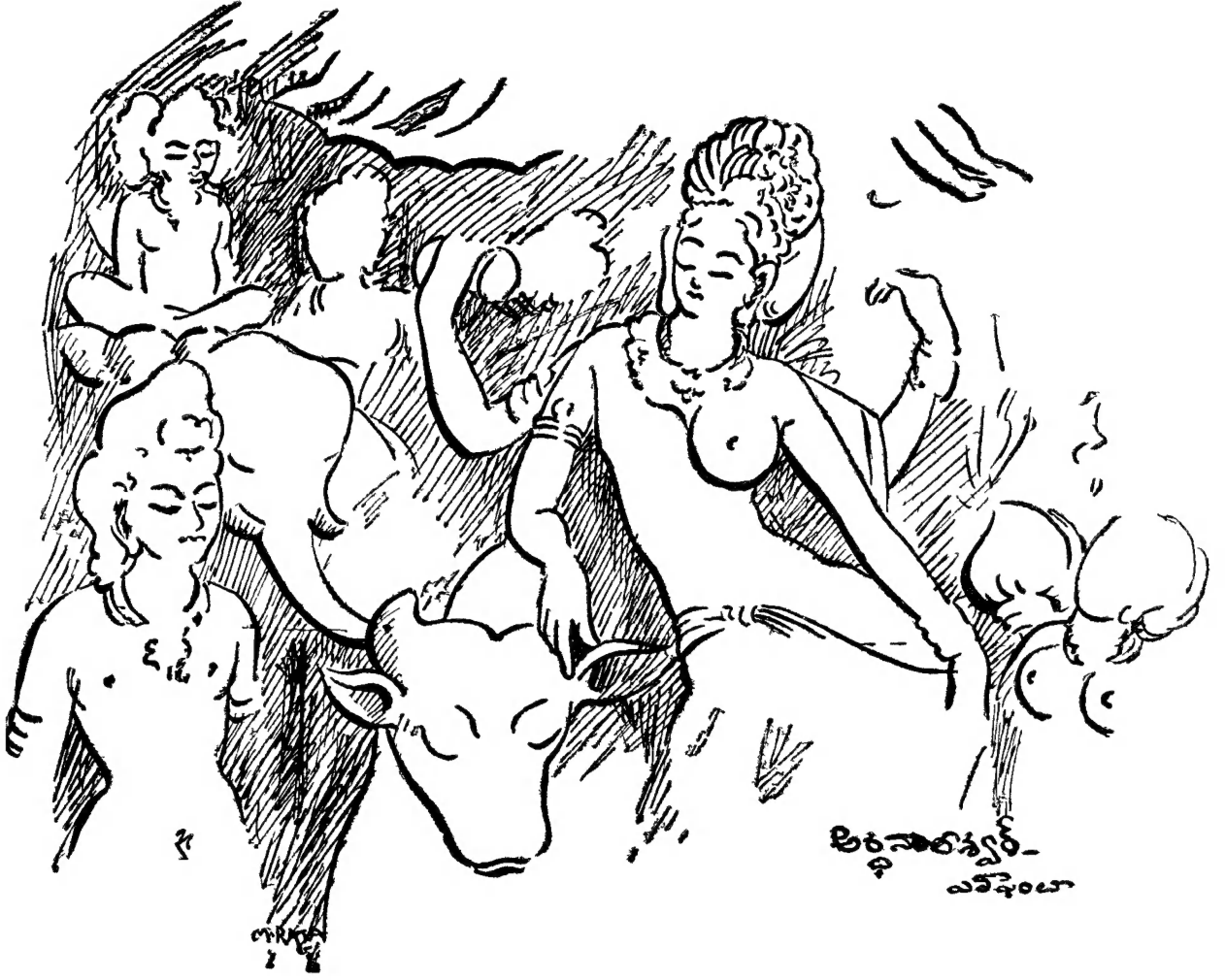
కాశీభట్ట సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, చీరాల

★

“బంగారుపాప”

నాగేశ్వరి “బంగారుపాప” గెలుక చిత్రం ముగ్రాసు, కాసిన్ థియేటర్లలో విడుదల అయ్యేసందర్భంగా ఆ చిత్రాన్ని విశ్లాస, దర్శకులు శ్రీ వి. ఎన్. రెడ్డి వక్షణ భారతిలిప్స్ పత్రికారచయితల సంఘానికి ప్రదర్శించాడు. ప్రదర్శనానంతరం సంఘ కార్యదర్శి ‘పార్థ’ చిత్రాన్ని ప్రశంసిస్తూ మాట్లాడాడు

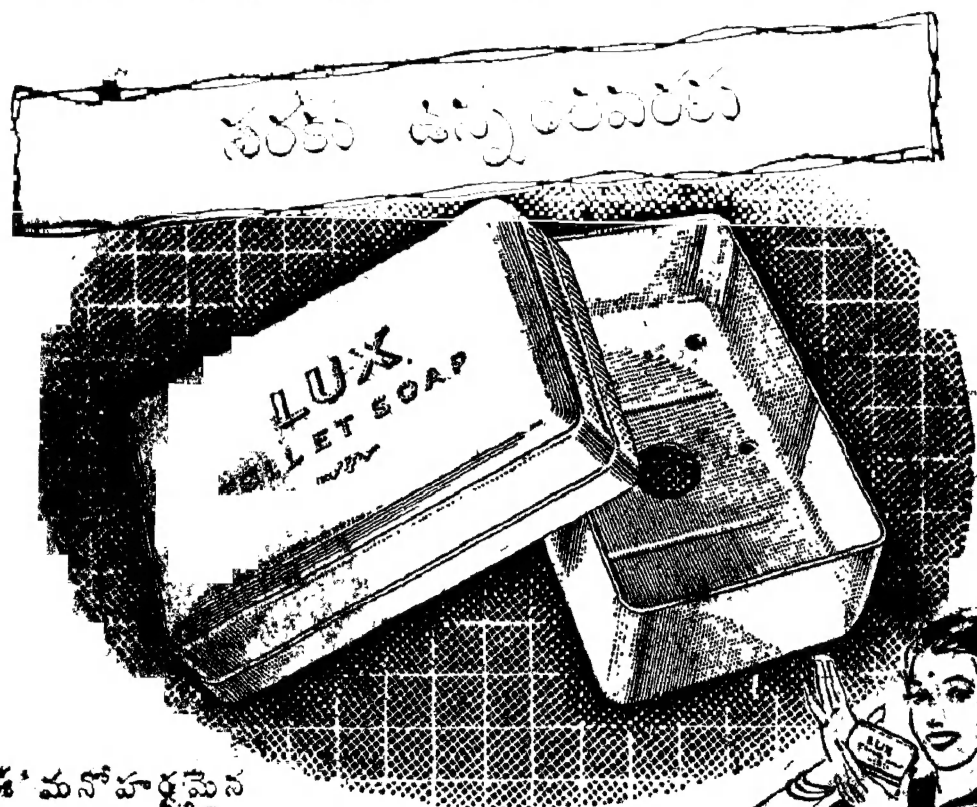
Printed and Published for
Nageswara Rao Estates Ltd., by
S. Radha Krishna at The
Andhra Patrika Press,
6&7, Thambu Chetty St. Madras
Editor: S. Sambhu Prasad I.



అర్థనారీశ్వర ఎలిఫెంటా శిల్పం

చిత్రకారుడు యం రాజా, దామెర్లస్కూలు—రాజమండ్రి

మీకు ఉచిత కానుక!



ఈ మనోహరమైన

పాసిక్ సబ్బు పెట్టెను

మీరు ఉచితంగా పొందెదరు

కోసామాన్య నైజా లేక 2 పెద్ద నైజా బిళ్లలు లక్ష్మీ టాయ్‌లెట్

సబ్బును మీరు కొన్నప్పుడు

లక్ష్మీ టాయ్‌లెట్ సబ్బు

ఎవరైనా తారలకు సౌందర్యమునిచ్చు సబ్బు

(మీ వాళ్ల యీ కామెంట్‌లకు వేచియుంటుంది)



లక్ష్మీ టాయ్‌లెట్ సబ్బును తయారుచేయుచున్నది